VANDAAG

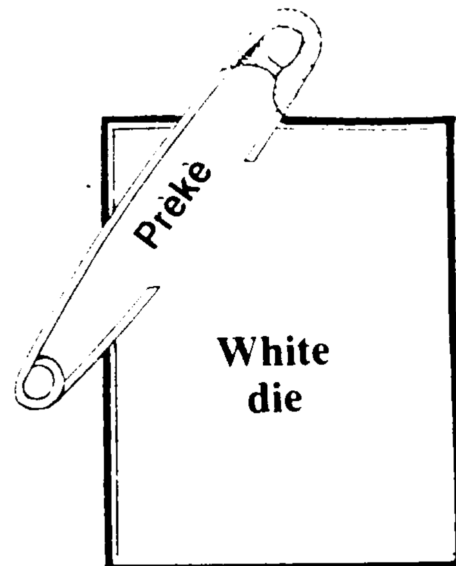
- Landbouw Curaçao in grote problemen p.2
- Knoppel: Actieplan tegen drugscriminaliteit p.3
- Economische groei gematigder p.5
- Navratilova naar finale US Open p.9
- Bonaire-dag grootser dan ooit p.9



KNOPPEL ...CRI...

108STE JAARGANG — NO.: 206 ZATERDAG 7 SEPTEMBER 1991

AMIGOE



Litouwen baas aan eigen grens



■ *LITOUWSE GRENS - De Litouwse grenspolitie is voortaan belast met de paspoort-controle aan de grens met onder meer Polen. Dit is een uitvloeisel van de erkenning door de Sovjetunie van de onafhankelijkheid van de drie Baltische republieken.*

Venetiaan zonder problemen gekozen

Nieuwe president Suriname mikt op internationale steun

PARAMARIBO - De vrijdagmiddag gekozen nieuwe Surinaamse president Ronald Venetiaan "verwacht dat Nederland zich realiseert dat het de democratische regering in Suriname de helpende hand moet reiken om een redelijke start te maken. De nieuwe regering zal niet alle hoop op Nederland vestigen". Venetiaan stelt namelijk zijn hoop op internationale ondersteuning van het democratisch regime in zijn land. Hij hoopt overigens op overbruggingshulp totdat er "iets structureels" gebeurd is in de Surinaamse economie. De toekomstige president gaf te verstaan dat hij bij de eventuele strijd voor het behoud van de democratie en tegen de drugsmaffia de voorkeur geeft aan de Surinaamse optie. Een militair ingrijpen van buitenaf in verband hiermee bant hij echter niet volledig uit. Venetiaan zal volgens plan vanaf 17 september leider van de nieuw te vormen regering in Paramaribo zijn. Zijn verkiezing door de Verenigde volks-vergadering verliep zonder problemen.

De gekozen Surinaamse president laat in een interview dat hij vrijdag had de mogelijkheid open dat de geschillen over de ontwikkelingssamenwerking die bestonden tussen de vorige gekozen regering en Den Haag niet meteen worden opgelost. "Als Nederland onwillig blijkt zullen we niet lamgeslagen zijn," merkte hij op. Venetiaan richt zijn blikken behalve op Nederland ook op Venezuela. De president van dit land Carlos Andres Perez heeft de Nieuw Front-leider Henk Arron uitgenodigd om maandag besprekingen te voeren in Caracas. Venetiaan verwacht niet alleen politieke maar ook economische steun van Venezuela. Hij denkt onder meer aan olieleveranties.

In New York zal Venetiaan als leider van een delegatie later deze maand contacten leggen met buitenlandse collega's. Hij spreekt op 26 september de Algemene vergadering van de Verenigde Naties toe. Het is volgens Venetiaan van belang dat Suriname benadrukt dat het weer een stap naar democratie gemaakt heeft. "We moeten een steentje bijdragen in de reactie die gegeven moet worden op pogingen tot ongrondwettelijke overname van de regeermacht."

Venetiaan is ervan bewust dat hem een zware taak wacht. Na het aantreden van de nieuwe regering zal uit een inventarisatie moeten blijken hoe groot de schade is die in de afgelopen acht maanden is aangericht. "Terwijl de inventarisatie wordt gemaakt moeten we op pad om in binnen- en buitenland middelen te vinden om het hoofd boven water te kunnen houden."

DRUGSNETWERK

De nieuwe president hoopt dat het democratisch proces niet opnieuw onderbroken wordt door een militaire staatsgreep. Hij sluit het inroepen van "militaire hulp" niet uit als blijkt dat het leger zich niet onderwerpt aan het gekozen gezag of als de drugsproblematiek niet op eigen kracht kan worden opgelost. "Maar eerst zullen we zoeken naar Surinaamse oplossingen dan pas gaan we andere opties bekijken."

In de afgelopen jaren is volgens Venetiaan gebleken dat coups het volk niets goeds gebracht hebben. "Ik hoop dat men dat ingezien heeft." Hij geeft aan dat de staatsgreep van 1980 heeft geleid tot "moord en doodslag" in 1982 en dat de coup van 1990 de corruptie verergerde en Suriname verder meetrok in het drugsnetwerk.

VOL VERTROUWEN

Ondanks alle problemen ziet Venetiaan de toekomst vol vertrouwen tegemoet. "Ik weet dat ik door een breed draagvlak wordt gesteund en dat is een groot voordeel", aldus de vrijdag gekozen president in gesprek met journalisten in Paramaribo. De nieuwe president die pas 55 jaar werd neemt een belangrijke positie in binnen de creoolse Nationale partij Suriname (NPS), de grootste partij van Suriname. Hij is voorzitter van de raad van advies van de NPS en van het Japin (Johan Adolf Pengel-instituut), het wetenschappelijk bureau van deze partij. Bovendien heeft de 55-jarige oud-wiskundeleraar al een lange en alleszins vermeldenswaardige loopbaan achter de rug in de Surinaamse politiek.

Na in Nederland wiskunde te hebben gestudeerd, keerde Venetiaan in de tweede helft van de jaren '60 terug naar Suriname. Hij werkte als leraar en later als directeur op de Algemene Middelbare school in Paramaribo, waar hij vroeger, samen met Henck Arron, in de schoolbanken gezeten had. In 1969 en 1973 was Venetiaan een van de voorlopers bij onderwijsstakingen, waarvan de eerste de toenmalige regering van Pengel, oprichter van de NPS, ten val bracht.

Na de verkiezingen van 1973 werd hij minister van Onderwijs en Wetenschappen, een functie die hij daarna nog twee keer vervulde, terwijl het ministerie van naam was veranderd en Onderwijs en Volksontwikkeling heette. Venetiaan maakte deel uit van de regeringen die in 1980 en 1990 bij militaire staatsgrepen naar huis werden gestuurd.

KOUROU-AKKOORD

In 1989 leidde Venetiaan de regeringsdelegatie die in Kourou, Frans-Guyana, onderhandelingen voerde met het Jungle commando van Ronnie Brunswijk. Hij gaf toen aan Brunswijk de verzekering dat het akkoord van Kourou een "gedekte cheque" was. Het vredesakkoord werd echter verworpen door het Nationaal leger, terwijl de Tucajana-indianen uitvoering ervan torpedeerden.

Venetiaan, of Vene zoals hij door vrienden wordt genoemd, houdt zich in zijn vrije tijd bezig met het schrijven van gedichten. Hij staat bekend als een man die weloverwogen beslissingen neemt. Arron noemt hem "een Surinamer in merg en been, die zijn land zelfs onder bedreigingen in de jaren tachtig niet wilde verlaten". Venetiaan is gehuwd en heeft vier kinderen, van wie een zoon in Nederland studeert.

FEESTVREUGDE

Volgens de officiële telling heeft Venetiaan 645 stemmen behaald bij de gisteren gehouden verkiezing in de Verenigde Volks-vergadering (VVV). Zijn grootste rivaal, NDP-leider Jules Wijdenbosch, kreeg 116 stemmen en de DA91-kandidaat Hans Prade 49. Nog voordat de stemming officieel was vastgesteld door het stembureau, verscheen op het scorebord in de Anthony Nesty-sporthal "Leve president drs. R.R. Venetiaan".

In de sporthal heerste enorme feestvreugde op de publieke tribune. De voorzitter van de VVV, Jagernath Lachmon, stond toe dat de NF-aanhangers zwaaiend met partijvlaggen en posters van Venetiaan, religieuze en andere liederen zongen. Er deden zich geen ongeregeldheden voor. Het spektakel voltrok zich terwijl het stembureau bezig was proces-verbaal van de stemming op te maken.

VUIST

De gekozen president kwam de vergaderzaal binnen in gezelschap van zijn vice-president Jules Ajodhia van de VHP, ook van het Nieuw Front. In hun gezelschap was ook aanwezig de Nieuw-Frontleider Henk Arron. Na binnenkomst werd het Surinaamse volkslied gezongen, waarna Venetiaan zijn vuist de lucht in hief en op zijn plaats ging zitten. De zaal zong hem daarna toe. Er werden religieuze liederen ten gehore gebracht, terwijl het publiek met NPS-vlaggen zwaaide.

Voorzitter Lachmon vond in zijn toespraak dat president en vice-president voor een "haast bovenmenselijke" taak staan om uiteenlopende problemen op te lossen. Hij zei dat de economische situatie precair is en wat de financiële situatie betreft zei hij: "We staan aan de grond". Op het maatschappelijke vlak zijn we totaal verscheurd, aldus Lachmon. Hij ziet een primaire taak weggelegd voor president en vice-president om tastbare verbeteringen te bereiken en zei ervan overtuigd te zijn dat de regering de zaken goed zal aanpakken. Hij zei met optimisme de toekomst tegemoet te zien.

Lachmon noemde de verkiezing van Venetiaan een "beslissende stap op weg naar de formatie van een nieuwe regering". Hij noemde het een unicum, een historisch gegeven. De steun die de nieuwe president in de Verenigde volksvergadering heeft gekregen is veel breder, zei Lachmon, dan die hij in de Nationale assemblee gekregen zou hebben, omdat in die VVV het volk in al zijn geledingen en uit alle regio's is vertegenwoordigd, waardoor je, aldus Lachmon, kunt spreken van welhaast directe participatie van het totale Surinaamse volk.

JOEGOSLAVIË-CONFERENTIE BEGONNEN

Tienduizend betogers ten gunste van Kroaten en Albanezen

Van den Broek: Mislukking als strijd nog doorgaat

DEN HAAG - Terwijl ruim tienduizend demonstranten zich vanmorgen bij het Vredespaleis in Den Haag hadden verzameld, getooid met Albanese en Joegoslavische vlaggen, werden daar de laatste voorbereidingen getroffen voor de vredesconferentie over Joegoslavie. Ondanks deze conferentie gaat de burgeroorlog in dit land nog steeds voort. Er is echter geen kans op een welslagen van de conferentie, aldus de Nederlandse voorzitter, minister Hans van den Broek, als de strijd niet ophoudt. De kans dat dit gebeurt leek niet bepaald groot. Kroatie en Servie staan nog lijnrecht tegenover elkaar en lijken geen krimp te willen geven. Met het oog op deze internationale conferentie heeft de politie honderden agenten gemobiliseerd.

De betogers in Den Haag droegen spandoeken met teksten als "Europa schaam je" en "Stop de oorlog in Kroatie" en men scandeerde "democratie". Er werd een petitie aangeboden in het Vredespaleis met het verzoek de oorlog te beëindigen en aandacht te besteden aan de overheersing van de anderhalf miljoen Albanezen in Kosovo, die door Serven zouden worden onderdrukt. Men protesteerde ook tegen de deelname van Kosovo aan de conferentie.

AFSCHEIDING

"Een oplossing van de crisis in Joegoslavie moet gebaseerd zijn op het recht op zelfbeschikking van iedere natie, inclusief het recht op afscheiding of associatie." Iedere natie en republiek in Joegoslavie heeft het recht op een status die in overeenstemming is met de eigen oprechte belangen. Als over die status op democratische wijze besloten is, dan moet zij gehonoreerd worden. Niemand mag de ander de wil opleggen en er mag geen geweld gebruikt worden, zo vervolgde zijn verklaring. En ten slotte moeten politieke overeenkomsten wettelijk gesanctioneerd zijn en op legale wijze nageleefd worden. "Op basis hiervan", aldus Mesic, "bereiden wij een politieke overeenkomst voor de toekomst van Joegoslavie voor." Joegoslavie conferentie

De president van Kroatie, Franjo Tudjman, heeft op zijn beurt om militaire interventie gevraagd om wat hij noemde "de agressie tegen Kroatie" een halt toe te roepen. Tudjman maakte een duidelijk onderscheid tussen het zenden van een vredesmacht en militaire interventie. De internationale gemeenschap - in de eerste plaats de Europese Gemeenschap - maar ook de Conferentie over Veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE) en de Verenigde Naties zouden zich niet moeten beperken tot "passieve maatregelen" zoals het veroordelen van agressie, economische sancties en politiek isolement. "Internationale mechanismen, een vredesmacht of zelfs rechtstreekse militaire betrokkenheid" zijn nodig om een einde te maken aan de agressie, aldus het Kroatische staatshoofd.

De Servische president Slobodan Milosevic op zijn beurt heeft alle schuld voor het geweld in Joegoslavie bij Kroatie en in mindere mate bij Slovenie gelegd. De eenzijdigeonafhankelijkheidsverklaring van deze twee republieken is een schending van de Joegoslavische grondwet en gaat ten koste van de Servische minderheid in Kroatie, aldus Milosevic. Hij beschuldigde de Kroatische regering van staatsterrorisme tegen de Serven. Milosevic zei dat er al honderdduizend Serven vanuit Kroatie naar Servie zijn gevlucht en geen enkele Kroaat vanuit Servie naar Kroatie. De Servische president sprak over meedogenloze discriminatie van de Serven in Kroatie.

Zoals alle presidenten zei ook Milosevic de uitgangspunten van minister Van den Broek te onderschrijven: Geen wijziging met geweld van de bestaande grenzen, bescherming van de rechten van allen - dus ook de minderheden - en het rekening houden met de legitieme zorgen en aspiraties van alle partijen.

De Nederlandse minister van Buitenlandse zaken Van den Broek waarschuwde als voorzitter van de EG-ministerraad dat, wil de conferentie succes hebben, er een einde moet komen aan de gevechten. In Slovenie heeft de internationaal gecontroleerde wapenstilstand "redelijk goede resultaten" opgeleverd, maar in Kroatie "is de situatie dramatisch". De minister die de conferentie opende is er stellig van overtuigd dat geen staakt-het-vuren stand zal houden indien allen die thans onder de wapenen zijn niet naar hun kazernes of woonsteden terugkeren, aldus de minister.

Het is de bedoeling dat na afloop van de openingszitting zaterdag een verklaring wordt uitgegeven. Omdat zij voor alle partijen aanvaardbaar moet zijn kan zij niet anders dan algemeenheden bevatten over de noodzaak van het vinden van een vreedzame oplossing van geschillen en de onaanvaardbaarheid van het wijzigen van de grenzen door geweld.

Na de openingszitting worden de onderhandelingen over de toekomst van Joegoslavie voortgezet in werkgroepen. Die gaan van start op donderdag 12 september. Omdat de conferentie waarschijnlijk tot in 1992 zal duren, werd aanvankelijk met de gedachte gespeeld om ook bijeenkomsten van werkgroepen te beleggen in Portugal - dat 1 januari EG-voorzitter wordt - en in Brussel, om de betrokkenheid van de Europese Gemeenschap te symboliseren.

Kongo: treinramp met 100 doden

BRAZZAVILLE - Zeker honderd mensen zijn in het Afrikaanse land Kongo omgekomen bij een botsing donderdagnacht tussen een passagierstrein en een goederentrein.

Dat hebben gezondheidswerkers zaterdag gezegd. Tot nu toe zijn 84 lichamen geborgen. De botsing had plaats in de havenstad Pointe Noir, vierhonderd kilometer ten westen van de hoofdstad Brazzaville.

Zuidkoreaanse campus bezet



■ *SEOUL - Het begin van het najaars-semester voor de universiteiten in Zuid Korea is niet ongemerkt voorbijgegaan. De oproerpolitie bestormde de campus van een universiteit van Seoul en werd daarbij onthaald op Molotov-cocktails. Aan de ongeregeldheden namen ongeveer duizend studenten deel. Radikale Zuidkoreaanse studenten roerden zich al eerder om politieke motieven. (AFP-satellietfoto)*

PvdA: In maart verkiezing van opvolger Sint

DEN HAAG - De vorige week vrijdag afgetreden PvdA-voorzitter Marjanne Sint zal niet voor maart volgend jaar worden opgevolgd. In de tussentijd blijft het Tweede-Kamerlid Frits Castricum waarnemend voorzitter. Het PvdA-partijbestuur heeft dit vrijdag bekendgemaakt.

De statuten van de PvdA schrijven voor dat het congres de voorzitter kiest. Maar de tijd tussen het moment van aftreden van Sint en het eerstvolgende congres (van 28 september) was te kort om een gedegen kandidaatstellings-procedure te houden, aldus de partijbestuur. Besloten is voor het congres van 13 en 14 maart 1992 de verkiezingen van een nieuwe voorzitter te agenderen.

'Isla' centraal op presidium-overleg consultatief mechanisme

WILLEMSTAD — De toekomst van de Isla raffinaderij staat centraal tijdens een op 20 september te houden overleg van het presidium van het consultatief mechanisme: dat is het overlegorgaan waarin de drie landen van het koninkrijk en Venezuela participeren om gemeenschappelijke zaken te bespreken. Insiders vertellen de Amigoe dat tijdens deze ontmoeting enige voor de raffinaderij zeer belangrijke aangelegenheden, zoals de nodige investeringen, aan de orde zullen komen. Dat zal, zo gaven ze te kennen, ook het geval zijn wanneer een delegatie van het Venezolaanse congres in de derde week van september in Willemstad verblijft voor een bezoek aan de collega's van de Staten.

Periodiek vinden er ontmoetingen van het consultatief mechanisme plaats. Dit orgaan werd in het leven geroepen ten tijde van de onderhandelingen rond de overname van de Curaçaose raffinaderij in 1985. PDVSA huurt de Isla sinds Shell besloot te vertrekken.

Isla en de noodzakelijke investeringen die nodig zijn om het lange termijn voortbestaan van dat bedrijf te garanderen, zullen een belangrijk agendapunt zijn wanneer de voorzitters van het consultatief mechanisme op 20 september op Aruba bijeenkomen. Dat is namens de Antillen Ronchi Isa; namens Nederland is dat ambassadeur Meys, terwijl de Venezolaanse voorzitter ambassadeur Oscar de Rojas is. Aruba zal naar verwachting niet bij de Isla-besprekingen betrokken zijn.

Er zullen tijdens deze vergaderingen verder verschillende gemengde werkgroepen in het leven worden geroepen, conform afspraken die in mei tijdens een koninkrijkstop in Den Haag werden gemaakt. Zo komt er een werkgroep die de intensivering van de economische samenwerking tussen de Antillen, Aruba en Venezuela gaat onderzoeken. Daarin komen namens de Antillen ex-Centrale Bank president Vimy Servage en Terry Hernandez van de dienst economische zaken; in de werkgroep die de historische overeenkomsten onder de loupe neemt zitten UNA-rector Valdemar Marcha, mevrouw Römer, hoofd van het Centraal Historich Archief en ex-gouverneur René Römer. Een andere werkgroep zal zich bezig houden met (marine) milieuzaken. De Antillen-vertegenwoordigers daarin zijn Quirino Richardson, hoofd van de milieudienst en Jeffrey Sybesma van Carmabi.

In de derde week van september zullen de Staten gastheer zijn van een delegatie Venezolaanse parlementariërs afkomstig van de senaat en de Kamer van gedeputeerden. Ook tijdens deze besprekingen zal de Isla een heel belangrijk onderwerp van gesprek zijn. Zoals bekend zijn vele honderden miljoenen dollars nodig voor investeringen in het bedrijf.

Koninkrijksminister Ernst Hirsch Ballin, die anderhalve dag op Curaçao is geweest, bevestigde gisteravond voor vertrek over de Isla gesproken te hebben met gedeputeerde Dito Mendes. Nederland is bereid deskundigheid beschikbaar te stellen voor het onderzoek dat moet komen over de financierings-problematiek. In mei bleek tijdens de top al dat Caracas (i.c. PDVSA) er niet onwelwillend tegenover staat ook een behoorlijk bedrag in de raffinaderij te investeren.

Trustmaatschappij op Curaçao: één miljard geleend van BCCI

WILLEMSTAD/AMSTERDAM — De op Curaçao gevestigde trustmaatschappij Credit and Commerce American Holdings (CCAH) is hoogstwaarschijnlijk de houdster van leningen, oplopend tot een bedrag van één miljard dollar, aan ondernemingen van de in opspraak geraakte Bank of Credit and Commerce International (BCCI) op de Cayman Islands. Het zijn moeilijk of niet opeisbare leningen, die de BCCI via de Curaçaose holding toentertijd gebruikte om de meerderheid te krijgen in enkele Amerikaanse banken. Dit meldt het Nederlandse avondblad NRC-Handelsblad in haar vrijdageditie.

Het NRC is de afgelopen week in de BCCI-kwestie gedoken. In de editie van vrijdagavond besteedt de krant meer dan één volle pagina aan de van grootscheepse fraude betichte BCCI. Volgens dit Nederlandse dagblad zijn de Cayman Islands (ten zuiden van Cuba en ten westen van Jamaica) de 'draaischijf in het netwerk BCCI'. Het is duidelijk niet gunstig voor het imago van de Cayman Islands, wereldwijd vooral bekend wegens het strikte bankgeheim en de fiscale faciliteiten. Maar de Nederlandse Antillen en in het bijzonder Curaçao worden eveneens genoemd in het artikel.

De rapporten waarop het NRC de hand heeft kunnen leggen, geven informatie over de structuur van BCCI-ondernemingen, achtergronden en geschiedenis. Uit de rapportage blijkt dat minstens drie BCCI-ondernemingen (BCCI-Overseas Ltd., Credit and Finance Corporation en International Credit and Investment Corporation) op de Cayman Islands samen voor 2,5 miljard dollar aan moeilijk of niet opeisbare leningen hebben uitstaan aan een groep van ongeveer tien invloedrijke personen en hun ondernemingen.

"Van dat bedrag is een kleine miljard dollar verschuldigd door personen of bedrijven die in de Nederlandse Antillen staan geregistreerd",aldus de redacteur Ben Greif van het NRC. De krant vervolgt: "De leningen die naar de Nederlandse Antillen gingen, wijzen in de richting van de houdstermaatschappij CCAH op Curaçao. Die holding gebruikte BCCI om, tegen de zin van de Amerikaanse autoriteiten, de meerderheid te verwerven in enkele Amerikaanse banken. First American Bankshares in Washington was daarvan de voornaamste". Dit blijkt uit rapporten die de officiële bewindvoerders op de Cayman Islands hebben uitgebracht aan de gouverneur en het Hooggerechtshof in de hoofdstad George Town.

Op de voorpagina meldt het NRC verder dat er 'jarenlang een Nederlander actief was in de top van de frauderende BCCI'. Johan Diderik van Oenen heeft vanaf de oprichting tot ruim een maand geleden zeer belangrijke functies vervuld in de BCCI. Van Oenen, wiens leeftijd en verblijfplaats onbekend zijn, behoorde op 22 juli nog tot de directie van de op Cayman Islands gevestigde BCCI-Overseas Ltd. Een onderneming die de bank vooral gebruikte om grote deposito's aan te trekken en zeer dubieuze leningen te verstrekken aan relaties uit voornamelijk het Midden-Oosten, maar zoals uit het voorgaande is gebleken, ook via tenminste één trustmaatschappij op Curaçao.

Van der Valk koopt pier van Scheveningen

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Het Van der Valk-concern heeft de Scheveningse pier overgenomen van verzekeringmaatschappij Nationale Nederlanden. Directeur G. van der Valk heeft dit zaterdag bevestigd. Hoeveel geld met de overname is gemoeid, wilde hij niet zeggen. Het concern wil de pier op korte termijn een forse opknapbeurt geven. Ook wil het concern de horecafaciliteiten op de Scheveningse attractie uitbreiden. Van der Valk sluit niet uit dat het concern op termijn ook het Scheveningse Kurhaus wil overnemen. Concrete plannen dienaangaande zijn er nog niet, aldus directeur Van der valk.

Van der Valk is ook op Curaçao hard bezig aan het Van der Valk Plaza dat momenteel een ware face-lift krijgt. Het concern kondigde enige maanden geleden aan, op (de parkeerplaats van) Marichi in Punda een geheel nieuw hotel te zullen bouwen. Die plannen gaan wel door maar verkeren nog in de voorbereidingsfase, deelde de woordvoerder van Van der Valk in Willemstad onlangs aan de Amigoe mee.

Eerste paal Ambassador Suites

WILLEMSTAD — Princess Beach Resort & Casino ontvangt van 6 tot en met 12 september alle EG ambassadeurs voor hun halfjaarlijkse bijeenkomst die dit jaar, onder voorzitterschap van Nederland, op Curaçao wordt gehouden.

Het management van Princess Beach ziet het bezoek van de ambassadeurs als een gepaste gelegenheid om op woensdag 11 september de eerste paal te slaan voor de Ambassador Suites in het uitbreidingsplan van Princess Beach. De EG ambassadeurs zijn bij deze gebeurtenis geïnviteerd.



WILLEMSTAD — 'Kijk eens in de poppetjes van m'n ogen' was een van de hits van Annie de Reuver, de Rotterdamse zangeres van het Hollandse levenslied, die gisteravond in het ITC waren te beluisteren. In de zaal zaten tussen het publiek elf bijzondere gasten: nierpatiëntjes uit het Radboudziekenhuis te Nijmegen. De gala-avond 'Shorts of London' maakt deel uit van een van de evenementen waarmee Tom Leeflang, eigenaar van Shorts of London, de jonge patiëntjes verwent.

De meeste van deze kinderen zijn nog nooit op vakantie geweest, ook niet in Nederland. Leeflang, die onder meer eigenaar is van een aantal café's in Amsterdam waar het Nederlandstalige lied 'live' te beluisteren is, wilde in verband met de viering van het tienjarig jubileum van Shorts of London 'iets voor kinderen doen'. Er werd een jubileum CD gemaakt met dertig levensliederen. "Ik heb er 1000 extra laten maken en met de opbrengst van de verkoop kon ik de nierpatiëntjes een fijne vakantie in Curaçao aanbieden", aldus Leeflang.

Met hulp van een Nederlandse sponsor en het Van der Valk hotel, waar de kinderen verblijven, werd het reisje uiteindelijk bewaarheid. Met de patiëntjes zijn vier verpleegsters en een arts meegekomen. Nierpatiënten hebben een intensieve verzorging nodig. Per dag moeten ze drie keer 'gespoeld' worden en een keer in de week moeten ze 'zes uur op de tafel' voor een uitgebreide spoeling, waarbij het bloed gezuiverd wordt van de afvalstoffen die normaal gesproken door de nieren worden afgevoerd. Ook het St. Elisabeth Hospitaal en de Curaçaose Nierstichting verlenen daarbij hun medewerking.

Een cameraploeg van [illegible] is meegekomen om de vakantie van de kinderen op film vast te leggen. Dit televisiestation zal ook een programma maken over de Nederlandse artiesten die momenteel op het eiland verblijven, waaronder Annie de Reuver en Rob Schallies. Zij treden morgen op op het strand van Seaquarium. De ontdekker van onder anderen Danny de Munck en Koos Alberts wil het niet laten bij deze ene geste aan nierpatiëntjes. Leeflang is bezig met een uitwisselingsprogramma: te zijner tijd zullen ook Curaçaose nierpatiëntjes een reisje kunnen gaan maken met als bestemming Nederland.

Zes plantages geven moed op
"We lijken de strijd tegen de witte vlieg te verliezen"

WILLEMSTAD — Rudy Plaate, landbouwer en eigenaar van een aantal groentenwinkels, luidt de noodklok. Hij heeft de strijd tegen de 'white fly', een insekt dat zich razendsnel vermenigvuldigt en dat de gewassen van zijn plantage aantast, bijna verloren. "Al zes plantage-eigenaren op Curaçao hebben de moed opgegeven. Ze draaien met verlies en hebben hun landbouwactiviteiten stopgezet", aldus een teneergeslagen Plaate.

De witte vlieg, die hoogstwaarschijnlijk ooit vanuit de VS of Latijns-Amerika is 'geïmporteerd', lijkt immuun te zijn geworden voor het kostbare insecticide Applaud dat per U.S. gallon (ongeveer 4 liter) negentig gulden kost. In een razendsnel tempo worden de gewassen - met name komkommer, yambo, meloen, patia (watermeloen) en tomaten - aangetast. Plaate, die al derig jaar landbouw op Curaçao bedrijft, ziet het somber in: "De productie daalt enorm en er dreigt schaarste aan deze groentesoorten te ontstaan."

De genoemde tuinbouwprodukten zijn beschermd en mogen niet geïmporteerd worden. Volgens Plaate zal het niet lang duren voordat deze groenten weer ingevoerd dienen te worden. "De situatie is rampzalig." Bovendien verwacht hij dat als er niets wordt ondernomen tegen vijand nummer één van de landbouw, de witte vlieg, binnen twee tot drie jaar alle plantages hun deuren zullen moeten sluiten.

"De overheid moet inspringen", meent hij. Zo zou subsidie moeten geven voor het insecticide Applaud of een eventueel ander middel. "Een andere uitweg zie ik niet", zegt de pessimistische landbouwer. Hij is van plan op korte termijn de overheid in te lichten over de noodsituatie bij de plantages.

Delegatie arriveert vandaag:
EG-ambassadeurs krijgen drie ABC-eilanden te zien

WILLEMSTAD — Vandaag arriveren de permanente vertegenwoordigers (ambassadeurs) bij de EG in Willemstad voor een bezoek van een week, dat hen ook naar Aruba en Bonaire brengt. Het is voor zover bekend de eerste keer dat EG-ambassadeurs bijeenkomen buiten Europees grondgebied. Voorzitter is momenteel koninkrijksambassadeur mr Peter Nieman. In diplomatieke kringen wordt gewezen op het belang, voor de Antillen, van een dergelijke bijeenkomst.

De echtgenoten van de ambassadeurs kwamen gisteren al op Curaçao aan. Vanavond rond 6 uur komen de heren via Amsterdam aan. Dat zijn de vertegenwoordigers uit Nederland (voorzitter), Portugal, Groot Brittannië, België, Italië, Duitsland, Spanje, Frankrijk, Ierland, Denemarken, Griekenland, en Luxemburg. In de delegatie zit ook de waarnemend sekretaris generaal van de Europese commissie en een vertegenwoordiger van het EG-sekretariaat, evenals de heer Van Hoorn uit Nederland en de Antillen-vertegenwoordiger bij de EG in Brussel Rutsel Martha. Coördinatie van deze bijeenkomst is in handen van de adjunct-directeur van het Antilliaanse Bureau Buitenlandse Betrekkingen (BBB), Lucita Moenir Alam.

Vanavond wordt de ambassadeurs en hun echtgenotes een cocktail party aangeboden door de general manager van het Princess beach hotel, Frank Maynard. Men logeert in dat hotel. Morgen maken ze een boottocht, terwijl er ook een rondrit op Bandabao plaats vindt.

's Avonds biedt premier Maria Liberia hen een 'ban topa' aan in landhuis Brievengat. Op maandag gaat men naar Aruba, op dinsdag wordt een werkbezoek gebracht aan de ministerraad en het bedrijfsleven. De Nederlandse vertegenwoordiger houdt dinsdag de diësrede bij de UNA, terwijl die avond gouverneur Jaime Saleh gastheer is van een cocktail party. 's Avonds volgt een concert met klassieke Antilliaanse muziek.

Op woensdagochtend vergaderen de ambassadeurs in de vergaderzaal van de Staten, waarna een wandeltocht door Willemstad volgt. In de namiddag is men aanwezig bij het heien van de eerste paal voor de nieuwe vleugel van het Princess Beach, Ambassadors Suites door ambassadeur Nieman.

Op donderdag vertrekt de delegatie naar Bonaire waar er evenzo diverse excursies en besprekingen plaats vinden. Op vrijdag keert men terug naar Curaçao van waaruit de EG-delegatie naar Amsterdam terugkeert.

Noemenswaardig is het feit dat tussen 2 en 5 oktober op Curaçao een internationale conferentie plaats vindt over de gevolgen en mogelijkheden van het nieuwe associatiebesluit van de EG voor de zogenaamde Landen en Gebieden Overzee (LGO, waartoe ook de Antillen en Aruba) behoren. Vele belangrijke Europese sprekers komen naar deze conferentie, evenals deelnemers uit de regio, Latijns-en Noord Amerika.

Nierpatiëntjes luisteren naar levenslied



HULP EN BIJSTAND UIT DEN HAAG

Witwassen geld ook onder de loep

Antillen en Nederland: actieplan tegen drugscriminaliteit

WILLEMSTAD — De Nederlandse en Antilliaanse minister van Justitie, Ernst Hirsch Ballin en Ivo Knoppel, hebben een akkoord bereikt over een 10punten tellend actieplan gericht op de aanpak van de internationale (drugs)criminaliteit. Centraal daarbij staat dat Nederland op materieel en personeel gebied de Antillen zal bijstaan met het oog op de "versterking van de rechtshandhaving." Door hun ligging zijn deze eilanden immers "erg kwetsbaar" voor internationale criminele activiteiten die niet in de laatste plaats met drugs te maken hebben.

Een belangrijk onderdeel daaruit is de plaatsing van twee functionarissen van de Centrale Recherche Inlichtingendienst (CRI) op de Antillen en hechtere samenwerking tussen de Centrale Banken om het witwassen van drugsgelden (money laundering) aan banden te leggen.

Zo deelde gisteravond minister van justitie en koninkrijkszaken Hirsch Ballin mee na een "noodgedwongen kort bezoek" (van anderhalve dag) aan Curaçao. Verbetering en versterking van de rechtshandhaving was het belangrijkste onderwerp van diens besprekingen met een groot aantal justitiële) autoriteiten. Hij heeft verder contacten met de politie gehad, maar zei gisteren op een persconferentie niet specifiek over de Bijkerk-hongerstaking tegen politiegeweld gesproken te hebben. Dat gebeurde wel tijdens een bespreking, eerder, met minister (en criminoloog) Stanley Inderson die de afgelopen weken in Nederland was. Zo is bekend geworden dat er een "uitgewerkt plan" is over de bijstand die het Wetenschappelijk en Documentatie centrum van het ministerie van jusitie zal geven aan de commissie Römer (die zich met onderzoek bezig houdt).

Minister van Justitie Knoppel was zeer te spreken over de met zijn collega gemaakte afspraken en zei dat de Antillen behalve met Nederland ook met de VS "al zeer goed samenwerken." Hij was onlangs nog in Miami om met justitiële autoriteiten te spreken over samenwerking, terwijl hij in Key West (eveneens Florida) een bezoek bracht aan Joint Task Force (van de Amrikaanse marine).

Volgens Knoppel zullen de nieuwe afspraken met Hirsch Ballin on- dermeer leiden tot snellere afhandeling door Den Haag van verzoeken om top-materiële behoefte bij met name de politie. Ook zei hij te hopen dat nu wel een positief antwoord komt op het Antilliaanse verzoek de marine te betrekken bij de drugsbestrijding. Ook de komst van CRI-mensen is van groot belang, merkte hij op. "Halve maatregelen zijn in dit stadium niet mogelijk," aldus Knoppel die de besprekingen "zeer vruchtbaar" noemde.

Volgens het actieplan komt er ook Nederlandse technische bijstand voor de aanpassing van wetgeving en wordt het overleg tussen centrale banken (i.v.m. witwaspraktijken) geïntensiveerd. Bekeken zal verder worden of de marine een meer actieve rol kan gaan spelen bij de aanpak van drugscriminaliteit. Ook zal Nederland helpen bij het opzetten van een Antilliaans ministerie van Justitie en er een coördinerende Officier van Justitie worden aangewezen in Nederland als schakel tussen het Openbaar Ministerie op de Antillen en in Nederland. Meer samenwerking tussen de veiligheidsdiensten (ook met derde landen zoals de VS) komt ook op de lijst voor, evenals hulp t.b.v. de politie. Deskundigen worden ingezet om te werken aan verbetering van de grenscontrole (die er nu helemaal niet is) op St. Maarten.

Hirsch Ballin noemde dit een "stevig actipelan dat een goede aanzet vormt om de samenwerking verder te versterken." Dit project is nodig vanwege de grote zorg die er hier en in Nederland bestaat over de rol die de Antillen spelen bij de internationale criminaliteit. "Er moet hoognodig een gecoördineerde aanpak komen. Meer samenwerking is een dringende noodzaak" zei de Nederlandse minister van Justitie. Dit alles is weer belangrijk, merkte hij op, voor verbetering en versterking van de rechtshandhaving op de eilanden.



Van links naar rechts minister Rudi Ellis, Hirsch Ballin, Ivo Knoppel

Minister Hirsch Ballin:

'Over St. Maarten kan ik niet vrolijk zijn"

WILLEMSTAD —"Ik ben er niet vrolijk over zijn." Deze uitspraak van koninkrijksminister Ernst Hirsch Ballin is typerend voor de grote bezorgdheid die er bij hem bestaat over wat hij kenmerkt als "uiterst zorgelijke misstanden in bestuurlijk opzicht" op St. Maarten. De Nederlandse minister zei niet met zoveel woorden dat die bezorgdheid ingegeven wordt door de wisseling van de politieke wacht na 8 weken, maar sprak wel uitdrukkelijk de wens uit dat de nieuwe coalitie de lijn van het vorige bestuurscollege blijft volgen om een einde te maken aan de huidige situatie. Hirsch Ballin bestuurde intussen een schrijven naar het nieuwe Bestuurscollege waarin hij dit college er op wijst dat de evaluatie van ambtenaren die er zitten in het kader van de technische bijstand alleen maar in tripartite-verband kan plaats vinden (en dus niet door het eilandsbestuur van St. Maarten alleen).

Aan het einde van het bezoek van anderhalve dag aan Willemstad, zei Hirsch Ballin dat St. Maarten specifiek aan de orde is geweest tijdens diens besprekingen, die vooral als doel hadden afspraken te maken voor de aanpak van de internationale drugscriminaliteit. Op St. Maarten vond onlangs een bestuurscrisis plaats tussen de voormalige partners SPA en PDP. PDP is vervolgens in zee gegaan met de DP.

Hirsch Ballin blijkt ernstig over het "algemene beeld van de kwaliteit van bestuur" en zei dat dit soort zaken niet bevorderlijk zijn voor de democratische rechtshandhaving. Hij noemde de afspraken die met het vorige BC (i.c. Vance James van SPA) gemaakt werden. Aan de hand daarvan werden 20 mensen uit Nederland ingezet en werken er al enige tijd marechaussees. "Het is in het belang van het eiland dat deze lijn wordt voortgezet." De minister noemde in het bijzonder ook het feit dat St. Maarten geen douane kent hetgeen de hele situatie met betrekking op toezicht en controle bemoeilijkt. Verder moeten zaken als belastingheffing, milieu en infrastructuur op korte termijn aangepakt worden, aldus Hirsch Ballin gisteravond tijdens de persconferentie op Hato voor zijn vertrek naar Aruba. Hij zei dat "we aan beide kanten alert moeten zijn en scherpe aandacht moeten besteden aan de aanpak van de misstanden."

Eilanden hebben elkaar nodig

'Status aparte mag geen vervreemding betekenen'

WILLEMSTAD/KRALENDIJK — Curaçao praat tot de dag van vandaag over een status aparte, maar door de eenwording overal ter wereld gaat de roep om een eigen weg op te gaan, verloren. Dit zei onderwijsgedeputeerde Ramoncito Booi van Bonaire gisteravond op de viering van de Dag van Vlag en Volkslied van Bonaire.

Het proces van verandering zet zich vooral in de staatkundige structuur met rasse schreden voort. Er is vraag naar het uitwisselen van technologie, en het toepassen van de internationale mensenrechten. "We moeten niet in een luie stoel gaan zitten, nu de flamingo-rots inmiddels een economische motor is geworden. Integendeel, er is werk aan de winkel. Er zijn meer capabele mensen nodig en modern en kostbaar apparatuur. " Booi wees erop dat het onderwijs van de jongeren een belangrijke rol speelt voor de toekomst van Bonaire. Hij wilde niet pretenderen dat iedereen zijn ogen moet sluiten voor de negatieve kanten. "We moeten juist samen naar oplossingen voor de problemen waarmee Bonaire kampt, zoeken."

Minguel Pourrier, ex-premier en vertrekkende directeur van de ABN, vond het belangrijk dat elk eiland vrij moet kunnen zijn als er een keuze moet worden gemaakt tussen samenwerking of alleen werken. "Maar samenwerking is de beste manier om vooruitgang te boeken voor ons volk. "Als een eiland het zelf kan, kan niemand haar echter dwingen om te centraliseren. " Daarnaast wees Pourrier erop dat de sterke samenwerking om drugs en criminaliteit te bestrijden, moet blijven. "Dan kan Bonaire niet worden gebruikt als actief centrum voor criminaliteit."

Hij wees erop dat Curaçao vijftig procent van de kosten van de eilanden draagt, voor onder meer volksgezondheid. "Nederland is er maar goedkoop vanaf gekomen." Een probleem op Bonaire is niet alleen een probleem van ons eiland, maar ook die van Bonaire zelf, zei Pourrier. Daarnaast sprak de expremier over de economische relatie tussen Curaçao en Bonaire. Daarin kwam de positie van de ALM naar voren. "De eilanden trekken voordeel van elkaar, maar dat heeft ook zijn negatieve kanten. Als de service van de ALM slecht wordt genoemd, dan lijkt het erop dat de diensten van Curaçao slecht zijn. Dat moet goed aangepakt worden."

Angel Salsbach, lid van de MAN, sprak gisteravond in de Club Union Boneriano (CUB) over de culturele uitwisseling tussen Curaçao en Bonaire. Hij wees erop dat de cultuur van Bonaire altijd gedeeld werd met de andere eilanden, maar dat de Boneireanen nauwelijks de cultuur van Curaçao heeft leren kennen. "Doordat de economie van Curaçao altijd meer ontwikkeld was dan die van Bonaire, vertrokken veel Bonaireanen uit hun land om hier te komen wonen en werken, bij Shell, Dok, in de haven en bij de overheid." Echter door de ondertekening van een protocol van culturele samenwerking door de Nederlandse Antillen in 1983, gingen de poorten van alle eilanden open. "Curaçao maakte bij voorbeeld kennis met de baru van Bonaire en dit eiland leerde de tambu kennen."

Volgens Salsbach kan geen enkel eiland om het voorstel van de Bonaireaanse overheid, om elk eiland een status aparte te geven, heen. "Ze kunnen alleen discussiëren over de vorm waarin dit gegoten moet worden. "Dit brengt echter gevolgen voor de culturele relatie met zich mee. Ik denk dat de weg die de Antillen volgen om elkaar tegemoet te komen, niet mag worden opgeheven." Richard Hart sprak over de uitwisseling op toeristisch gebied. Hij meende dat een betere samenwerking tussen Curaçao en Bonaire op dit gebied moest komen. Wetten op dit terrein zijn hard nodig. "We kunnen bij voorbeeld afspraken maken voor bij voorbeeld prijzen van kamers." Een eigen luchtvaartmaatschappij voor ieder eiland, is niet verstandig, volgens Hart. "Dan vervoeren we allemaal tien passagiers en bestaan we binnenkort niet meer. Samenwerking, dát is het motto." Het zou belachelijk zijn als we voor het uitreizen naar de andere eilanden een visum zouden moeten aanvragen. "De banden zijn daar veel te sterk zijn voor."

Miss Teenage verkiezing

WILLEMSTAD — **Vanavond zal in Rust & Burgh de Miss Teenage Curaçao verkiezing worden gehouden. Zestien 'Sweethearts' zullen strijden om de felbegeerde titel onder meer door zich in galakledij te presenteren. Een en ander wordt opgeluisterd door een dansgroep en de groep Fase II.**

Ceremoniemeester vanavond is Armando Huerte II. Na de verkiezing, die om acht uur zal starten, wordt een Coronation Ball gevierd dat muzikaal zal worden opgeluisterd door de Armando Huerta Fiesta Show en Mini Future 'E banda di hubentut'. DJ Dave Mourillon zal de muziek aan elkaar praten. Kaarten voor dit evenement zijn verkrijgbaar bij Boekhandel Salas en Tik Tak te Punda.

De volgende 'Sweethearts' zijn vanavond te bewonderen: Ana de Palm, Annelis Peny, Zaira Pinedo, Geselle Coffie, Suhail van Grieken, Amarilis Martina, Yanet Schoenmaker, Darline Sanches, Natasha Gomez, Tibisay Davelaar, Vanessa Eliza, Desiree Span, Moziaty Everts, Nashira Balentin, Semiramis van der Veen en Jennifer Alberto.

Curaçaoënaar schiet eilandgenoot dood voor disco in Nijmegen

NIJMEGEN/WILLEMSTAD — Een 24-jarige in Nijmegen wonende Curacaoenaar is vrijdagmorgen rond half drie om het leven gekomen door een schietpartij in het centrum van Nijmegen. Dat heeft een woordvoerder van de gemeentepolitie Nijmegen meegedeeld. De vermoedelijke dader, een eilandgenoot eveneens uit Nijmegen (20) is levensgevaarlijk gewond opgenomen in het ziekenhuis. Over de oorzaak van de schietpartij kan de politie volgens de woordvoerder nog niets zeggen. Op het slachtoffer zal vrijdag sectie worden verricht. Het is mogelijk dat er nog meer aanhoudingen zullen volgen.

Vast is komen te staan, aldus een woordvoerder van de politie, dat de twintigjarige Nijmegenaar die zwaargewond in het ziekenhuis ligt de dader is. De man, die nog in levensgevaar verkeert, heeft vrijdagmiddag een bekentenis afgelegd. De mannen zouden al lange tijd ruzie hebben. De ruzie escaleerde vrijdagmorgen voor de deur van een discotheek. Het slachtoffer heeft daarbij zelf ook geschoten.

Nieuw management Lions Dive hotel

WILLEMSTAD — **Na een succesvol verblijf van drie jaar op Curaçao waar het echtpaar Bakker-Ruys het management van het Lions Dive Hotel & Marina vanaf de opening heeft gevoerd, is per 1 december jl., in verband met de beëindiging van de arbeidsovereenkomst, het management overgenomen door mr J. van Beurden.**

Onder leiding van het echtpaar Bakker heeft het Lions Dive hotel haar levensvatbaarheid bewezen, waar zeker de inzet en de toewijding van het vertrekkende management echtpaar in grote mate toe heeft bijgedragen.

EHBO-cursus

WILLEMSTAD — **Op 16 september aanstaande zal het Rode Kruis beginnen met een verlengingscursus EHBO-diploma. De cursus wordt elke maandagavond van 7.30 tot 9.30 uur gegeven op de Rode Kruis post te Suffisant en zal ongeveer acht avonden in beslag nemen. Belangstellenden kunnen zich inschrijven bij de Rode Kruis post aan de Fokkerweg.**

OPENBARE VERKOOP

Op vrijdag 4 oktober 1991 zal des namiddags om 14.00 uur ten overstaan van notaris mr M.A. Eman of haar plaatsvervanger in de Monsieur Louis Room van Hotel Talk of the Town, L.G. Smith Boulevard 2, Oranjestad, krachtens artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba in het openbaar worden verkocht:

1. een perceel eigendomsgrond groot 16.690m², gelegen te Noord, kadastraal bekend als Tweede Afdeling, sectie D, nummer 163, met het daarop staande opstal, plaatselijk bekend als Noord 166;
2. een perceel eigendomsgrond groot 14.200m², gelegen te Noord, kadastraal bekend als Tweede Afdeling, sectie D, nummer 164;
3. een perceel eigendomsgrond groot 337m², kadastraal bekend als Eerste Afdeling, sectie F, nummer 100, met het daarop staande woonhuis, plaatselijk bekend als EMMASTRAAT 36;
4. een perceel eigendomsgrond Groot 3.610m², gelegen te Palm Beach, kadastraal bekend als Tweede Afdeling, sectie C, nummer 54.

De veilingvoorwaarden liggen vanaf 8 dagen vóór de veiling ter inzage op het kantoor van notaris Eman voornoemd aan de Pastoor Hendrikstraat 91 in San Nicolas.
Deze voorwaarden houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot zekerheid voor de nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

mr H.A. EMAN, Notaris
telefoon 45567

WAARSCHUWING

De commandant van de marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat er op DONDERDAG 12 SEPTEMBER 1991 van 07.00 uur tot 13.20 uur een

schoolschietoefening

zal worden gehouden op het terrein Amabai.

Er zal geschoten worden met scherpe munitie.
Het onveilig gebied aan landzijde zal worden afgebakend met rode vlaggen en waarschuwingsborden.



ORANJESTAD — Deze week ontving gouverneur Felipe Tromp kaderbijeenkomst van de commandant van de Koninklijke Marechaussee, generaal majoor L.W. Sunter. De generaal majoor was daarbij vergezeld van de commandant Zeemacht Caribisch gebied, commandeur R.R. Rodrigues.

Drastische toename patiënten eerste hulp

ORANJESTAD — Het aantal patiënten, dat de afdeling Eerste Hulp (EH) in 1990 bezocht, is met dertig procent drastisch toegenomen, namelijk met 5.534 hulpvragenden, waardoor het totale aantal bezoekers in 1990 op 23.565 kwam.

Het aantal behandelde toeristen bedroeg 3.384 en het totaal aantal ongevalspatiënten was 11.172. De medische mankracht, belast met de primaire opvang en behandeling op de EH-afdeling, varieerde numeriek van vier tot zes artsen. Op de EH-afdeling zijn 25 personen overleden, veertig personen waren al overleden bij binnenkomst (deaths on arrival) en bij 35 van deze 65 personen werd er lijkschouwing verricht, waarvan achttien gerechtelijk.

Op de afdeling Fysiotherapie zijn het aantal behandelde patiënten en het aantal verrichtingen gestegen met 756 en 10.304 tot respectievelijk 816 en 13.706.

Het aantal operatieve ingrepen op de Operatieafdeling is van 4.146 in 1989 wederom met zestien procent toegenomen tot 4.806 in 1990.

Op de Verloskafdeling is het aantal verlossingen nagenoeg gelijk gebleven en bedroeg 1.113, waarvan 65 procent door de vroedvrouwen-artsen, achttien procent door huisartsen en zeventien procent door vroedvrouwen. Ook het aantal keizersneden is nagenoeg gelijk gebleven op 216. Het aantal kunstverlossingen door middel van vacuüm-extracties is ten opzichte van 1989 van 1989 toegenomen. Er werden twaalf tweelingen geboren, twaalf babies werden levenloos geboren.



AANBESTEDING MET VOORAFGAANDE SELECTIE

Namens de Regering van Aruba maakt de F.C.C.A. hierbij bekend de aanbesteding voor de bouw van 280 huurwoningen.
De aanbesteding zal geschieden volgens de in de U.A.R. 1972 vermelde wijze "Aanbesteding met voorafgaande selectie".
Deze aanbestedingsvorm is gekozen om naast de conventionele bouwwijze de toepassing van bouwalternatieven mogelijk te maken.
Geïnteresseerden kunnen schriftelijk een verzoek indienen bij de F.C.C.A. om voor de inschrijving te worden uitgenodigd.

Beschrijving van het werk:
Het werk bestaat in hoofdzaak uit het bouwen van:

A. 80 woningen te Madiki en 30 woningen te Kas di Paloma
t.w.:

1. Madiki:
   - — 30 stuks éénslaapkamerwoningen .... van 50 m²
   - — 20 stuks drieslaapkamerwoningen .... van 72 m²
2. Kas Paloma:
   - — 12 stuks éénslaapkamerwoningen .... van 50 m²
   - — 15 stuks tweeslaapkamerwoningen .... van 61 m²
   - — 3 stuks drieslaapkamerwoningen .... van 72 m²

B. 100 woningen te Brazil
t.w.:
- — 40 stuks éénslaapkamerwoningen .... van 50 m²
- — 50 stuks tweeslaapkamerwoningen .... van 61 m²
- — 10 stuks drieslaapkamerwoningen .... van 72 m²

C. 100 woningen te Jaburibari
t.w.:
- — 40 stuks éénslaapkamerwoningen .... van 50 m²
- — 50 stuks tweeslaapkamerwoningen .... van 61 m²
- — 10 stuks drieslaapkamerwoningen .... van 72 m²

De inschrijvingen, zowel volgens de conventionele bouwwijze als voor de bouwalternatieven, kunnen als volgt geschieden:
1. voor het gehele werk, t.w. 280 woningen
2. Volgens drie deelwerken:
   a. 80 woningen: 50 te Madiki en 30 te Kas di Paloma
   b. 100 woningen te Brazil
   c. 100 woningen te Jaburibari.
3. Combinatie van de onder 2 vermelde mogelijkheden.

De uitvoering is gesteld op 14 maanden bouwtijd, terwijl de betaling naargelang de vordering van het werk in betalingstermijnen zal geschieden.

Voorwaarden:
Om in aanmerking te kunnen komen voor de uitnodiging tot inschrijving, dient de gegadigde o.a.:
a) domicilie te hebben of te hebben gekozen op Aruba;
b) in een gezonde financiële positie te verkeren;
c) ingeschreven te zijn in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel, alsmede de eventueel toe te laten onderaannemers;
d) de nodige bescheiden over te leggen ter staving van zijn hoedanigheden en bekwaamheden voor de uitvoering van dit bouwwerk;
e) eerdere bouwwerken te hebben uitgevoerd met een aanneemsom groter dan Afl. 4.000.000,—

Beoordelingscriteria:
Beoordelingscriteria voor de bouwalternatieven zijn o.a.:
Onderhoudsvriendelijk, milieuvriendelijk, van aanvaardbare kwaliteit, duurzaamheid, bouwfysische eigenschappen e.d.

Aanmelding:
Tekeningen en een korte beschrijving van het werk zijn vanaf 11 september 1991 verkrijgbaar ten kantore van de F.C.C.A. tegen betaling van de somma van Afl. 50,00.

De schriftelijke aanmelding dient uiterlijk vóór 8 oktober 1991 te worden ingediend op het kantoor van de F.C.C.A., afdeling Technische Dienst.
Aanmeldingen van bouwalternatieven moeten gepaard gaan met o.a. folders, attesten, technische rapporten, omschrijvingen van het bouwsysteem, materiaalmonsters, aanpassingen van de ontwerpen voor toepassing bouwalternatieven e.d.
Inlichtingen zijn dagelijks verkrijgbaar vanaf 11 september 1991 tussen 10.00 a.m. - 12.00 p.m. bij de Technische Dienst van de F.C.C.A., telefoonnummer 23684, Fax 36272.

Uitnodiging:
De geselecteerde bedrijven zullen uiterlijk op 30 oktober 1991 een uitnodiging worden toegezonden tot inschrijving.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Point Break** (action, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Delta Force II** (action, 18 jr.).
zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **Point Break** (action, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Delta Force II** (action, 18 jr.)

* * * * * * * *

BOTICA (nachtdienst)
Rabao brug: del Pueblo, tel.: 21253.
Ariba di brug: San Lucas.

* * * * * * * *

NACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
zaterdag+zondag
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter J. van Veen, Tanki Flip 24, tel.: 27100.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Weststrate via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833, in het weekeinde van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk, gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115.**

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke Martinez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, tel.: 24444): dagelijks van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur.
Maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Father Murphy; 18.50 Style with Elsa Klensch; 19.00 Leu fo'i Kas; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Prime News; 22.00 Movie: 'In The Line of Duty: A Cop for the Killing'; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.00 Movie: 'Help Wanted: Kids'; 18.30 Cagney & Lacey; 19.30 Showtime; 20.30 Week in Review; 21.30 Movie: 'Clash of Titans'; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

DIVERSEN
DOUANECLUB: 20.30 uur Festival van Mexicaanse liedjes.

* * * * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
GOLF **(36-hole Heineken-toernooi):** 08.00 uur voortzetting toernooi met de tweede 18-holes - Aruba Golf Club.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

35 Jaar bij SETAR



■ ORANJESTAD — Ook bij Setar werd het glas geheven voor senior-hoofd technisch opzichter Jovito Tromp en onderopzichter eerste klasse Fabian Kock, die 35 jaar in dienst waren. Het waarnemend hoofd van Setar, ing. Greg Tromp, bood gelukwensen aan en de enveloppe met inhoud aan de jubilarissen.

ORANJESTAD — Uit cijfers van de Caribbean Tourism Organization (CTO) blijkt dat in het eerste kwartaal van dit jaar Aruba de enige bestemming in het Caribisch gebied was die een toename registreerde van bezoekende Amerikaanse toeristen.

Aruba boekte met 60.963 Amerikanen een toename van 0.4 procent, terwijl de andere bestemmingen een achteruitgang incasseerden. De CTO-lijst ziet er als volgt uit: Aruba 60.963 bezoekers, +0.4%; Cayman Islands 54.206, -3,5%; Jamaica 80.439, -14.8%; Bahamas 166.580, -20.4%; Barbados 33.593, -21.3%; Sint Maarten 50.638, -22.5%; Bermuda 43.528, -22.9% en Puerto Rico 89.996, -23.1%.

Eerste kwartaal volgens Centrale Bank:

Economische groei zet zich voort in gematigder tempo

ORANJESTAD — De Centrale Bank van Aruba (CBA) heeft vrijdag haar kwartaalbericht over het eerste kwartaal van 1991 gepubliceerd. Het onderstaande is daaraan ontleend.

De beschikbare gegevens wijzen op een voortgaande economische groei in het eerste kwartaal, zij het in een wat meer gematigd tempo. Ondanks de Golfoorlog nam het aantal toeristen met achttien procent toe ten opzichte van het eerste kwartaal van 1990, naar het zich laat aanzien zonder concessies in de kamerprijzen. Een aanzienlijk grotere toestroom van toeristen uit Zuid-Amerika en Europa bood ruime compensatie voor de nagenoeg tot stilstand gekomen groei van het toerisme uit de Verenigde Saten. De consumptieve bestedingen namen onder invloed van toegenomen werkgelegenheid en hogere lonen verder toe. Tegenover de afnemende groei van de particuliere investeringen lijkt in het verslagkwartaal een sterke groei van de overheidsuitgaven te hebben gestaan.

Bij het ontbreken van een systeem van feitelijke uitgavenregistratie en -beheersing, lijken de overheidsuitgaven, opgestuwd door een gunstiger ontwikkeling in de liquiditeitspositie van de overheid, de uitbundige groei van de belastingsontvangsten (28 procent) te hebben overtroffen. Het kastekort van de overheid (zoals berekend door de CBA) nam hierdoor toe van 24 miljoen florin in 1990 tot 36 miljoen in de twaalfmaandsperiode tot en met maart. Exclusief de uitgaven voor Meerjarenplan-projecten, welke worden gefinancierd met Nederlands ontwikkelingsgeld, verslechterde de overheidspositie van een surplus van vijf miljoen naar een tekort van drie miljoen. Hoewel betrouwbare cijfers over de ontwikkeling van de betalingsachterstanden nog steeds ontbreken, lijkt een deel van de excessieve uitgavengroei een inloop van achterstanden te reflecteren, welke waren opgebouwd in het eerste kwartaal van 1990.

De groei van de ontvangsten uit het toerisme, zoals geregistreerd door de CBA, bleef opnieuw achter bij de groei van het aantal toeristen. Aangezien echter tegelijkertijd de groei van de invoerbetalingen geen gelijke tred hield met de groei van de economische activiteit, verbeterde de lopende rekening van de betalingsbalanbs — in seizoenmatig evenwicht in het eerste kwartaal — van een tekort van 147 miljoen in 1990 tot 134 miljoen in de twaalfmaandsperiode tot en met maart. Daarnaast nam het overschot op de kapitaalsrekening verder toe, vanwege toegenomen kapitiaalinvoer uit hoofde van buitenlandse investeringen, van 189 miljoen in 1990 tot 206 miljoen in de twaalfmaandsperiode tot en met maart. Het resultaat was dat de internationale reserves toenamen met 71 miljoen in de twaalf maanden tot en met maart, vergeleken met 41 miljoen van 1990.

De inflatie, zoals gemeten door het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie, liep verder terug: van 7,1 procent in de loop van 1990 tot 6,0 procent in de twaalfmaandsperiode tot en met maart. Deze daling kon echter volledig worden toegeschreven aan internationale factoren, i.e. de terugkeer van de internationale olieprijzen naar een niveau vergelijkbaar met dat van voor de Golfcrisis en, vanaf maart, de waardestijging van de Amerikaanse dollar en daarmee van de florin. Als gevolg van een grotere bijdrage van binnenlandse factoren, bleef de inflatie bijna twee procentpunt boven het niveau van de Verenigde Staten en Curaçao, die eveneens profiteerden van de gunstige internationale ontwikkelingen.

Gezien de positieve ontwikkelingen ten aanzien van het toerisme, de internationale reserves en de import van inflatie, werd de aanscherping van het monetaire beleid, die aan het eind van 1990 werd overwogen, niet langer opportuun geacht. Aan de andere kant werd een voortgaande begeleiding van het bankkrediet wenselijk geacht, teneinde een verdere versterking van Aruba's internationale reservepositie te verzekeren. In juni werd overeenstemming bereikt met de commerciële banken over het terugbrengen van de groei van het bankkrediet van vijftien procent in 1990 tot twaalf procent in 1991, in overeenstemming met de verwachte matiging in de groei van het nationaal inkomen. Teneinde de spanningen op de huizenmarkt te helpen verminderen, heeft de CBA besloten de verstrekking van hypothecaire leningen voor de bouw van nieuwe woonhuizen buiten de kredietmaatregelen te houden. Hetzelfde kan gelden, na overleg met de CBA, voor de financiering van woningbouwprojecten. Aan de andere kant werd additionele kredietverlening aan de overheid onder het kredietplafond gebracht.

Premier wil drugs-hotline

ORANJESTAD — Een bezorgde premier Nelson Oduber uitte gisteren tegenover de pers zijn bezorgdheid over de grote hoeveel cocaïne die op Aruba circuleert. De premier verzocht een jaar geleden al om een speciale telefoonlijn — een soort 'hotline' —voor de politiewacht, zodat burgers die drugspraktijken of illegaal verblijvende buitenlanders ontdekken een en ander via de hotline aan de politie kunnen doorgeven.

Men hoeft daan zijn naam niet te noemen, maar moet wel een duidelijke beschrijving over de zaak opgeven. Volgens de premier heeft dit systeem in Nederland geleid tot het oplossen van grote drugszaken.

Omdat hij niets meer over deze hotline hoorde, informeerde de premier hiernaar bij de commissaris van politie. "Wij hebben het nummer wel gekregen, maar hebben het voor een ander doel gebruikt", was het antwoord dat de premier — zo zei hij — van de commissaris kreeg.

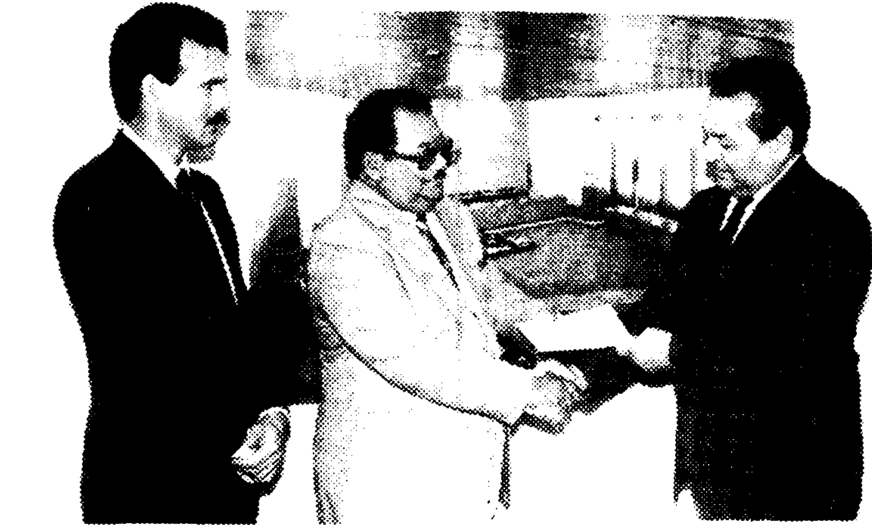
Premier Oduber verklaarde dat hij deze zaak met de minister van justitie besprak en daarbij duidelijk had gesteld "dat als wij de drugs willen bestrijden, wij allemaal moeten meewerken".

Verhoging minimumloon, onderstand en uitkering

ORANJESTAD — De ministerraad nam deze week het besluit om het minimumloon, de onderstand en uitkering aan gehandicapten te verhogen.

Minister van welzijnszaken Fredis Refunjol, die na een maand ziekte weer is begonnen te werken, deelde vrijdag mee dat het minimumloon ingaande 1 januari 1992 verhoogd wordt met elf procent. Onderstand wordt ingaande 1 oktober aanstaande verhoogd met tien procent en de uitkering aan de gehandicapten zal met honderd procent worden verhoogd. De minister noemde in het laatste geval geen datum.

Zilveren jubileum bij DOW



■ ORANJESTAD — Bij de Dienst Openbare Werken werd hoofd technisch opzichter eerste klasse Gregorio Thiel gehuldigd vanwege zijn 25-jarig dienstjubileum. De jubilaris mocht uit handen van minister Pedro Kelly de gelukwensen en de gebruikelijke enveloppe met inhoud in ontvangst nemen.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 Of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

* * * * * * * *

Nieuwe onderbrandmeester



■ ORANJESTAD — Bij de Centrale Brandweerdienst is Enrique Raymundo Gomez in dienst getreden als onderbrandmeester. Hij was tot voor kort werkzaam in Nederland waar hij de opleidingen volgde tot brandwacht, hoofdbrandwacht, onderbrandmeester, brandmeester en de cursussen beveiliging en bewaking.

Foto: Enrique Gomez (rechts) in gesprek met minister mr. Hendrik Croes en brandweerdirecteur ing. Juan Lopez.

Pensioenfonds springt in de bres

Air Aruba krijgt extra lening van vijf miljoen

ORANJESTAD — Het Pensioenfonds zal voor een jaar Air Aruba een lening geven van vijf miljoen florin, waardoor de nationale luchtvaartmaatschappij in staat zal zijn haar vloot uit te breiden.

De regering zal de kwestie van garantie regelen en de mogelijkheid nagaan om te komen met een obligatielening om de lening aan Air Aruba over een langere termijn uit te smeren.

Minister van financiën ing. Roland Laclé verklaarde dat tijdens de vergadering met Air Aruba naar voren is gekomen dat de luchtvaartmaatschappij haar vloot en stoelencapaciteit moet gaan uitbreiden. Dit komt neer op het aanschaffen van grotere toestellen die vooral op de route naar de Verenigde Staten ingezet zullen worden, nu Continental Airlines ingaande 1 oktober haar vluchten tijdelijk zal stoppen.

Air Aruba ontvangt van de Pensioenfondslening een bedrag van 1.5 miljoen aanstaande maandag en de resterende 3.5 miljoen voor het einde van de lopende maand.

Handtekeningactie voor invoering statiegeld

ORANJESTAD — Aanstaande maandag gaat in het kader van "schoonmaken en houden" van Aruba een handtekeningenactie van start als steun voor het invoeren van statiegeld op alle lege flessen en drankblikjes.

Initiatiefnemers F. Erasmus en W. Koopmans zijn van mening dat de meeste inwoners van Aruba het lege flessen- en blikjesprobleem meer dan beu zijn. Commissie na commissie is opgericht, maar het eiland begint langzamerhand te lijken op één grote glasbak. Erasmus en Koopmans denken dat er maar één oplossing is: invoeren van statiegeld op alle lege flessen en drankblikjes.

Ze doen een dringend beroep op de regering zo spoedig mogelijk tot invoeren hiervan over te gaan, want — aldus Erasmus en Koopmans — een schoon Aruba is in ons aller belang. Iedereen, die het met Erasmus en Koopmans eens is, kan dit tonen door de handtekeningenactie te steunen die aanstaande maandag van start gaat. Formulieren zijn verkrijgbaar bij: F. Erasmus (Tanki Leendert 277) en W. Koopmans (Piedra Plat 135-A). Deze actie heeft als leuze: "Aruba laat je niet flessen".

EG-ambassadeurs op bezoek

ORANJESTAD — Een delegatie van ambassadeurs bij de EG te Brussel zal op maandag 9 september een bezoek brengen aan Aruba. Het bezoek wordt van belang geacht, gezien de banden die al jaren bestaan met de EG voor de realisatie van socio-economische projecten.

De ambassadeurs vertegenwoordigen de volgende landen: Nederland, België, Denemarken, Duitsland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Ierland, Portugal, Groot-Brittannië, Italië en Luxemburg.

Het bezoek is voor één dag en het programma voor de ambassadeurs vermeldt onder andere: kennismaking met de gouverneur, ministerraad, het parlement, bezoek aan projecten, lunch aangeboden door de minister van economische zaken op De Palm Island en een koffiemorgen aangeboden door de echtgenote van de minister van economische zaken aan de dames van de ambassadeurs.

In verband met dit bezoek zal ook de Arubaanse vertegenwoordiger bij de EG, Francisco Celaire, op Aruba aanwezig zijn.

UNIVERSITEIT VAN ARUBA

UITNODIGING

Het College van Curatoren nodigt hierbij belangstellenden uit voor de bijeenkomst, welke zal worden gehouden in de aula van de Universiteit, J. Irausquinplein 4, op vrijdag 13 september 1991 om 18.00 uur, ter gelegenheid van de

OPENING VAN HET ACADEMISCH JAAR 1991-1992

De rede, uitgesproken door
Prof. mr. Th. M. de Boer,
hoogleraar Internationaal Privaatrecht aan de Universiteit van Amsterdam,
draagt als titel:
"VERGELIJKENDERWIJS: DE INSPIRATIE VAN BUITENLANDS RECHT"

Na afloop is er een ontvangst op de patio van het universiteit-gebouw.

Paramaribo: Strikt visum beleid jegens mediamensen uit Nederland

PARAMARIBO - Bij de afhandeling van visumaanvragen van tien Nederlandse journalisten is een strakke procedure en een strenge selectie toegepast. Zes van de tien journalisten die een visum hebben aangevraagd krijgen geen inreisvergunning.

Dat heeft minister Robby Ramlakhan van Buitenlandse zaken vrijdag in Paramaribo verklaard in een radiovraaggesprek. Volgens Ramlakhan hebben de zes in het verleden "de goede naam van Suriname en die van goede burgers" schade toegebracht met hun publikaties. "Wij kunnen niet steeds doen alsof onze neus bloedt en die mensen met alle egards blijven behandelen". In de Nationale assemblee waren dinsdag vragen gesteld over het visumbeleid ten aanzien van Nederlandse journalisten. Ramlakhan zei toen dat het visumbeleid tot de verantwoordelijkheid van president Johan Kraag behoort. Na overleg met hem deelde de minister mee dat vier van de tien visumaanvragen van Nederlandse journalisten alsnog worden gehonoreerd.

Kombrink: niet in voor PvdA-voorzitterschap

ROTTERDAM - Hans Kombrink (44), voormalig prominent Kamerlid voor de PvdA, sluit op voorhand uit dat hij kandidaat is voor het voorzitterschap van zijn partij.

Het voormalige Kamerlid dat nu directeur-generaal op het ministerie van Defensie is maakte met zijn verklaring een einde aan de verwarring welke ontstond toen uit andere berichten werd opgemaakt dat hij in was voor de opvolging van mevrouw Sint. Deze trad af in verband met de hevige deining in de partij over het WAO-besluit.

Moskou stelt Joegoslavië-beleid bij

MOSKOU - De Sovjet-unie is bereid tot deelneming aan een internationale conferentie over Joegoslavië. Dat is vrijdag in Moskou verklaard door woordvoerder Vitali Tsjoerkin van het ministerie van Buitenlandse zaken.

De op het ogenblik kleine groep van landen die op zoek zijn naar een oplossing van de crisis in Joegoslavië, moet worden uitgebreid, aldus Tsjoerkin. Volgens hem erkent de SU het recht van de Joegoslavische volken zich af te scheiden en zelf hun toekomst te bepalen. Voorwaarde daarvoor is dat dit proces democratisch en volgens de grondwet verloopt en dat de rechten van minderheden worden beschermd, zei hij. Dit is een geheel nieuw standpunt van de SU, die tot dusverre bleef vasthouden aan de noodzaak tot handhaving van de Joegoslavische integriteit.

Pinochet onderhouden



■ SANTIAGO - *Generaal Augusto Pinochet van Chili heeft dezer dagen weer eens de aandacht op zich gevestigd met zijn uitspraken naar aanleiding van de vondst van een nieuw massagraf met tientallen slachtoffers van het militaire bewind. Pinochets macabere commentaar hierop was: Proficiat, wat een moeite is daarmee uitgespaard. Pinochet werd ontboden door president Patricio Aylwin. Na afloop van het onderhoud had Pinochet niet veel te vertellen.* (AFP-satellietfoto)

ANC-leiding stelt radikale blanken gerust

Mandela: Machtsdeling-voorstel is cynisch

JOHANNESBURG - De Zuidafrikaanse anti-apartheidsleider Nelson Mandela heeft vrijdag een voorstel voor machtsdeling van de president F.W. de Klerk pro-blank en cynisch genoemd. De Klerk presenteerde woensdag een voorstel voor een grondwet die de zwarten stemrecht geeft en waarin de blanken een vetorecht krijgen. Van de kant van het ANC is de blanke bevolking van Zuid-Afrika verzekerd dat hen niets zal overkomen als de macht in zwarte handen komt.

"Dit is een cynische oefening met modieuze taal om Zuid-Afrika te bedriegen", aldus Mandela in een toespraak op de Witwatersrand universiteit in Johannesburg. "Er stellen een systeem voor dat de privileges van de blanke minderheid handhaaft doordat iedere meerderheidspartij niet bij machte is om sociale veranderingen door te voeren en in vele opzichten niet in staat wordt gesteld te regeren." Volgens het voorstel van De Klerk komt er in Zuid-Afrika een democratisch gekozen Eerste kamer en een machtige Tweede kamer, samengesteld uit een gelijk aantal zetels van alle negen districten. In plaats van een president zou er een gedeeld presidentschap moeten komen waarin de drie grootste partijen zijn vertegenwoordigd.

Mandela weersprak de bewering van De Klerk dat in democratische verkiezingen "miljoenen en miljoenen" zwarten op zijn Nasionale partij zullen stemmen. "Wij vertegenwoordigen veel meer mensen dan het kleine aantal dat op de Nasionale partij heeft gestemd", aldus Mandela, die eraan toevoegde dat in de verkiezingen van 1989 slechts een miljoen van de bijna veertig miljoen Zuid-Afrikanen op De Klerks partij heeft gestemd.

ERE-DOCTOR

Als het ANC gaat regeren, hebben de rechts-radicale boeren in het land niet te vrezen. Deze blanken "horen bij Zuid-Afrika, nu en in de toekomst", zo heeft Nelson Mandela vrijdag gezegd bij het in ontvangst nemen van een eredoctoraat aan de universiteit van Witwatersrand in Johannesburg. De 73-jarige voorzitter van het ANC, aan wie talrijke universiteiten in de wereld een eredoctoraat hebben toegekend, gaf de universiteit het compliment dat ze naam heeft gemaakt met haar verzet tegen de onderdrukking door het apartheidssysteem. Mandela, die in februari vorig jaar na bijna 28 jaar gevangenschap werd vrijgelaten, heeft indertijd rechten gestudeerd aan de universiteit van Witwatersrand.

Litouwen: Eigen munt

BRUSSEL - Litouwen kan de eigen munteenheid, de litas, al in 1992 invoeren. Voorwaarde is wel dat de economische hervormingen in het land bevredigend verlopen.

Dat heeft de Litouwse minister van Buitenlandse zaken, Algirdas Saudargas, vrijdag gezegd. De Baltische staat moet vooral voortgang gaan boeken in het proces van privatiseringen en pogen de prijzen op het niveau van de wereldmarkt te brengen, aldus de bewindsman. Saudargas zei verder dat Litouwen na de invoering van de litas de hulp zal inroepen van de EG, het IMF en de Wereldbank om zorg te dragen voor een stabiele koersvorming. Hij wilde hierover geen verdere details geven.

De minister voegde hieraan toe dat ook Estland en Letland plannen hebben om met een eigen munteenheid te komen. Hij sloot niet uit dat de drie staten zullen gaan samenwerken op monetair gebied.

Eerder zei de president van de Centrale bank van Litouwen, Vilus Baldisis, dat de komst van de litas mogelijk is ondanks het feit dat het merendeel (tien ton) van de goudreserves van de staat vanaf 1940 in andere landen verblijft. De regering van Litouwen heeft al aan verscheidene regeringen gevraagd het goud te retourneren of in plaats daarvan financiele compensaties te verstrekken. Frankrijk heeft zich al bereid verklaard het Litouwse goud terug te geven. Groot-Brittannie heeft beloofd zich "constructief" op te stellen. Het edele metaal uit de Baltische staat dat in het Verenigd Koninkrijk verbleef, is eerder al aan de Sovjetunie teruggegeven om een onderlinge onenigheid te beslechten. Het goud dat in de VS verblijf is intussen omgezet in dollars. De rest van de reserves bevindt zich, volgens opgave van de bankpresident, nog in Zwitserland en Zweden.

Japan erkent drie Baltische landen

TOKYO - Japan erkent de drie Baltische staten, Litouwen, Estland en Letland. Dat heeft de Japanse minister van Buitenlandse zaken, Taro Nakayama, vrijdag bekendgemaakt. "De Japanse regering heeft ingestemd met de diplomatieke erkenning van de drie Baltische staten", aldus de minister in een persconferentie.

In verband met Irangate-schandaal

CIA-chef beschuldigd van misleiden congres

WASHINGTON - Een voormalige topambtenaar van de CIA is vrijdag aangeklaagd wegens het achterhouden van informatie aan het Amerikaanse congres inzake het Irangate-schandaal.

De beklaagde is dit keer Clair George, voormalig directeur van het CIA-bureau voor Geheime operaties in het buitenland. Hij zou zijn ondergeschikte Alan Fiers hebben opgedragen tijdens hoorzittingen in het congres zijn mond te houden over het feit dat de CIA wist dat de winsten van geheime wapenverkopen aan Iran werden doorgesluisd aan de contras in Nicaragua. In die tijd was steun aan de contras krachtens een besluit van het congres verboden.

Alan Fiers was de hoogste CIA-man voor operaties in Midden-Amerika. Hij heeft schuld bekend en werkt nu samen met justitie. Als de beschuldigingen tegen George juist blijken wordt het nog onwaarschijnlijker dat Robert Gates de nieuwe directeur van de CIA wordt. Er lopen reeds andere onderzoeken naar Gates, de kandidaat van president Bush voor de post en ten tijde van Irangate vice-directeur van de CIA. Als George schuldig wordt bevonden wacht hem maximaal vijftig jaar gevangenis wegens meineed, desinformatie en obstructie.

DERDE SET VREEMDSTE OOIT TUSSEN NAVRATILOVA EN GRAF

Stefanie Graf laat Navratilova doorgaan naar finale US Open

NEW YORK - James Scott Connors wordt aangeklaagd. Voor diefstal, van de US Open en voor oplichting, in de kwartfinales tegen Paul Haarhuis. Stefanie Maria Graf wordt vervolgd. Voor nalatigheid, voor de manier waarop ze Martina Navratilova liet lopen in de halve finale van US Open, 6-7 (2-7), 7-6 (8-6), 4-6. Het open Amerikaanse kampioenschap is definitief het open kampioenshap van Connors geworden. JC Superstar werd met zijn 39 jaar en 3 dagen de oudste halve finalist sinds Ken Rosewall in 1974. De Australiër was 39 jaar en tien maanden. "Dan doe ik het volgend jaar nog een keertje over", grijnsde Jimmy, die voor de veertiende keer de laatste vier bereikte in zijn met deco-turf belegde achtertuin.

Connors-Haarhuis was een hit voor de fans, de 20.226 trouwe volgers, maar een tegenvaller als wedstrijd. De match draaide om een punt. Op 5-4 in de tweede set serveerde Haarhuis voor zijn tweede setwinst. Op 30-40 zocht Connors zijn heil in drie lobs, die boven de skyline van Manhattan uittorenden. "Ik speelde ze zo hoog en diep mogelijk", verklaarde hij, "Omdat hij dan in het donker en in het kunstlicht keek. Het bemoeilijkte zijn timing."

Haarhuis durfde de ballen niet te smashen. Hij koos voor zachte aaitjes, die door Connors onverbiddelijk werden geretourneerd. Haarhuis kreeg nog een vierde kans het breekpunt weg te werken. Maar zijn volley werd eveneens een prooi voor de getergde showman, die de Brabander met een streep van een dubbelhandige backhand passeerde.

"Dat was het belangrijkste punt van de wedstrijd", gaf Connors toe. "Om dat punt draaide de hele wedstrijd. Had Haarhuis de tweede set gewonnen, dan was ik vrijdag naar huis gevlogen. Naar Californië naar de verjaardag van mijn vrouw. Fysiek was ik na de partij tegen Krickstein niet in staat tot een vijfsetter."

Na die marathonpartij was de oude maestro zo vermoeid, zo gedraaakt, dat hij niet meer kon eten en drinken, niet meer kon lopen en zitten. Hij kreeg twee liter vloeistof intraveneus toegediend, lag twee uur meer voor dood als levend op de massagetafel. En hij kreeg de pijnstillers waarvoor hij op de televisie reclame maakte.

"Is this for real?", vroeg Connors, de eerste halve finalist op de US Open met een wild card. Hij kon nauwelijks bevatten dat zijn miniserie al vijf afleveringen duurde. "De laatste twee sets tegen Haarhuis waren mijn gemakkelijkste in dit toernooi. Elke bal die hij sloeg, zag ik als een basketbal. Haarhuis was down en out. Het verlies van de tweede set had hem mentaal gebroken."

Jimmy Connors is voor Martina Navratilova een bron van inspiratie. Voordat Connors het centrum van alle aandacht werd op Flushing Meadow, trok Navratilova veel belangstelling. Ze had in een talkshow geen blad voor de mond genomen over haar verbroken relatie met Judy Nelson, die tien miljoen gulden smartegeld eist. Over haar bi-sexualiteit was ze eveneens openhartig. "Het maakt me niet uit met wie ik naar bed ga, als ik maar naast een vrouw wakker word", zei ze tegen de New York Times.

Die gewaagde uitspraken hadden haar populariteit niet goed gedaan. Op de US Open klitte ze zich vast aan de opmars van haar generatiegenoot Connors. "Wat jimmy kan op 39, kan ik zeker op 34", grijnsde ze naar haar overwinning in 2 uur en 10 minuten op Graf. De Duitse nummer een van de wereld had Navratilova in de eerste twee sets kunnen opknopen. Ze nam in de eerste een voorsprong van 5-3, maar verspeelde die met de meest vreemdsoortige afzwaaiers.

In de tweede nam ze in de tiebreak een voorsprong van 6-2 en vergooide die andermaal met onbesuisde klappen. Het was dat Navratilova op 6-6 stond te trillen, anders was 'Fraulein Forehand, er in twee sets vanaf gegaan. Graf greep de herkansing en scoorde de gelijkmaker met 8-6.

VREEMDSTE OOIT

De derde set was de vreemdste die beide toppers ooit tegen elkaar (7-7) speelden. Het aantal doorbraken (6) was niet op een hand te tellen. Navratilova nam een 3-0 en 4-1 voorsprong. Graf kwam terug tot 4-5 en kreeg op de opslag van Navratilova twee breekpunten.

Op dat kritieke moment beheld de 34-jarige multimiljonaire uit Aspen, Colorado, wel haar koelbloedigheid. Ze produceerde twee service-winners en op het eerste matchpunt maakte ze de partij uit. Voor Navratilova was het haar 1307e enkelspel-zege, twee minder dan het record van Chris Evert.

Ze bereikte voor de zevende keer in haar loopbaan de finale van de US Open. Ze won het toernooi al vier keer. Bij winst in de eindstrijd op Seles of Capriati, evenaart ze het record toernooi-overwinningen, dat met 157 eveneens in handen is van Evert.

Paul Haihoes geen sexy naam

NEW YORK - CBS en USA Networks zijn dolblij met de overwinning van Connors op Haarhuis.

"Laten we eerlijk zijn", zegt CBS-regisseur Covalina, "Paul Haihoes is geen sexy naam. Er is geen tweede als Connors."

De kijkcijfers van CBS en dochtermaatschappij Usa Networks (kabel) zijn de laatste twee weken enorm gestegen. Oorzaak: Jimmy Connors. De tennissende entertainer trekt miljoenen en miljoenen kijkers.

"Connors is de droom van elke televisiemaker", aldus Cavolina. "Een sportman die gek is op de camera. En de camera's zijn gek op hem. Connors is een soms vulgaire, soms ludieke acteur, die lacht, schreeuwt, gromt, in zichzelf praat, scheldt en vloekt in zijn eigen miniserie."

'Ierse vrouwen zijn niet mooi'

DUBLIN - Phil Mickelson, de ster van het Amerikaanse amateurteam bij de strijd om de Walker Cup tegen Engeland-Ierland, heeft zijn landgenoten van Ierse komaf ernstig beledigd.

De 21-jarige Californiër moest na een enorme afzwaaier in de bosjes op zoek naar z'n balletje. Het Amerikaanse sportstation ESPN, dat rechtstreeks verslag doet van het evenent in Dublin, volgde die gang en registreerde ook luid en duidelijk de klaagzang van Mickelson: "Wat doe ik hier in godsnaam. Zo mooi zijn die Ierse vrouwen niet."

De uitlating zorgde in eigen land voor de nodig opschudding. Veel Ierse-Amerikanen belden naar ESPN om hun beklag te doen en ook de Ierse consul in New York werd overstelpt met telefoontjes. Een woordvoerder van het tv-station haastte zich te verontschuldigen en de opmerking van Mickelson te hekelen.

De golfer reageerde ook geschrokken of deed alsof. "Het floepte er zo maar uit. Het spijt me dat ik voor zoveel beroering heb gezorgd. Natuurlijk vind ik de Ierse vrouwen niet lelijk. Integendeel."

Finale Seles - Navratilova

Zeer nipte winst Seles op Capriati

NEW YORK - Navratilova treft in de finale Monica Seles, die op basis van leeftijd (17) haar dochter zou kunnen zijn. Seles versloeg Jennifer Capriati (15) in drie sets: 6-3, 3-6, 7-6 (7-3).

Het was een match waarin de verschillen minder dan marginaal waren. Capriati serveerde in de derde set op 5-4 en 6-5 twee keer voor de winst, twee keer brak Seles terug.

Seles - Capriati was het duel tussen twee onvolgroeide kinderen, die op de baan een buitengewoon volwassen indruk maken. Hardhitters, opgegroeid in de academie van Nick Bolletieri, bijgenaamd mister burn-out vanwege de snelheid waarmee zijn pupillen opgebrand raken.

Seles begon met een lichte voorsprong. Sinds haar nederlaag tegen de Italiaaanse Ferrando op de vorige US Open had ze niet meer verloren op grand slam toernooien. Ze won de Australian Open in januari, de open Franse in Parijs en trok zich om mysterieuze redenen, die tot veel geruchten aanleiding gaven, terug voor Wimbledon.

In de kleedkamer is Seles absoluut niet populair. Gigi Fernandez kwam er rond voor uit dat de collega's Seles niet moeten. "Maar", voegde ze er aan toe, "op de baan is tennis geen populariteitspoll." De mannequin uit Puerto Rico, die in de kwartfinales door de Joegoslavische verslagen werd, had respect voor het spel van haar opponente.

ONVERSLAANBAAR

Als ze ook leert naar het net te komen, wordt ze onverslaanbaar." Seles lachte vriendelijk om het compliment. Ze wil nog een paar jaar tennissen. Ze is al bezig met haar tweede carrière na het tennis. Als filmster, ze wil voor haar 25e in Hollywood zijn.

In New York dineerde ze tijdens de US Open met Donald Trump, bij wie ze ook onderdak zocht tijdens de hectische weken die volgde op haar afzegging voor Wimbledon. Ze zocht contact met filmster Alec Baldwin, die een dagje Flushing Meadow in zijn programma opnam en babbelde honderduit met haar mannelijke idool.

Op de baan voelt ze zich al de Madonna van het tennis. Haar escapades, nukken en grillen moeten geaccepteerd worden. Worden ze niet geaccepteerd, dan zet ze daar prestaties tegenover die niet uitgewist kunnen worden. Zoals vrijdag in de halve eindstrijd tegen het andere wonderlijke wonderkind, Capriati.

Aanvraag ingediend voor monument-verklaring

Strijd om behoud Olympisch stadion nog niet opgegeven

AMSTERDAM - Het Olympisch stadion geeft zijn strijd tegen de Deelraad Zuid nog niet op. Dat werd duidelijk in de hoorzitting over de sloopplannen en in een verzoek aan minister d'Ancona van WVC het stadion tot monument te verklaren.

De standpunten van beide partijen zijn bekend. De Deelraad heeft een nog niet volledig vaststaand plan voor woningbouw, de commissarissen van de stichting Het Nederlandsche Sportpark vinden dat het stadion niet mag verdwijnen omdat het een nationaal bezit is.

Mr. Bram Mulder, voorzitter van de raad van commissarissen, beklemtoonde nog eens dat een vernietiging van het Olympisch stadion ook Ajax, in het buitenland een begrip dat onverbrekelijk verbonden is met Amsterdam en Nederland, voor onoverkomelijke problemen zal plaatsen.

In een persconferentie stelde Mulder dat er nog steeds geen zekerheid is dat de financiën (202 miljoen gulden) voor de bouw van een nieuw stadion in Zuid-Oost, op tafel zullen komen. Renovatie van het Olympisch stadion, vergelijkbaar met vernieuwingen die in Stockholm, Wenen en Barcelona hebben plaats gevonden bij stadions die tenminste al een halve eeuw oud zijn, kost slechts 65 miljoen.

Dat betekent tevens dat de jaarlijkse exploitatiekosten van het vernieuwde Olympisch stadion minder dan de helft bedragen van de 13,5 miljoen gulden die een nieuwe accommodatie vraagt.

"Het nieuwe stadion kost tenminste 100 miljoen aan gemeenschapsgeld, onze verbouwing vraagt geen cent van de belastingbetaler." Mede daarom vroeg zowel Mulder als Mr. Samkalden zich in de hoorzitting af of er wel een gemeentelijk en algemeen belang gediend wordt met de afbraak, die volgens plan op 1 maart moet beginnen.

Het Olympisch stadion vreest de komst van de man met de hamer. Ajax ook. In de hoorzitting van de Deelraad stelde algemeen directeur Van Eijden dat het bestaan van een stadion met 50.000 plaatsen van levensbelang is voor de club. De accommodatie van Ajax is ontoereikend om het aantal toeschouwers te herbergen dat noodzakelijk is voor een gezonde financiële huishouding.

Indien de Deelraad het verzoek om conversie, het omzetten van de tijdelijke erfpachtregeling in een voortdurende, zou verwerpen, zal het stadion in beroep gaan tegen die beslissing, desnoods tot de Raad van State.

ANDERE OVERWEGINGEN

Naast de juridische stappen die het stadion in zijn (doods)strijd tegen de Deelraad doet, plaatst Mulder economische en gevoelsmatige overwegingen voor het behoud van het stadion dat sinds zijn opening in 1928 "meer dan vier keer de totale Nederlandse bevolking binnen zijn poorten heeft gehad".

"Het is het onverstandig oude schoenen weg te gooien voor je nieuwe hebt. Het is financieel-economisch onverantwoord het drievoudige te investeren van wat voor een goed gerenoveerd stadion nodig is, wanneer in Nederland gewoekerd moet worden met gemeenschapsgeld. Het is cultuur-historsch een misdaad een nationaal monument te vernietigen. Het Olympisch stadion is niet van Amsterdam-zuid, het is van Amsterdam, van heel Nederland zelfs."

"Wij zijn niet tegen woningbouw, wij begrijpen dat een stadion hinder voor de buurt kan opleveren, maar Schiphol geeft ook overlast. Vraag de mensen in de buurt van de luchthaven of het vliegveld moet verdwijnen en velen zullen die vraag met "ja" beantwoorden, maar de massa van de Nederlanders denkt daar heel anders over. Zo is het ook met het Olympisch stadion", concludeerde Mulder.

Sport in het kort

GOLF / ST. ANDREWS -Na een langdurige afwezigheid wegens de Apartheidpolitiek is het Zuidafrikaanse golfteam weer welkom op de beroemde banen van St. Andrews voor het met ruim drie miljoen gulden gedoteerde toernooi om de Dunhill Cup, dat 10 oktober begint. De 55-jarige Gary Player is de aanvoerder van de Zuid-afrikaanse ploeg, die verder bestaat uit John Bland en Fulton Allem. Bij de wereldkampioen-schappen turnen in Indianapolis is Zuid-Afrika ook voor het eerst in lange tijd weer vertegenwoordigd.

*****

ATLETIEK / SHEFFIELD -De Amerikaanse atleet Mike Powell, die met een sprong van 8,95 meter het wereldrecord van Beamon overnam, doet op 15 september mee aan wedstrijden in Sheffield. Hij wordt naar Engeland onder anderen vergezeld door zijn landgenoot Michael Johnson, wereldkampioen op de 200 meter.

*****

VOETBAL / ROME - Rudi Völler heeft zich afgemeld voor het Duitse elftal, dat volgende week op Wembley tegen Engeland speelt. De spits van AS Roma heeft nog te veel last van een verrekte knieband. Bondscoach Berti Vogts kan ook niet beschikken over verdediger Thomas Helmer, die een spierscheuring in het dijbeen heeft opgelopen.

*****

AUTOSPORT / PARIJS -De Italiaanse rallycoureur Massimo Biasion heeft besloten zijn contract met Lancia niet te verlengen. Hij reed acht seizoenen voor dat merk. Biasion overweegt voor volgend seizoen een overstap naar Ford. Bij de rally van San Remo zitten Auriol (Fra), Kankkunen (Fin) en Agnini (Ita) aan het stuur van de Lancia Delta 16.

*****

TENNIS / NEW YORK - Boris Becker heeft zich afgemeld voor de Davis Cup-wedstrijd tegen de Verenigde Staten. De Duitser, die op Flushing Meadow als favoriet onderuit werd gehaald door Paul Haarhuis, tobt met een spierscheurtje in het dijbeen en moet twee weken rust houden. Michael Stich zal daardoor het Duitse team van 20-22 september in Kansas City aanvoeren. Voor het tweede enkelspel zal coach Niki Pilic waarschijnlijk een beroep doen op Carl-Uwe Steeb, ook een slachtoffer van Haarhuis. De benamning van het dubbel is nog een probleem.

*****

WIELRENNEN / PARIJS - Robert Millar vertrekt bij de Franse Z-ploeg. De Brit kon met de directie van het kledingbedrijf geen overeenstemming bereiken over contractverlenging. Enkele ploegleiders hebben al interesse voor Millar getoond.

Voetbal-telefoon moet van rechter stoppen

DEN HAAG - De 06-lijn 'Voetbaltelefoon', moet stoppen met het geven van informatie over PSV, Ajax en Feyenoord. Dit heeft de president van de rechtbank in Den Haag, Mr. J. Holtrop, in kort geding bepaald.

Door de uitspraak wordt de stichting "Het is weer fijn langs de lijn", exploitant van de 06-lijn de voetballijn, deels in het gelijk gesteld in het kort geding dat zij tegen de voetbaltelefoon aanspande.

Initiatiefnemer J. De Bruyn begon in augustus met deze informatielijn. De rechter meent dat de stichting "Het is weer fijn langs de lijn" exclusieve contracten met de drie eredivisieclubs heeft, die de voetbaltelefoon moet eerbiedigen. De vrije nieuwsgaring komt hierdoor niet ontoelaatbaar in het gedrang, aldus Holtrop, omdat er geen gewichtige belangen zoals voorlichting van het publiek, worden geschaad.

De Bruyn mag de drie clubs ook niet meer benaderen om een contract met zijn 06-lijn af te sluiten omdat de clubs verplichtingen tegenover de stichting hebben. "Aldus zou gedaagde kunnen profiteren van de wanprestatie jegens eiseres, hetgeen onrechtmatig is."

De door de stichting geëiste rectificatie van een brief die aan alle eredivisieclubs werd gestuurd, is afgewezen. Volgens de stichting meldde De Bruyn daarin ten onrechte dat hij het merendeel van de clubs achter zich zou hebben staan. De rechter gaat ervan uit dat De Bruyn wel juist geïnformeerd heeft, en ziet geen aanleiding tot rectificatie.

Goede atletiek-prestaties door Barbosa en Johnson

RIETI - Vijf dagen na afloop van de wereldkampioenschappen in Tokyo kwamen Jose Luis Barbosa (800 m) en Michael Johnson (200 meter) in Rieti tot de beste prestaties van het seizoen.

Barbosa, tweede in Japan, noteerde in Italië 1.43,08 als winnende tijd. Johnson, de wereldkampioen op de 200 meter, dook twee-honderdste onder de nog steeds magische 20-secondengrens. De derde topprestatie voor 2000 toeschouwers kwam op naam van de Duitse verspringster Heike Drechsler: 7,19 meter.

Leroy Burrell verraste door een nederlaag. Was Carl Lewis bijna twee weken geleden in Japan in het titanenduel op het "magische tapijt" sterker, nu waren Andre Cason (10,11) en Mike Marsh (10,16) de ex-wereldrecordhouder te snel af. Voor de winnaar van het WK-zilver werd 10,18 afgedrukt.

De Amerikaan Greg Forster handhaafde zijn reputatie als hordencrack door de 110 meter te winnen in 13,30 seconden. De drievoudige wereldkampioen liet zijn landgenoot Renaldo Nehemiah, die in Tokyo door een blessure niet aan de start was verschenen, acht-honderdste achter zich.

De Zambiaan Samuel Matete maakte een opmerkelijk debuut op de 400 meter. De wereldkampioen 400 meter horden won in 44,88. Tegenstanders waren onder meer de Amerikanen Steve Lewis en wereldkampioen Antonio Pettigrew.

Barbosa had niets te stellen met tegenstanders die in het bezit zijn van een mondiale titel. De Kenyaan Billy Konchellah was in Rieti afwezig. Diens landgenoot William Tanui bood Barbosa veel verzet, maar moest op de laatste honderd meter toch capituleren.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

****

ZONDAG
BASEBALL
(Federashon di Belsbòl di Kòrsou)
A-klasse
10.30 uur Amstel/Eagle vs Blue Hawks - Sta. Maria Ballpark.
10.30 uur AGT/CPS vs Basics - Tio Daou Ballpark.
Liga Hubenil
13.30 uur Royal Scorpions vs Santa Maria - Don Nicho Hurtado Ballpark.
AA-klasse
14.30 uur Royal Scorpions/MCB vs Wild Cats/Banco di Caribe - Tio Daou Ballpark.
14.30 uur Sta Maria Pirates/Wallé Constructions vs Sta. Rosa Indians/Mennen Speedstick - Sta. Maria Ballpark.

VOETBAL
(Federashon di Futbòl Kòrsou)
eredivisie
18.00 uur Sithoc vs Scherpenheuvel - Stadion Dr, Antoine Maduro.

****

* * * * *

ATLETIEK / NEW YORK -Jackie Joyner, wereldrecordhoudster zevenkamp, zal binnen twee weken de training hervatten. Dat heeft haar echtgenoot en trainer, Bob Kersee, verklaard. De wereldkampioene verspringen viel tijdens de wereldkampioenschappen in Tokyo op de 200 meter van de zevenkamp uit. Met een dijbeenblessure (hamstrings) moet zij nog enige dagen rusten. Aan de laatste grandprixwedstrijden van het seizoen zal Joyner niet deelnemen.

Capricorne start Europa toernee

=door Jos de Roo=

EINDHOVEN — Het Academisch Genootschap in Eindhoven is de eerste halte op een toernee die de schilderijen van de Curaçaose schilder José Maria Capricorne de komende maanden zullen maken. Onder de titel 'De Introductie' gaan ze nog naar de grootste kunstbeurs van Nederland in Amsterdam, naar een internationale beurs in het Belgische Gent, naar Rotterdam en weer naar Amsterdam.

In het Sociëteitsgebouw van het Academisch Genootschap in Eindhoven brengen de doeken van Capricorne in ieder geval enige fleur. Het is een oud gebouw dat met zijn interieur doet denken aan de Clubs die we uit Engelse films kennen. Het Genootschap werd na de Tweede Wereldoorlog opgericht als vereniging voor het academisch kader van Philips. Het kader had er weinig vertier en had — zelf overwegend protestant — ook weinig aansluiting met de hoofdzakelijk katholieke bevolking. Tegenwoordig is het Genootschap niet meer uitsluitend bedoeld voor de academici van Philips, iedereen die interesse heeft in een van de kunstvormen kan er zich bij aansluiten.

"Het Academisch Genootschap is een van de weinige culturele organisaties in Eindhoven", zegt Marc Slegers, die sinds kort als agent van Capricorne optreedt. Hij geeft toe dat er veel mensen met geld lid van zijn. "Maar dat was toch niet de belangrijkste reden dat ik Capricorne aanraadde om hier te exposeren. Omdat we een hele serie tentoonstellingen maken in Nederland en België dachten we dat we ergens een startpunt moesten hebben. Dan is al het werk klaar, we moeten immers op lange termijn plannen. We maken nu een boekje dat voor de andere tentoonstellingen kan worden gebruikt".

Marc Slegers is zelf galeriehouder en heeft in het aan beeldende kunstenaars zo rijke Nederland een overstelpend aanbod van kunstenaars. Wat deed hem besluiten uit dat grote aanbod juist Capricorne te pikken? Slegers: "Dat is het persoonlijke contact, want ik kan heel goed met hem opschieten, wat heel belangrijk is als je een kunstenaar vertegenwoordigt. Zijn werk vertoont een facet dat we in Nederland weinig zien, het is een verrijking van mijn stal, als ik dat zo mag zeggen".

Het gaat dus goed met Capricorne in Nederland. Hij heeft geen moeite meer om zijn werk ten toon te stellen en wat belangrijker is: het gaat grif van de hand. Voelt hij zich nu erkend en gesetteld?

Capricorne, lachend: "Erkend wel, maar niet gesetteld, want een kunstenaar moet wel door blijven gaan. Ik ben alleen wel blij, want indertijd meende een recensent in de Amigoe dat mijn werk provinciaal zou zijn en nu blijkt dat mijn werk van internationaal niveau is en van internationale kwaliteit. Daarmee wil ik alleen maar zeggen dat recensenten onzin schrijven over schilders en dat je nooit in de tijd kan zien. Je moet voorzichtig zijn met het uitoefenen van kritiek in de kunst, want alleen de tijd zal uitmaken of een werk goed of slecht is en of het internationaal is of niet".

De serie 'De Introductie' heeft een vast persoon. Elk werk toont een toneel waarop mensen optreden die worden geïntroduceerd door een soort spreekstalmeester. De werken vertonen weer de heel eigen signatuur van Capricorne, wat voor een schilder een genade is, want er zijn maar weinig schilders wiens werk men meteen herkent. Zijn werk is figuratief op een geheel eigen wijze. Mensen en dieren zijn te herkennen, maar zijn hershcapen in kleurige vlekken en vlakken. Op vrijwel alle schilderijen kijken extra ogen de toeschouwer aan en dieren komen voor op lokaties en op plekken waar men ze niet zou verwachten: een vis op een toneel tussen acrobaten, een steenbokje in de lucht, en heel speciaal in deze serie een papegaai. De optredende mensen lachen steeds.

Kortom: Capricorne schetst op het eerste oog het stereotype beeld van de blije, gelukkige, zorgeloos lachende Caribische mens. Maar dat is bedrog, want hoe langer je naar de lachende mensen kijkt, hoe beter je ziet dat het lachen hun allang is vergaan: ze vertonen een verstarde grimas. De mensen lachen omdat hun rol hen dat voorschijft. Ze staan dan ook op een toneel, waardoor je eigenlijk al meteen weet dat het niet echt is wat je ziet.

De rol die Capricorne hen laat spelen, is verschillend: die van de veel pratende en niets zeggende mens (vandaar de papegaai), of die van de politicus die telkens weer iets uit zijn hoge hoed tovert, wat niet meer dan een illusie is. Veel werken tonen ook nog een geheimzinnige figuur die de optredende figuren met de nodige scepsis gadeslaat. Deze figuur is in een witte sluier gehuld. Is dat de maagdelijke bruid, de schilder zelf, of is het de personificatie van de toeschouwer? Het is in ieder geval het magische element dat Capricorne erbij haalt.

Capricorne legt in zijn op het oog eenvoudige taferelen een diepere visie bloot. De onwaarachtigheid van de lach, de opgefoktheid van de mens en de melancholieke instelling van hemzelf heeft hij geportretteerd, maar niet al te direct, want de goede kijker moet aan een paar figuren genoeg hebben. Opvallend in deze strakke tijd is Capricornes voorkeur voor de onverwachte en kromme lijn. Daardoor komt er dynamiek in zijn werk.

De lijn is ook een protest tegen een al te verzakelijkte en georganiseerde wereld om hem heen. Alsof hij wil zeggen: de verrassing en de magie die het leven in Nederland niet meer heeft, zal ik geven op mijn doeken. Clowns en Augusten hangen zo aan de wanden van het eerbiedwaardige Sociëteitsgebouw van het Academisch Genootschap in Eindhoven als een welkome correctie.

Otto Genée in Het Financieele Dagblad

"We hebben altijd handel gewild in plaats van hulp"

WILLEMSTAD — Het tienjarig Associatieverdrag met de Europese Gemeenschap dat de Antillen eind juli ondertekenden betekent een 'historische doorbraak' en is dé economische impuls die de Antillen na een aantal forse tegenslagen er weer bovenop kan helpen. Dat schrijft Het Financieele Dagblad naar aanleiding van een bezoek dat de journalist Jon Henley onlangs bracht aan Curaçao.

De afgelopen jaren heeft men op de eilanden een aantal forse tegenslagen moeten incasseren. 'Curaçao werd als economische motor van de Antillen getroffen door de terugtrekking van de Shell in het midden van de jaren tachtig en in 1987 trokken de VS een belangrijk belastingverdrag in met de Antillen', aldus Henley. Dit verdrag had er mede toe bijgedragen dat Curaçao zich kon ontwikkelen tot een belangrijk offshore centrum voor financiële instellingen. Hoewel de financiële sector zich voorspoedig herstelt zijn de belastinginkomsten voor de overheid uit deze activiteiten sinds 1986 bijna gehalveerd tot 310 miljoen gulden.

Inmiddels huurt de Venezolaanse PDVSA de voormalige Shell raffinaderij en biedt werk aan 2700 mensen. Op een geschatte beroepsbevolking van 50.000 een aanzienlijk deel. 'Maar toch betekent de afmars van de Shell een zware aanslag op Curaçao's toeleveringsindustrie en zijn haven, die veruit de belangrijkste is in de regio', aldus het artikel in Het Financieele Dagblad dat de kop 'Associatieverdrag brengt Antillen dichter bij Europa' meekreeg.

BEZUINIGEN

Curaçao moet met een begrotingstekort van 43,2 miljoen in 1989 en een geraamd tekort van 65,8 miljoen in 1990 drastisch bezuinigen. 'Het probleem is dat de overheid nog niet de vruchten plukt van het forse herstel in de particuliere sector. De keerzijde van een liberaal fiscaal regime is dat veel bedrijven voor tien jaar belastingvrijstelling krijgen als ze zich hier vestigen", zegt Otto Genée van het departement van handel, industrie en werkgelegenheid. Dit alles verklaart waarom de Curaçaose autoriteiten zo enthousiast zijn over het verdrag met de EG. Genée: "We hebben altijd handel gewild in plaats van hulp. Nu dient zich een kans aan om exporterende bedrijven naar het eiland te trekken."

Het associatieverdrag, dat momenteel alleen handel en industrie bestrijkt - over een verdrag voor diensten wordt nog onderhandeld - is bestemd voor een aantal overzeese gebiedsdelen van EG-lidstaten. Het houdt in dat een groot deel van de goederen uit niet-EG-landen, die de Gemeenschap binnenkomen via de Antillen, zal worden beschouwd als EG-produkten. Grofweg brengt het deze onder in twee categorieën: goederen die alleen worden doorgevoerd via Curaçao, en goederen die worden geproduceerd of geassembleerd op het eiland.

In de toekomst kunnen goederen die in Curaçao worden ingevoerd, weer worden uitgevoerd naar de EG, op voorwaarde dat er invoerrechten worden geheven die minstens gelijk zijn aan de heffingen van de EG. Goederen die in de EG onder invoerrestricties vallen, bij voorbeeld op grond van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, vallen niet onder het regime. Maar, zo zegt Jackie Voges, directeur van het Curaçaose Havenbedrijf, de overeenkomst kan leiden tot een substantiële groei van zowel de transitostromen als de havenactiviteiten op Curaçao, en daarmee de functie van het eiland als schakel tussen Zuid-Amerika en Europa versterken.

RIJST

"Neem bij voorbeeld Suriname en Guatemala", zegt Voges. "Ze produceren allebei rijst. Onder het verdrag met de EG zouden ze een invoerheffing betalen van rond de 500 gulden per ton, direct aan Curaçao. Het tarief in Amerika is zo'n 1000 gulden per ton." Hij hoopt dat dit verschil vooral Latijns-Amerikaanse producenten zal aansporen om hun export naar de EG via Curaçao te laten lopen.

De oorsprongsregels van de EG zijn ook versoepeld onder het verdrag. In het vervolg zal een produkt niet meer onderhevig zijn aan enige EG-restrictie of invoerheffing als de uiteindelijke assemblage ervan plaatsheeft op de Antillen. Henk Nieuwkerk van de investeringsbevorderingsmaatschappij Curaçao Inc noemt het voorbeeld van een Venezolaanse schoenenfabrikant. "Hij zoekt toegang tot de EG-markt want hij weet dat Spaanse en Italiaanse schoenen relatief duur zijn. Als de afwerking hier plaatsheeft, kan hij de schoenen uitvoeren als EG-produkten."

Overheidsfunctionarissen zien in dat het nu aan het bedrijfsleven is om de nieuwe regels ten volle te benutten. Het optimisme op de eilanden wordt enigszins getemperd door de behoedzaamheid elders. "Het hangt er helemaal van af hoe de Antillen de voordelen van de overeenkomst etaleren, niet alleen in Zuid-Amerika maar ook in Europa", aldus Rutsel Martha, de permanente vertegenwoordiger van de Antillen bij de EG in Brussel. "We hebben nu een regeling die nog voor verbetering vatbaar is, en die tot op zekere hoogte compensatie biedt voor onze hogere produktiekosten. Maar er is een natuurlijke grens aan wat we kunnen opnemen. We kunnen het ons niet veroorloven het verdrag met de EG als een panacee te zien: het is eerst en vooral een stap naar het realiseren van een evenwichtige economie, die niet alleen leunt op de financiële offshoresector en het toerisme."

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:

Licht tot half bewolkt, voornamelijk gedurende de ochtenduren tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een enkele plaatselijke bui.

Matige tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige, oostelijke wind (tussen tien en 28 knopen).

WEEROVERZICHT:

Door combinatie van een storing in de hogere luchtlagen en activiteit in de intertropische convergentiezone boven het oostelijk Caribisch gebied wordt vochtige en onstabiele lucht aangevoerd. Hierdoor kan in de komende 24 uur op de Benedenwindse eilanden plaatselijke buien-activiteit tot ontwikkeling komen.

Vanochtend bevond orkaan 'Claudette' zich nabij 27.0 graden noord en 61.5 graden west, ofwel ongeveer 670 kilometer zuid-zuidoosten van Bermuda. 'Claudette' beweegt zich in westnoordwestelijke richting met een snelheid van 11kilometer per uur. 'Claudette' vormt geen enkele bedreiging voor de eilanden in het Caribisch gebied.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	32	24	7.0
Curaçao	zwaar bewolkt	32	27	0.0
St Eustatius	rgn afgelopen uur	31	26	4.5
St Maarten	licht bewolkt	34	27	0.3
Amsterdam	geheel bewolkt	17	12	sp
Kingston	licht bewolkt	35	26	0.0
New York	onbewolkt	26	9	0.0
Boston	nevel	20	16	0.0
Chicago	licht bewolkt	29	16	0.0
Paramaribo	licht bewolkt	35	24	0.0
Port of Spain	zwaar bewolkt	29	23	20.0
San Juan	licht bewolkt	33	26	0.3
Sto Domingo	zwaar bewolkt	34	24	0.0



■ *WILLEMSTAD — Op woensdag 4 september ontving minister-president Maria Liberia-Peters de commissie Beheer en gebruik dienstauto's overheid. Bij deze gelegenheid werd het rapport met de bevindingen van deze commissie aan de minister-president overhandigd. De aanbevelingen kunnen zowel door het land als door het eilandgebied worden overgenomen. Op de foto: de aanbieding van het rapport door Robert Candelaria aan de premier. Verder van links naar rechts: N. Vinck, G. Martes, N. Angel naast de Candelaria W. Juliana en R. da Costa Gomez. Tevens maakte deel van de commissie uit W. Lake, die op deze foto ontbreekt.*

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

****

ZONDAG
DIVERSEN
CULTUUR CENTRUM BONAIRE
20.00 uur voorstelling van percussionist Ernesto Arrendell - Jeugdhuis Jong Bonaire.

****

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan de heer E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9.

****

Bonaire Dag grootser dan ooit

KRALENDIJK — Hoewel de Dag van Vlag en Volkslied van Bonaire nog geen lange historie heeft, kan de viering afgelopen vrijdag wel beschouwd worden als de meest uitgebreide die er de laatste paar jaar is geweest. Duidelijk merkbaar was dat er een behoorlijke coördinatie was geweest. Het hoogtepunt was uiteraard het officiële gedeelte op het plein voor het Bestuurskantoor. Voor de eerste maal was er ook een officieel gedeelte te Rincon.

De aanwezigheid van de gouverneurs mr. Jaime Saleh en Felipe Tromp, respectievelijk van de Nederlandse Antillen en Aruba, gaf een extra cachet aan de zaak. Zowel van Curaçao als van Aruba waren verschillende Statenleden aanwezig. De viering begon in feite al met een kerkdienst in de parochiekerk St. Bernardus. Na de dienst vertrokken genodigden naar het bestuursplein terwijl de aanwezige schoolkinderen onder begeleiding van de drumband naar de Plasa Wilhelmina afmarcheerden. Na de officiële opening werd de erewacht geïnspecteerd. Vervolgens werd het Wilhelmus ten gehore gebracht, gevolgd door het volkslied van Bonaire, onder leiding van frater Candidus van der Linden. De toespraken werden gehouden door gezaghebber mr. George Soliana, gouverneur mr. Jaime Saleh, minister Rudi Ellis en gedeputeerde Ramoncito Booi.

Het programma werd redelijk op tijd afgewerkt en ondanks de warmte genoten de genodigden nog een half uurtje van wat culturele aspecten, zoals het Orkesta Harmonico Arubano, het reciteren van een gedicht van Carlos Nicolaas en een optreden van Tipiko Diagonales. Daarmee was het officiële gedeelte afgelopen. Voor de bevolking was er gelegenheid voor een heildronk op het plein voor het Bestuurskantoor, terwijl de genodigden zich nog even verpoosden in de tuin.

In de middaguren werd ook een bijeenkomst georganiseerd die een officieel karakter had. Booi voerde daar weer het woord. Daarna was er een folkloristische show. Na dit gedeelte was er ook voor de bevolking van Rincon gelegenheid een heildronk uit te brengen.

Verder waren er op Bonaire een groot aantal activiteiten georganiseerd. Op het terrein van de BSF was er een feria, bij Richard's een Hawaïaans feest en ten slotte op Tras di Montaña een gezellige bijeenkomst, waar genoten kon worden van cocosmelk en typisch Bonaireaanse gerechten.

■ KRALENDIJK — Een groot aantal genodigden was aanwezig bij het officiële gedeelte van de Dag van Vlag en Volkslied van Bonaire. Voor de eerste maal was ook de gouverneur bij de viering aanwezig. Gouverneur mr. Jaime Saleh is een geboren Bonaireaan. Ook de gouverneur van Aruba, Felipe Tromp, was aanwezig.

Op de foto: een gedeelte van de genodigden tijdens de toespraak van minister Rudi Ellis.





■ KRALENDIJK — Na het officiële gedeelte was er gelegenheid tot gelukwensen en een heildronk in de tuin van het Bestuurskantoor. In het midden gouverneur mr. Jaime Saleh en echtgenote, die zich onderhouden met frater Candidus.

Optreden van percussionist Arrendell

KRALENDIJK — Vanmorgen arriveerde de in Nederland wonende Antilliaan Ernesto Arrendell op Bonaire. Arrendell, een bekend percussionist, is in het kader van de culturele uitwisseling tussen Nederland en de Antillen naar Bonaire gekomen.

In samenwerking met het Cultureel Centrum Bonaire (CCB) en de Asosashon di Musiconan Boneriano (ASOMBO), het departement van Cultuur en Opvoeding Bonaire en de OKSNA zal Arrendel op zondag 8 september om acht uur 's avonds een voorstelling geven in Jeugdhuis Jong Bonaire. Maandagavond is er een workshop op dezelfde tijd en plaats.

Beide avonden zijn gratis toegankelijk. Ernesto Arrendell is een professional met veel ervaring. Dat garandeert een optreden op hoog niveau, aldus coördinator Papy Cecilia.

Willem: 'Houding Booi oorzaak problemen TCB'

KRALENDIJK — Defractieleider van de Paboso in de eilandsraad, Norwin Willem, vindt dat het schaamrood het Bestuurscollege maar met name de gedeputeerde van toerisme Ramoncito Booi de kaken moet kleuren, nu blijkt dat er incorrect is gehandeld in de zaak van de Tourism Corporation Bonaire (TCB). Onjuist vindt de Paboso vooral dat het BC heeft verklaard dat geen enkel van de Bonaireaanse sollicitanten gekwalificeerd bleek voor de functie van directeur van de TCB.

Volgens Paboso-leider Willem hebben zowel het Bestuurscollege als het Caribbean Development Center (CDC) — de een meer dan de ander oppert Willem — gemanipuleerd met de aantrekking van een algemeen directeur. Willem wijst erop, dat een groot condominiumhotel op Bonaire uit 311 kandidaten een van de afgewezen sollicitanten als general manager heeft benoemd.

Ook zegt Willem dat een van de sollicitanten van betere papieren is voorzien, meer vooropleiding en meer ervaring heeft dan degene die op 4 februari 1991 door het CDC en het BC werd benoemd. Volgens de Paboso-leider hebben alle toeristische sectoren en de hotels schriftelijk de houding van het BC afgekeurd en veroordeeld.

Nu blijkt, aldus Willem, dat het TCB een gehandicapt kind is, want vanaf 19 augustus is er geen personeel meer in dienst van de nv. Hij vindt trouwens dat de werknemers die in dienst waren van het toeristenbureau door de overheid verraden en slecht behandeld zijn. Naar de mening van Willem zal er nu maar uitgemaakt moeten worden of Ramoncito Booi, het raadslid Cai Marsea er al op attendeerde dat de zaken rond het toeristenbureau niet op een te haastige manier afgehandeld moesten worden. Willem vindt dat zijn collega in de eilandsraad gelijk heeft gekregen.

Willem: "Plotseling moest de TCB opgericht worden, een algemeen directeur benoemd worden, de werknemers weggestuurd worden, een ex-werknemer beloven dat hij de tweede man zou worden en hem daarna in zijn hemd laten staan. De vraag is nu maar, hoe de fractieleider van de UPB, Cai Marsera, zich in deze zaak zal gaan opstellen".

Willem zegt, dat het BC en de gedeputeerde van toerisme nog een tweede klap in het gezicht kregen, toen bleek dat de afgewezen kandidaat voor directeur van het TCB nu als algemeen manager van Sand Dollar jongelui die een loopbaan willen hebben in de horeca gratis zal opleiden. Willem: "In feite dus een nagelaten overheidstaak. De huidige gedeputeerde van toerisme is ook gedeputeerde van onderwijs. Hij was degene die zijn voorganger Cai Marsera afremde bij de uitvoering van het onderrichtsproject voor de horecabedrijven".

Willem eist dat zijn partij en de bevolking duidelijk te horen krijgen wat nu eigenlijk is gebeurd. De Paboso staat erop dat de negen raadsleden die gezworen hebben de belangen van de bevolking te dienen, nu waarnemen, analyseren, inlichtingen inwinnen en ten slotte evalueren of het eiland de juiste richting heeft gekozen. Dat mogen de leden van het BC naar de mening van Willem trouwens in eigen gelederen ook doen. Naar de mening van de Pabosofractieleider in de eilandsraad is het onaanvaardbaar dat een BC na een zittingsperiode van twee maanden al met zoveel problemen wordt geconfronteerd, veroorzaakt door de onbekwaamheid, onvoorzichtigheid en de stijfkoppigheid van één gedeputeerde.

Van 14 tot 18 oktober

Sailing Regatta komt maar moeilijk uit startblokken

KRALENDIJK — Tijdens een wat matte persconferentie werden deze week mededelingen gedaan over de komende 24e Internationale Sailing Regatta van Bonaire. Een wat onduidelijke bijeenkomst, omdat zowel in de commissie als van de zijde van de pers indringend werd geïnformeerd naar de positie van Niki Tromp, die qualitate qua niet meer in het stichtingsbestuur thuishoort. "Hij vult het stichtingsbestuur aan", aldus de mededeling van de voorzitter van de stichting Ramoncito Booi die in hoedanigheid van zijn functie als gedeputeerde voorzitter is van het bestuur.

Tromp organiseert dit jaar voor de twintigste maal de zeilregatta van Bonaire. Zijn vertrek bij het toeristenbureau, waar hij waarnemend hoofd was en als zodanig statutair ook tweede voorzitter en coördinator van de stichting Zeilregatta, heeft de organisatie niet alleen verlaat, maar heeft ook het enthousiasme aangetast. Tromp was heel eerlijk in zijn antwoord waarom hij nu nog zijn medewerking gaf: "Het is voor de twintigste maal. De Sailing Regatta is een deel van mijn leven. Ik laat mij nu uitgerekend die twintigste keer niet afnemen. Wat daarna komt, zien we wel".

Zoals bekend, is ook het sportgebeuren en het Regattafestival een onmisbaar onderdeel geworden van de zeilweek op Bonaire. Voor de eerste maal geïntroduceerd door de Lionsclub Bonaire op initiatief van Henri Toré, later overgenomen door de Club Union Boneriano (CUB) uit Curaçao en vorig jaar georganiseerd door S&M Productions. Geen van de organisaties heeft zich geroepen gevoeld om opnieuw een Regattafestival te organiseren. Dat is trouwens niet mogelijk ook, want de voorbereidingen daarvoor begonnen in het verleden al in de maand november van het voorgaande jaar.

Desgevraagd antwoordde gedeputeerde Booi, dat er een organisator gezocht zou worden, maar dat het ook mogelijk was dat er losse stands kwamen zonder dat daarbij een overkoepelende organisatie was. Ook het probleem van de renovatie van het Wilhelminaplein speelt een rol mee. De aannemer zal zijn best doen om bepaalde delen toegankelijk te maken voor het feestvierende publiek, maar geheel op orde zal het vroegere centrum van het Sailing Regattafestival niet zijn.

Bij de persconferentie was ook wedstrijdleider Roy Bottse aanwezig. Hij gaf een overzicht van de deelnemende categorieën, die alle hetzelfde zijn als voorgaande jaren met één uitzondering en dat is de categorie 'optimist' en kleine zeilboot, waarin gewoonlijk kinderen leren zeilen. Ook attendeerde Bottse op de deelname van de 470 en de lasers. Niet populair in de Antillen maar wel in Venezuela. Bij de categoreie catamarans zullen de Nederlanders ontbreken. Twee jaar geleden kwam er een Nederlandse delegatie uit Hellevoetsluis (bij Rotterdam) en deze catamaranzeilers beheersten volledig het zeilgebeuren.

Zowel de Venezolanen — vóór die tijd heer en meester in deze klasse — als de Antilliaanse deelnemers werden door het Nederlandse geweld weggevaagd. Het verhoogde echter de wedstrijdsfeer aanzienlijk. Dit jaar zullen de uitslagen derhalve voorspelbaar zijn. De catamarans wordt een Venezolaanse zaak, terwijl het windsurfen een Antilliaanse en misschien zelfs wel een Bonaireaanse zaak zal gaan worden.

Zoals gewoonlijk wordt er bij de jachten weer in vier klassen gevaren. Het is de klaase IV van de cruisingschepen en verder de racingclass I, II en III. In die klasse zal maandag ook de race rond Bonaire worden georganiseerd. Gewoonlijk echter buiten het normale klassement om.

Inmiddels zijn er een groot aantal landen uitgenodigd om deel te nemen. Verwacht worden boten uit Australië, Curaçao, Venezuela, Aruba, Santo Domingo, Chili, Portugal, Brazilië en de Verenigde Staten. Confirmatie is echter slechts van Curaçao, Venezuela, Aruba en de Verenigde Staten binnengekomen. Volgende week wordt bericht verwacht uit Santo Domingo.

Zwaarste IRA-bom

BELFAST - Britse specialisten onderzochten donderdag een 3,5 ton zware springlading, waarmee de terreurorganisatie IRA de dag tevoren had gepoogd een Noordierse grenspost op te blazen. Volgens de IRA is het de grootste bom die zij tot dusverre heeft ingezet.

Het projectiel was op een aanhanger van een tractor tot bij de grenspost Annaghmartin gebracht, maar op een veld kiepte de aanhanger om en gaf de IRA de actie op. Elders in Noord-Ierland in de plaats Newry werd bomalarm gegeven en moesten veertig huizen worden ontruimd om een andere springlading onschadelijk te maken.

Moskou staat controle toe op kerncentrales

WENEN - De Sovjetunie zal buitenlanders toestaan haar kerncentrales te inspecteren. Dat is vrijdag in Wenen bekendgemaakt door deelnemers aan een conferentie van het Internationaal agentschap voor Atoomenergie (IAEA). De inspectie moet de kans verkleinen op een herhaling van de kernramp vijf jaar geleden in Tsjernobyl.

Volgens de Duitse minister voor milieu, Klaus Topfer, is de toestemming het resultaat van de politieke omwenteling in de Sovjetunie. "Ze willen nu samenwerken", aldus Topfer. De Duitse atoomdeskundige Adolf Birkhorst stelde dat de SU nog vijftien tot twintig kernreactoren heeft van het type dat de ramp in Tsjernobyl veroorzaakte. Het besluit om IAEA-deskundigen toe te laten zal volgens hem hopelijk leiden tot betere coördinatie en intensivering van deze inspanningen.

Minister Ellis: 'Vrijheid ook aan regels gebonden'

KRALENDIJK — Tijdens zijn toespraak ter gelegenheid van de Dag van Vlag en Volkslied van Bonaire attendeerde minister Rudi Ellis van Ontwikkelingssamenwerking erop, dat vrijheid nimmer verward mocht worden met losbandigheid. De minister legde er de nadruk op dat ook een vrijheid aan criteria van respect zal moeten voldoen. "Laten we vooral in het oog houden, dat waar het recht van de een begint, dat van een ander ophoudt", aldus Rudi Ellis.

Ellis erkende, dat het recht van meningsuiting voor iedereen een fundamenteel en vooral gezegend recht is. Juist daarom echter zal men in de meningsuiting een maximum aan fatsoen, voorzichtigheid en rechtvaardigheid betrachten, vindt de minister. Hij gelooft dat de basis daarvan thuis gelegd moet worden, gevolgd door de school en het werk.

Minister Ellis: "Uitdrukkingsvaardigheid is de kern van ons communicatieve systeem. Wanneer dat goed gebruikt wordt, dan heeft dat grote waarde. Aan de andere kant bestaat ook de mogelijkheid dat onze uitlatingen grote schade doen aan onszelf of aan anderen".

Ellis is van mening dat in de snelle wereld waarin we leven, gemakkelijk van de juiste weg afgeraakt kan worden. Als excuses worden dan het 'algemeen belang' en 'professionalisme' genoemd. Naar zijn mening kan algemeen belang nimmer een synoniem zijn voor het verwonden van iemands gevoelens.

Minister Ellis, tevens partijleider van de grootste politieke partij op Bonaire, toonde zich uiterst verheugd met de aanwezigheid van de gouverneurs van de Nederlandse Antillen en Aruba, mr. Jaime Saleh en Felipe Tromp. "Zij geven een apart tintje aan de viering van de Dag van Vlag en Volkslied van Bonaire. Wij zijn vereerd, tevreden en dankbaar dat beiden vandaag hun belangstelling betuigen voor het bestaan van ons eiland", aldus Ellis.

Verder merkte de minister op, dat de tijd van de ontdekkingsreizen voorbij is. "Wat wij nu nog moeten zoeken, zijn de middelen die ons voortbestaan verzekeren. Wij hebben de morele plicht om andere gebieden te ontdekken waar de waarde erkend zal moeten worden en de rechten voorop staan", aldus de minister. Ellis zegt dat er zonder mensen geen ontdekkingen zouden zijn geweest. Mensen noemt hij bovendien de eerste rijkdom van een land. Zij zijn de wezens die denken, plannen maken, werken en de bronnen van de wetenschap openleggen.

Ellis: "Een volk in beweging en een volk met haar ambities moet vrijheid van handelen hebben. De laatste maanden hebben we daarvan duidelijk het voorbeeld kunnen zien in Oost-Europa. Ook wij hebben de verschillende perioden moeten passeren en juist nu staan wij weer in het aanzicht van de veranderingen die in onze staatkundige structuur zullen moeten komen".

Om Midden Oosten-vredesproces te redden

Bush vraagt uitstel van bankgarantie aan Israël

WASHINGTON - President George Bush heeft vrijdag een "preventieve aanval" gelanceerd tegen de pro-Israëlische lobby in de VS. Enkele uren voordat de Israëlische ambassadeur in Washington bij de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken James Baker een verzoek op tafel legde voor een bankgarantie van de VS voor tien miljard dollar, nodigde het Witte Huis journalisten uit voor een persconferentie waar Bush een beroep deed op het congres om de behandeling van het Israëlische verzoek 120 dagen, vier maanden uit te stellen.

Diplomaten en Israël-supporters zagen in de uitspraken van Bush het openingsschot voor een gevecht met de machtige pro-Israëlische lobby en het hele financiële en politieke apparaat van de Amerikaans-joodse gemeenschap in de VS. De Israëlische regering zegt het geld nodig te hebben voor de opvang van honderdduizenden joodse Sovjet-immigranten. "We gaan nu niet het risico lopen dat het vredesproces instort," zei Bush. "Ik weet dat het in het belang van de vrede in de wereld is om dit uit te stellen."

Een Israëlische diplomaat beklaagde zich dat "zodra dit precedent een feit is, zullen de VS in staat zijn om hulp als een middel te gebruiken om ons keer op keer te dwingen te doen wat zij willen." Hierbij moet volgens Israëlische diplomaten vooral gedacht worden aan dwang om het illegale kolonisatiebeleid in de bezette gebieden te stoppen. Ongeveer een miljoen Sovjetjoden zou wegens het gebrek aan werk en woningen in Israël hebben laten weten voorlopig niet te emigreren, ondanks dat men al in het bezit is van de benodigde papieren.

Vrijdag al had premier Yitzhak Shamir van Israël na uitspraken van de Amerikaanse minister Baker over uitstel van het onderzoek naar de garantie verklaard geen enkel verband te willen zien tussen het verzoek van Israël om een garantie en het vredesproces in het Midden-Oosten. "De Amerikanen hebben van hun kant ook geen voorwaarden gesteld voor de garantie", zei hij toen.

DEN HAAG/BONN - Nederland en Duitsland hebben bij Joegoslavie geprotesteerd tegen de beschieting van een helikopter met EG-waarnemers in Joegoslavie. Dit gebeurde toen zich de Nederlandse EG-gezant Henri Wijnaendts en een Duits lid van de waarnemersmissie aan boord bevonden.

MENSEN



■ *Sarah Ferguson, de hertogin van York maakt een praatje met een knaapje, bij haar bezoek aan het Veritas centrum in New York. Veritas is een centrum waar ongehuwde ouders die aan drugs verslaafd zijn, worden opgevangen.*

Overleden

De acteur **Eli Blom** is maandag op 69-jarige leeftijd in zijn woonplaats Uithoorn overleden. Dat heeft zijn familie bekendgemaakt.

Blom debuteerde in 1946 en was verbonden aan de gezelschappen Start (Waar hij debuteerde in paulus onder de joden), Rotterdams toneel, Nederlandse Comedie, nieuw Rotterdams Toneel, Noorder Compagnie en Haagse Comedie.

Hij was ook al vanaf de vroegste tijd op de televisie te zien, voor het eerst in 1954 in het oude huis en later onder meer in Onder het **Melkwoud, Koning** David, Maigret en de gangsters, Kaas, De zaak Grauber, Pipo, De woeste hoogte en De zaak Biko."

Onderzoek naar ziekte van Parkinson noodzakelijk

De kans op het vinden van een zo optimaal mogelijke behandeling voor mensen met de **ziekte van Parkinson** wordt aanzienlijk groter als er meer aandacht komt voor onderzoek naar de oorzaken en de ontwikkeling van de ziekte. In plaats daarvan richt de aandacht zich vooral op de ontwikkeling en het uitproberen van nieuwe geneesmiddelen voor symptoombestrijding.

Die kritiek uitte prof. dr. J. Stoof (45) vrijdagmiddag in zijn inaugurele rede "De ziekte van Parkinson: Een uitdaging voor experimentele neurologie" die hij uitsprak ter gelegenheid van zijn benoeming tot hoogleraar experimentele neurologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

De ziekte van Parkinson tast het centrale zenuwstelsel aan en wordt gekenmerkt door een verstoring van houding en bewegingspatronen. Momenteel krijgen patiënten veelal geneesmiddelen toegediend waarvan het therapeutisch effect na langdurige toediening minder wordt en de bijwerkingen groter. Er wordt nog steeds gezocht naar goede behandelingsmethoden.

Zo worden er proeven genomen met implantatie van zogenaamde dopamineproducerende cellen - de ziekte van Parkinson leidt tot degeneratie van die cellen - in een bepaald hersengebied. Bij proefdieren leidde dat tot prachtige resultaten, maar de resultaten van buitenlandse experimenten bij mensen vielen tegen.

Een ander alternatief dat wordt onderzocht is implantatie van een genetisch gemanipuleerde cel. Voordat dergelijke ingrepen bij patiënten kunnen plaatsvinden is volgens Stoof nog veel dierexperimenteel onderzoek nodig. Dergelijk onderzoek kan naar het oordeel van de hoogleraar niet zonder duidelijke ethische richtlijnen.

Kinderen krijgen vaker slaag

De kinderen van nu worden **vaker geslagen** dan de kinderen van een generatie geleden. Zo'n dertig jaar geleden werd 58 procent van de kinderen geslagen, nu maar liefst 75 procent. Niettemin vinden de vaders (Gemiddeld 34) en moeders (Gemiddeld 32) van nu zichzelf leukere ouders dan ze zelf hadden.

Dat blijkt uit een enquete die het tijdschrift "Groter groeien" onder 629 gezinnen heeft gehouden. De ouders van nu noemen zichzelf minder streng, laten hun kinderen (Gemiddeld 5,3) minder klusjes doen en laten zich nog maar voor 10 procent "U" noemen (Vroeger moest de helft van de kinderen de bloedeigen vader en moeder zo aanspreken).

Kinderen van nu mogen vaker logeetjes hebben, de ouders spelen vaker met hun kroost, luisteren er beter naar en zeggen er vaker "sorry" en "ik hou van je" tegen.

Dat ze toch vaker slaan, is volgens Peter Roorda van "Groter groeien" mogelijk juist verklaarbaar uit de grotere vrijheid tussen ouders en kinderen. "Dat levert misschien eerder onzekerheid bij de ouders en conflicten op."

Nieuwe behandeling tegen vitiligo

Tijdens een symposium dat vooraf gaat aan het derde Europese Pigmentcel congres van 9 tot en met 11 september in het Academisch Medisch Centrum (AMC) in Amsterdam, wordt een nieuwe, veelbelovende behandeling gepresenteerd van **vitiligo**, een huidziekte waaraan 1 op de 100 Nederlanders lijdt.

De ziekte uit zich in witte vlekken op de huid door het verlies van pigment. Bij de nieuwe methode worden pigmentcellen van de patiënten afgenomen, gekweekt en vermeerderd en vervolgens via transplantatie teruggebracht in de huid van de mens. De kleur keert zo terug en de witte vlekken verdwijnen. De behandeling wordt toegelicht door dr. W. Westerhof, dermatoloog van het AMC.

Onderzoekers van het instituut Bordet uit Brussel presenteren tijdens het congres een nieuwe behandeling van melanoom. Dat is een kwaadaardige huidtumor waaraan 7 op de 100.000 mensen lijden.

De onderzoekers koppelen een kankerremmend medicijn aan een soort sturend molecuul dat een stof bevat waardoor uitsluitend de kankercellen worden vernietigd. Tot nu toe werd melanoom met medicijnen behandeld, of via chirurgische ingrepen verwijderd. Deze nieuwe behandeling heeft als voordeel dat alleen de kankercellen worden vernietigd. Bijverschijnselen als haaruitval behoren daarmee tot het verleden.

Het Europese pigmentcel congres wordt bezocht door 250 wetenschappers vanuit de hele wereld.

Lenigrad weer St Petersburg

MOSKOU - Het presidium van de Opperste Sovjet van Rusland heeft vrijdag besloten Leningrad zijn oude naam van Sint Petersburg terug te geven.

Dit is vernomen van het secretariaat van de Russische parlementsvoorzitter, Roeslan Kjazboelatov. De beslissing is "unaniem" genomen door de leden van het presidium, aldus het secretariaat.

Elise **Hoomans** is zondag op 76-jarige leeftijd in Amsterdam overleden. Ze stierf na een kortstondige ziekte. Dat is donderdag pas bekend geworden. De kunstenares was toen al gecremeerd, aldus haar collega en goede bekende Hans Croiset.

Elise Hoomans is voor het Nederlandse toneel van na de oorlog van enorme betekenis geweest, aldus Croiset. Hij werkte van 1964 tot 1971 intensief met Hoomans samen bij toneelgroep Theater in Arnhem. "Ik was toen een jonge hond en zij wist de al te dolle ideeën die ik had te corrigeren. Ze gaf een bezielende, zeer intellectuele leiding. Ze had ook talent voor vriendelijkheid, het was altijd heel plezierig in haar nabijheid."

Hoomans heeft tot het laatste toe de ontwikkelingen op het toneel gevolgd. "Ze volgde de jonge toneelspelers, ontbrak op geen enkele premiere en als ze enthousiast was kwam ze altijd achter het toneel met zo'n opmerking die alleen uit haar mond kon komen, over een ervaring die ze had gehad."

In 1957, het jaar waarin ze op televisie schitterde in "Jane Eyre", werd ze uitgeroepen tot actrice van het jaar en kreeg ze ook de zilveren Bouwmeester Penning.

TBS

ZATERDAG

16.00 CHIPs
17.00 CHIPs
18.00 World Championship Wrestling
20.00 NASCAR Racing Miller Genuine Draft 400 (L)
23.35 Movie: 'Red Sonja' (1985, Brigtte Nielsen)
01.35 Night Tracks: Chartbusters
02.35 Night Tracks
05.35 Night Tracks.

ZONDAG

12.35 Perry Mason
13.35 Major League Baseball Atlanta Braves vs New York Mets (L)
16.20 Happy Days
16.50 Tom and Jerry's Funhouse
17.35 Captain Planet and the Planeteers
18.05 WCW Main Event
19.00 Movie: 'Johnny Belinda' (1948, Jane Wyman/Charles Bickford)
21.00 National Geographic Explorer
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program
24.30 World Tomorrow
01.00 Paid Program
04.00 WCW Main Event
05.05 Hogan's Heroes
05.35 CNN Headline News.

CBS

ZATERDAG

20.00 CBS Saturday Movie
22.00 To Be Announced.

ZONDAG

19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 CBS Sunday Movie.

HBO

ZATERDAG

16.30 Movie: 'Immediate Family' (19 Glenn Close/James Woods)
18.30 Movie: 'Real Men' (1987, Jam Belushi/John Ritter)
20.00 Movie: 'Cast a Deadly Sp (1991, Fred Ward/David Warner)
22.00 Boxing George Foreman Boone Pultz (L)
24.00 Tales From the Crypt
24.30 Movie: 'Cobra' (1986, Sylve Stallone/Brigitte Nielsen)
02.05 Movie: 'Headhunter' (1988, Lenz/Wayne Crawford)
03.40 Movie: 'Women and Men (1990, Ray Liota/Andie MacDowe
05.15 Movie: 'Me and Him' (19 Voice: Mark Linn-Baker, Griffin Dun Ellen Greene).

ZONDAG

12.30 Movie: 'The Karate Kid (1989, Ralph Macchio/Pat Morita)
14.30 Movie: 'Some Kind of W derful' (1987, Eric Stoltz/L Thompson)
16.15 Movie: 'The Neverending St (1984, Noah Hathaway/Barret Oli
18.00 Movie: 'Weekend at Ber (1989, Andrew McCarthy/Jonat Silverman)
20.00 Movie: 'Pressumed Innoc (1990, Harrison Ford/Greta Scacc
22.15 Dream On: Pants on Fire
23.00 HBO Comedy Hour
24.00 Movie: 'Some Kind of W derful' (1987, Eric Stoltz/L Thompson)
01.40 Movie: 'Moontrap' (1989, W ter Koenig/Bruce Campbell)
03.15 Movie: 'Weekend Warri (1986, Lloyd Bridges/Chris Lemm
04.50 Movie: 'Blood Money' (Wi Hauser/Karen Black).

NBC

ZATERDAG

20.00 Golden Girls
20.30 Down Home
21.00 Empty Nest
21.30 Dear John
22.00 Sisters.

ZONDAG

10.00 Super Bloopers and New P tical Jokes
20.00 Expose
20.30 Real Life with Jane Pauley
21.00 NBC Sunday Night at Movies.

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
18.57 Tempu pa Dios;
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Special: 'Boksgala';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg Boksgala;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Cocktail Turístiko Special: 'Kòrsou na Brasil';
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Sine di Gala: 'That Magic Moment';
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * * *

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde,
Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

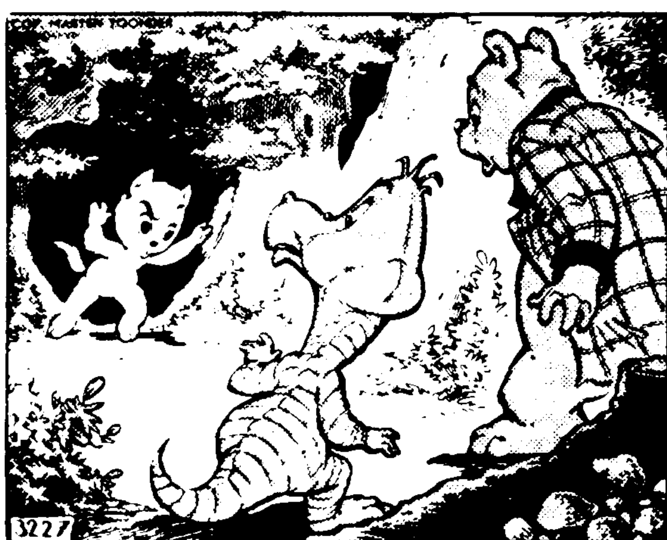
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso):
E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Zwelbast — door Marten Toonder







3227 — Tom Poes sloop voorzichtig tussen de bomen door, in de richting van de stemmen die nu aan het tweede couplet van het roverslied begonnen waren.

En toen zag hij tot zijn grote verbazing heer Bommel, samen met een ongure vreemdeling, onder de eiken staan zingen.

"Heer Ollie!" riep hij ontdaan naar voren springend. "Dat is geen gezelschap voor U. Dat is een Zwelbast! Een rover uit de Zwarte Bergen! Kom gauw mee; u bent in gevaar!"

Heer Bommel verslikte zich zodat zijn stem uitschoot, en keerde zich verrast om. "Tom Poes!" riep hij uit. "W-wat doe je hier?"

Hij trok zijn jas recht en langzaam kwam er een toornige uitdrukking in zijn ogen. "Loop je me soms na?" hernam hij. "Ben je me soms aan het bespieden, jonge vriend? Het is mooi. Kan ik dan nooit eens vrij en ongeremd mijn eigen leven leven?"

"Wie is dat ventje?" vroeg de Zwelbast. Hij had nu ook zijn lied geëindigd en keek dreigend op Tom Poes neer.

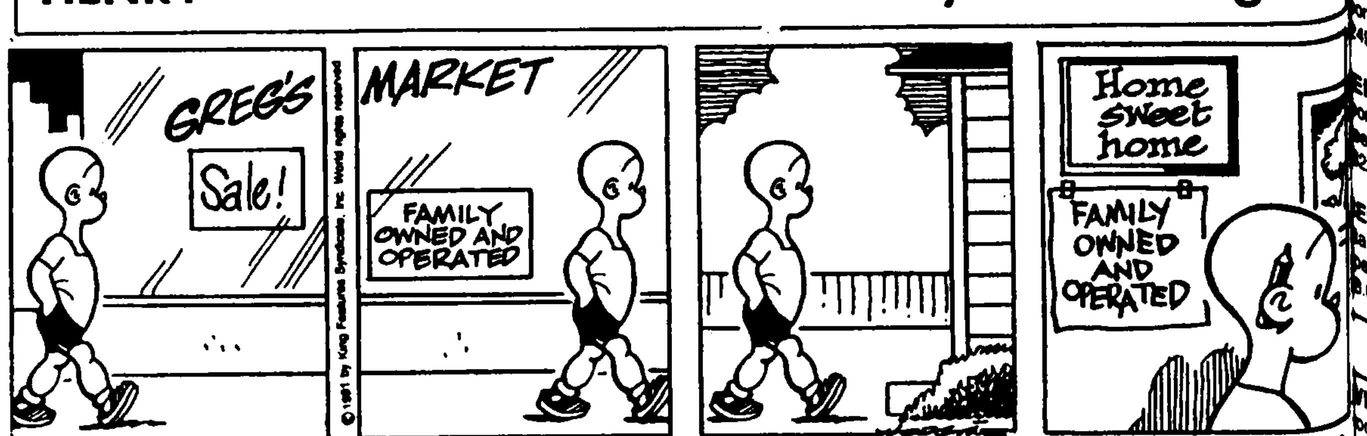
"Een akelig burgermanneke, zo te zien", gromde hij. "Heeft bovendien niets bij zich om te roven. Een echte armoedzaaier. Zit hij je dwars, makker?"

"Hij remt me in mijn ontplooiing", zei heer Ollie klagend. "Altijd loopt hij me op gevaren te wijzen en hij probeert me steeds tegen te houden als ik grote daden wil verrichten".

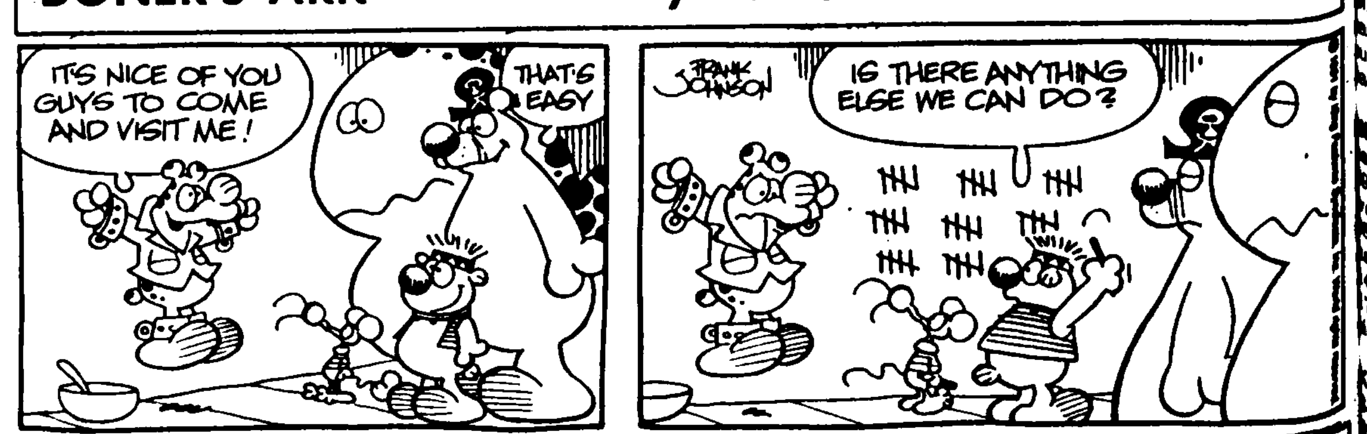
"Een echte stoofjesgast dus", zei de rover begrijpend. "Weg met hem; ik begin nu juist weer lekker te voelen!"

Na deze woorden haalde hij zó diep adem, dat hij als een ballon opzwol en daarna blies hij Tom Poes met een geweldige luchtstoot het woud uit........

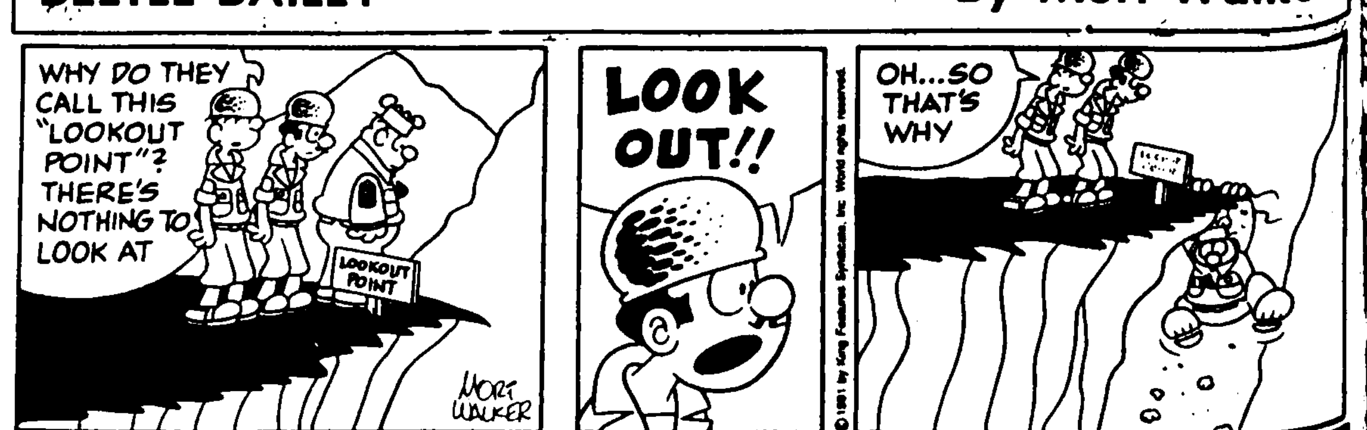
HENRY ® By Dick Hodgins



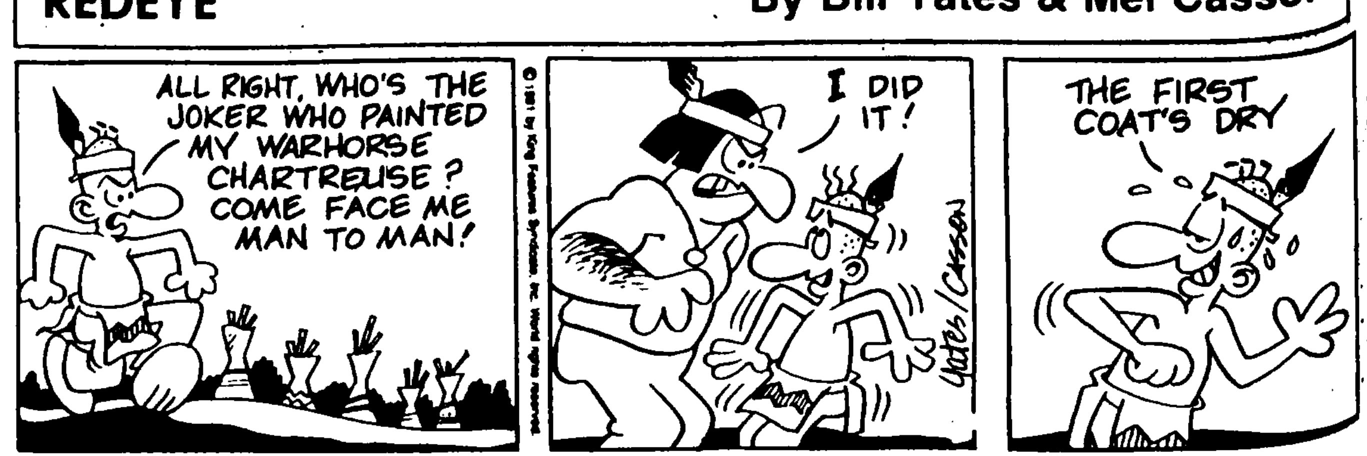
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson



BEETLE BAILEY ® By Mort Walker



REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson



Stockmarkets-NEWS

YORK	PREV.	06-09	FRANKFURT	PREV.	06-09	AMSTERDAM	PREV	06-09
ONES	3008.	3011.	DAX INDEX	1647	1646	CBS GEN.INDEX	92.50	92.60
ANDS	43.25	43.25	AKZO	878.50	875.00	ABN-AMRO	40.30	40.20
IP.	26.50	26.13	BASF	249.00	248.10	AEGON	115.00	114.90
USER B	53.75	53.63	BMW	526.90	525.50	AHOLD	82.60	83.20
	39.25	39.13	COMMERZBANK	255.20	254.50	AMEV	50.80	50.40
	33.63	33.75	DAIMLER BENZ	751.30	749.00	AKZO	121.00	121.00
ELL B	80.25	78.63	DEUTSCHE BANK	654.70	655.30	BOLS	43.50	43.80
LER	11.63	11.63	HOECHST	240.40	240.90	BUHR.TET.	46.30	46.60
CORP	14.63	14.63	KAUFHOF	489.80	498.50	DAF	22.30	22.10
COLA	64.25	65.13	MAN	367.00	366.00	DSM	107.20	106.80
TAL	61.13	61.38	PREUSSAG	369.00	368.60	ELSEVIER	87.20	85.80
T	47.38	46.75	SIEMENS	668.90	668.10	FOKKER	33.30	33.80
KODAK	41.75	42.63	VW	385.50	384.00	GIST BROC.	37.00	36.50
	58.75	59.00				HAGEMEYER	127.00	127.00
	30.38	30.13				HEINEKEN	150.70	149.00
ELECT.	72.25	70.88	LONDON			HOOGOVENS	58.50	59.30
MOTORS	36.13	36.38				ING	49.30	50.30
	41.00	40.50	FT-100 INDEX	2663	2667	KLM	30.60	30.40
STAKE	15.25	15.25				KNP	48.50	48.60
	98.25	99.38	ARGYLL	3.12	3.12	NEDLLOYD	58.30	59.10
OGG	104.25	104.75	BARCLAYS BANK	4.75	4.73	PHILIPS	37.40	36.90
ONALDS	31.50	31.50	BASS	9.92	9.85	ROBECO	101.70	101.50
	126.25	127.13	BRITISH STEEL	1.28	1.25	ROLINCO	101.00	100.90
S.MNG	86.75	86.38	BRITISH TEL	3.97	3.98	RORENTO	67.80	67.90
L CORP	69.38	69.50	BTR	4.22	4.23	RODAMCO	52.90	52.90
	109.63	109.63	CADBURY	3.97	3.97	ROYAL DUTCH	159.40	158.10
	65.25	68.00	CABLE & WIRE	5.78	5.80	UNILEVER	161.40	161.30
RIS	72.75	72.88	GRAND MET	8.41	8.45	VMF STORK	46.70	46.80
	58.50	58.50	MARKS & SPENCER	2.86	2.89	VOC	44.90	44.70
	39.38	39.75	REDLAND	5.79	5.84	VNU	73.50	73.30
JOHN	44.00	43.13	TATE & LYLE	3.80	3.78	WESSANEN	84.70	85.00
TAL CO	30.63	30.25						
WORTH	29.75	29.00						
			TOKYO					
	347.80	348.70				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	22499	22692			
	3.87	3.96				TSE 300	3485,0	3488,0
			BRIDGESTONE	1020	1070			
OIL	21.73	21.78	CANON	1470	1490	ALCAN	20.25	20.38
			DAI ICHI KANGYO	2180	2190	BELL	44.50	44.63
Yen	135.75	136.15	DAIWA SEC.	1220	1270	BANK OF NS	19.50	19.75
			HITACHI	1040	1050	CAN.PAC.	18.75	18.88
/MARK	1.74	1.74	HONDA MOT.	1480	1470	INASCO	29.88	30.00
			JAPAN AIRLINES	1220	1230	LAIDLAW	12.13	12.50
/US$	169.30	169.35	NEC	1270	1300	MOORE	28.00	27.88
			NOMURA SEC.	1670	1680	NORANDA	18.25	18.38
/NLG	1.96	1.96	NIPPON STEEL	428	436	PLACER DOME	12.75	13.00
/US$	118.15	118.35	MASDA	510	505	POWER CORP.	15.38	15.25
/US$	87.64	87.72	SONY	5710	5720	ROYAL BANK	26.88	26.88

Financieel Nieuws

Kwartaalwinst Ahold omhoog

ZAANDAM - Het detailhandelsconcern Ahold heeft in het tweede kwartaal van dit jaar de nettowinst ten opzichte van dezelfde periode van 1990 zien toenemen met 10,2 procent van f 58,5 miljoen naar f 64,4 miljoen. De groei is veroorzaakt door een sterke toeneming van het bedrijfsresultaat, vermindert met aanzienlijk hogere rentelasten als gevolg van overnemingen. De voor het eerst geconsolideerde Amerikaanse supermarktketen Tops Markets had een gering positief effect op de winst na belastingen. Ahold gaat een interimdividend uitkeren van f 0,30 plus 10 dollarcent in contanten of een procent in agio-aandelen. Over 1990 werd tussentijds f 0,30 plus 0,075 dollarcent in contanten of eveneens een procent in aandelen betaald.

Het bestuur handhaaft de verwachting, dat de geconsolideerde nettowinst dit jaar verder zal toenemen.

De ongeveer 4 procent hogere omrekeningskoers van de dollar (gemiddeld f 1,97 tegen f 1,89 in dezelfde periode van 1990) had een relatief gering positief effect op de geconsolideerde cijfers. De omzet in Nederland nam in het tweede kwartaal toe met 7,6 procent tot f 2362 miljoen. In de Verenigde Staten ging de omzet met 37 procent omhoog naar f 1412 miljoen dollar. De geconsolideerde omzet in guldens steeg met 24,2 procent van f 4145 miljoen naar f 5146 miljoen. Zonder de toevoeging van Tops zou de omzet in Amerika met 6,3 procent zijn gestegen en de geconsolideerde omzet in guldens met 6,7 procent.

De groei in Nederland is bereikt doordat Albert Heijn zijn marktpositie wist te versterken, terwijl ook de omzet van speciaalzaken Ahold belangrijk toenam. In Amerika nam zowel bij Bi-Lo, FNS als GFS de omzet verder toe. Evenals in het eerste kwartaal stond de omzetgroei bij Bi-Lo en FNS enigszins onder druk van de heersende recessie. De omzet van Tops voldeed aan de verwachtingen. Het bedrijfsresultaat ging met 40 procent omhoog van f 86,2 miljoen naar f 120,7 miljoen. In Nederland ging dit resultaat van f 38,7 miljoen tot f 39,4 miljoen. Dat de stijging hier gering was, was het gevolg van de door cao-afspraken gestegen loonkosten en een tegenvallende resultatenontwikkeling bij Ahold grootverbruik. In Amerika nam het bedrijfsresultaat toe met 64,3 procent van 25,1 miljoen naar 41,2 miljoen dollar. Exclusief tops boekten de Amerikaanse werkmaatschappijen een groei van het bedrijfsresultaat van 24 procent.

Het nadelig saldo van de financiële baten en lasten nam toe van f 7,7 miljoen tot f 32,5 miljoen. Dit werd vooral veroorzaakt door de acquisitie van Tops.

Door de consolidatie van Tops en de afboeking ten laste van het eigen vermogen van de daarmee verband houdende goodwill is de solvabiliteit afgenomen. Dit verhoudingsgetal blijft echter volgens Ahold op een aanvaardbaar niveau.

Het aantal aandelen steeg ten opzichte van het tweede kwartaal van 1990 van 47,8 miljoen naar bijna 49,3 miljoen. De winst per aandeel kwam uit op f 1,31 tegen f 1,19 in het tweede kwartaal van vorig jaar.

Over de per 14 juli geëindigde periode van 28 weken is een nettowinst geboekt van f 140,8 miljoen. Dat betekent ten opzichte van de f 126,3 miljoen in dezelfde tijd van 1990 een stijging van 11,5 procent. De geconsolideerde omzet in guldens ging in het eerste halfjaar met 12,4 procent omhoog van f 9467 miljoen naar f 10.644 miljoen. In Nederland nam de omzet toe met 7,8 procent tot f 5421 miljoen en in de Verenigde Staten met 19,8 procent tot 2803 miljoen dollar. De nettowinst per aandeel ging van f 2,59 naar f 2,86.



■ *WILLEMSTAD — In de periode van 7 tot en met 16 september vindt er een Hollands Spektakel plaats in het Van der Valk Plaza Hotel. Een groep Nederlandse artiesten verblijft momenteel in het Van der Valk / Plaza Hotel en zal gedurende de komende periode verschillende optredens verzorgen in het hotel.*

Zaterdag 7 september tijdens een feestelijk happy hour van zes tot acht uur 's avonds op de Fortmuur worden de artiesten voorgesteld: Humphrey Campbell, Trio Manke Nelis, Bony Cornelia, De Mokummers, Annie de Reuver, Ben Cramer en Arie Ribbens. Het Van der Valk / Plaza Hotel heeft speciaal voor de komende week op maandag 9 september een romantische sunset-trip georganiseerd op de 'Toucan II' waar een aantal van de artiesten zal optreden. Verder zullen dinsdag, woensdag en donderdag gedurende de 'happy hours' verschillende artiesten een show weggeven.

Het hoogtepunt van het Holland Spektakel is vrijdagavond 13 september. In een gezellige Hollandse ambiance zullen vanaf acht uur 's avonds Humphrey Campbell, Bony Cornelia, Trio Manke Nelis, De Mokummers en Annie Reuver allen optreden rond het zwembad op het met 120 m² uitgebreide, gloednieuwe terras. Kaarten a 25 gulden inclusief twee consumpties zijn verkrijgbaar bij het Van der Valk / Plaza Hotel.

Tenslotte zullen zondag 15 september tijdens de champagne-brunch in het Penthouse en maandag 16 september tijdens de jeep-tour enkele artiesten nog eenmaal optreden.

Foto: de bekende Surinaamse zanger Humphrey Campbell.

De ZWEEDSE verzekeringsmaatschappij Ab Njord is failliet. De directie bleek niet in staat de benodigde zeshonderd miljoen Zweedse kroon (Nf 186 miljoen) op tafel te leggen die nodig waren geweest om het bankroet te voorkomen. De problemen bij de verzekeraar ontstonden toen Ab Njord aan twee banken kredietgaranties had verstrekt die het niet had herverzekerd bij een derde partij. Toen de kredietnemers bij de banken failliet gingen, klopten de banken bij de verzekeraar

In Polen:

Premier van Polen wil volmachten

WARSCHAU - De Poolse premier Jan Krzysztof Bielecki heeft het parlement vrijdag tijdelijk speciale volmachten gevraagd voor het uitvoeren van economische hervormingen. De Poolse staat moet volgens Bielecki "sterk en effectief" zijn.

In een toespraak tot de Sejm, de Poolse Tweede kamer, zei Bielecki: "We moeten de democratie voor het afglijden naar chaos en onmacht behoeden." De regering vraagt de speciale volmachten om de door communisten gedomineerde Sejm, die economische hervormingen verhindert, te kunnen passeren. Volgens Poolse kranten is het onwaarschijnlijk dat het parlement, nog geen twee maanden voor de parlementsverkiezingen, bereid zal zijn zichzelf buitenspel te plaatsen. Voor het verlenen van de volmachten is een tweederde meerderheid in de Sejm nodig. Meer dan honderd wetsvoorstellen wachten nog op behandeling door het parlement. Van de 44 hervormingsvoorstellen die de regering sinds januari heeft ingediend, keurde de Sejm er slechts negen goed.

Sovjet-justitie: Presidenten niet bij coup betrokken

MOSKOU - Er zijn geen aanwijzingen voor het vermoeden dat president Michail Gorbatsjov van de Sovjetunie betrokken was bij de mislukte staatsgreep van augustus. Dit heeft het Openbaar Ministerie van de Russische federatie vrijdag bekendgemaakt.

"We hebben in het geheel geen aanwijzingen dat Gorbatsjov te maken heeft gehad met de organisatie of wat voor handelingen dan ook", aldus de hoogste Russische aanklager, Valentin Stepankov, op een persconferentie in Moskou. Meteen na de putsch had onder meer ex-minister van Buitenlandse zaken Edoeard Sjevardnadze er op aangedrongen de gangen van Gorbatsjov zo secuur mogelijk na te gaan. Er zijn ook geen aanwijzingen voor een betrokkenheid van presidenten van de afzonderlijke Sovjetrepublieken bij de staatsgreep. Het zal twee a drie maanden duren voor het onderzoek helemaal is afgesloten.

EG-medicijnen voor Albanie

BRUSSEL - De Europese Gemeenschap gaat voor bijna 3,5 miljoen gulden aan geneesmiddelen en grondstoffen voor medicijnen naar Albanië sturen. Een eerste partij van tien ton is al per vliegtuig afgeleverd.

AGENDA CURAÇAO

artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
6 september 1991 vanaf 17.00 uur tot 9 september 1991 om 07.00 uur:
Dokter Elhage, Spreekkamer: Seru Fortuna, tel.: 684122; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371661 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
6 september 1991 vanaf 17.00 uur tot 9 september 1991 om 07.00 uur.
Dokter Schellens, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641784 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Otrobanda
del Pueblo, Breedestraat 82, tel.: 625333/655444.
Punda
Vredenberg, Socratesstraat 3, tel.: 613300/54492.

ZONDAG

Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon, tel.: 615633-34-35.
Punda
Santa Rosa, Santa Rosaweg 56, tel.: 77679/77650.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
7 september: P.A.J. Scherptong, Winston Churchillweg 157-E.
8 september: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag):** voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

TONEEL
20.30 uur 'Den Kas di Mi Suegra' gebracht door toneelgroep ARTEPROBA o.l.v. Anthony Jamanika - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

ZONDAG

ECOLE DE DANSE
15.30 uur ballet 'Eens op een eiland' -Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

CURAÇAOSCHE HARTSTICHTING
10.00-12.00 uur 'hartlezing' (spr.: dr L Mercelina; ond.: 'Suikerziekte/Hoge Bloeddruk') - Curaçaosche Sport Club te Damacor (naast Dierentuin).

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
08.30-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPÉCHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur, zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

* * * * * * * * * * * * * * * * * *

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

CHTDIENST ARTSEN
...iënten van de artsen van Bandabao ... district) kunnen in spoedgevallen ...efoon 641658 bellen en dan het ...twoordapparaat afluisteren. De ...iënten van de andere medische dis...cten kunnen voor spoedgevallen de ...senpraktijk van hun eigen huisarts ...llen; het antwoordapparaat zal dan ...dedelen wie de dienstdoende arts is.

...DERARTS
...ticuliere patiënten)
...r de dienstdoende arts belt U tel.: ...4900/625100.

...ERENIGING VAN TANDARTSEN
...r de dienstdoende arts gedurende het ...eekeinde en op feestdagen gelieve tel.: ...2222 op te bellen.

...ENTRO MEDICO STA ROSA
...a Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; ...eningstijden zaterdag en zondag van ...8.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

...IT GELE KRUIS
...oor wijkverpleging 'Prinses Margriet': con...ultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 682344, ...82412 en 682947; Montagne Abao: tel.: ...73711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): ...l.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, ...antooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 ...ur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster F. ...acobus, tel.: 684375.

...EUTRALE WIJKVERPLEGING
...antoor Gosieweg 15, tel.: 692231/ ...92232; geopend van 07.00-17.00 uur; de ...acht heeft zuster Consencion, tel.: ...85381, pageboy 027-053 b.g.g. 691838. ...antoor Bandabao, Groot Sta Martha ...41, tel.: 642555; geopend van 14.00-...7.00 uur; de wacht heeft zuster Consen...ion, tel.: 685381.

...RAAMKLINIEK RIO CANARIO
...chottegatweg Noord 43, tel.: 44510, ...91343, 691683 en 691838; voor infor...matie over prenatale zorg en zorg gedu...rende en na de bevalling.
...Consultatiebureau zuigelingen: iedere donde...rdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
...Consultatiebureau peuters: iedere dins...dagmiddag van 12.30-14.45 uur.

...TICHTING WIJKVERPLEGING BAN-DABAO
...ontein 35, tel.: 648077/648387; open van ...maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; ...a 17.00 uur bereikbaar: zuster Van Her...wijnen, tel.: 642798 b.g.g. 601760.
...Consultatiebureau: iedere dinsdag van ...09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

...TICHTING VAN HET WITE GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZOR-...GING 'KWIDO PA FAMIA'
...Sta Maria 17, tel.: 680222; spreekuren ...maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-...10.00 uur; dinsdag en donderdag van ...14.00-16.00 uur.

...FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
...Voor informatie tel.: 672289, 648225 of ...672899.

GENEESK. DIENST

...STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
7 september 1991 vanaf 08.00 uur tot 9 september 1991 om 07.00 uur:
Dokter Ayubi, Sentro Mediko Montaña ...Abao, tel.: 673355; spreekuren: 11.00-12.00/ ...17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 656735 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende

A fayesé na Caracas, Venezuela, dia 3 di sèptèmber 1991

ALBERTINA M. PINEDA

Su ruman Edita Pietersz Pineda y demas famia, ta invitá na un Santu Sakrifisio di Misa pa su deskanso **dia 8 di sèptèmber, 11'or di mainta na misa di Nuestra Señora de Coromoto, Charo.**

DANKBETUIGING

Waar het ons onmogelijk is om onder de huidige omstandigheden onmiddellijk en persoonlijk te antwoorden op de vele blijken van sympathie bij het overlijden en de ter aardebestelling van onze geliefde echtgenote, moeder en zuster

Else Annette Achza

Groeneveld - van der Veen

kiezen wij deze weg om U allen, die op welke wijze dan ook hun medeleven daadwerkelijk toonden, te danken voor de steun, die U ons gegeven hebt.

In het bijzonder noemen wij het Bestuur van de Stichting Dierenbescherming Curaçao, het Bestuur en de leden van Innerwheel, het Bestuur en de leden van Rotary Club of Curaçao, staf en personeel van het Dierenasiel te Parera en onze vele persoonlijke en zakelijke vrienden.

Arthur H. Groeneveld, CPA
Capt. & Mrs. Bart Alverson Groeneveld, USA
Annette H. Groeneveld, USA
Sandra M. Groeneveld, USA
Mr. W.M. van der Veen & echtgenote, Nederland
Mr. M.W. van der Veen & echtgenote, Canada

Tot ons leedwezen moeten wij U berichten, dat onze partner

Mevr. Mr. Else A.A. Groeneveld - Van der Veen

na een kort lijden op zondagmorgen 1 september 1991 is overleden.
Wij danken onze zakenrelaties voor het door hen betuigde medeleven.
Wij zullen haar immer nauwgezette arbeidsinzet missen, die in hoge mate heeft bijgedragen aan het welzijn van onze maatschap.

Ons kantoor zal wederom geopend zijn vanaf maandag 9 september 1991.

Groeneveld & Co
Administratie accountants
Nestorweg 35 - Tel. 76812
Willemstad - Curaçao, N.A.

ECO-NOTEN

ELSEVIER heeft met TRW in Cleveland (Ohio) een gezamenlijke onderneming onder de naam TRW Redi Property data opgericht waarin hun activiteiten inzake onroerendgoedinformatie zijn samengevoegd. Het bedrijf biedt werk aan veertienhonderd mensen in 35 staten van de VS. De informatie wordt geleverd aan ongeveer veertigduizend afnemers, voor het merendeel in de stedelijke gebieden van de VS.

***

NICARAGUA is overgegaan tot rantsoenering van elektriciteit omdat de productie van waterkrachtcentrales als gevolg van ernstige droogte is verminderd met 35 procent. In Guatemala en El Salvador is stroom om dezelfde reden al langer op rantsoen.

***

De regering van ARGENTINIE heeft een overeenkomst ondertekend met het bedrijfsleven die moet zorgen voor beteugeling van de inflatie en bevordering van de investeringen, de productie en de werkgelegenheid. Het bedrijfsleven heeft in het kader daarvan ook toegezegd mee te werken aan de bestrijding van belastingontduiking.

***

TATRA, de grootste vrachtwagenproducent van TSJECHOSLOWAKIJE, ziet zich door afzetproblemen gedwongen tot inkrimping van de productie. Werknemers moeten in eerste instantie twee weken verplicht vakantie opnemen. Daarnaast komt de ploegendienst tijdelijk te vervallen en zal nog uitsluitend aan een lopende band worden geproduceerd.

***

De WERELDBANK zal in oktober een team experts naar IRAN sturen om een onderzoek te verrichten naar de exportmogelijkheden van het land. Ook zal worden geïnventariseerd op welke wijze Iran zijn particuliere sector kan uitbreiden. De bank steunt hiermee de plannen voor transformatie naar een marktgerichte economie van het land.

***

De regering van ARGENTINIE heeft maandag een overeenkomst ondertekend met het bedrijfsleven die moet zorgen voor beteugeling van de inflatie en bevordering van de investeringen, de productie en de werkgelegenheid. Het bedrijfsleven heeft in het kader daarvan ook toegezegd mee te werken aan de bestrijding van belastingontduiking.

***

Schildersbedrijf
Perfect
Gedipl. Mr. Schilder
Tel.: 601766
369127
Fax.: 369127

De lekkerste ROTIE'S pom, pastei, bamie, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
tel. 674103

TE HUUR
GROTE BERG
Voll. inger. app. incl. water, gas, excl. licht.
NAF 250,00 per week
2 sl. app. Saturnusstraat incl. water, licht, gas
NAF. 350,00 per week
Inl.: 683459

TE HUUR
Geheel gemeubileerde en vrijstaande 2 slaapkamer
WONING
airco, t.v., linnengoed, etc. aan de Seroe Loraweg
Huurprijs f. 400,- per week inclusief gas
Informatie: tel. 75954

Zondag 8 september vanaf 12.00 uur af te halen de echte INDONESISCHE RIJSTTAFEL met Sambel goreng labu siam, telor, kip, frikandel, saté, sambel goreng kering, vlees, pisang goreng, kroepoek en sambel badjak.
NAF. 18.00
Ook hebben wij: Bami, nasi goreng, erwtensoep, Ba-Pao, Mini Roti, loempia en telor asin.
FAM KERGER
Caonaweg 9 - telf. 683459
Slamat datang dan makan

TE HUUR
gem. 1 persoons APPARTEMENT
f. 600,- incl. water, gas en electra
Inl.: tel. 78772

TE KOOP
Noors houten zeiljacht
(Harry Hallberg) 29 ft.
Spy / genoa / 2 fokken Volvo Penta 23 p.k.
VHF / autopilot / dieptemeter
Inl.: Tel. 617120

HULP
in de huishouding
GEVRAAGD
5 dagen per week
7 - 1.30 uur
moet kunnen strijken + koken
Lief zijn voor kinderen
Bereid soms (niet elke dag) 's middags na te blijven.
Tel. 675287

De nettowinst van het FRANSE olieconcern Elf Aquitaine is in de eerste helft van dit jaar met 7,3 procent gestegen tot 5,22 miljard frank (Nf 1,73 miljard). De omzet groeide met dertien procent tot 92,73 miljard frank (Nf 30,7 miljard).

***

De BRITSE sportschoenenfabrikant Pentland zal zijn belang in de Duitse producent van sportkleding Adidas mogelijk vergroten, zo heeft Adidas-topman Rene Jaggi laten doorschemeren. Pentland kocht onlangs een deelneming van 20,05 procent van de Franse zakenman Bernard Tapie, die nog een meerderheidsbelang heeft van 52,5 procent. Volgens Jaggi heeft het Britse bedrijf inmiddels ook een optie uitgeoefend op nog eens vijf procent. Adidas verwacht dit jaar een stijging van de winst voor belasting van 41 miljoen mark tot 60 miljoen mark.

VOLLE BEERPUT?
63 61 68

Nederlands Offshore Bedrijf
zoekt op korte termijn
ca 200 m² KANTOORRUIMTE
TE HUUR
Representatief en centraal gelegen
Offertes: P.O. Box 3056, Curaçao

Rasonable, de best gesorteerde zaak, met de beste prijzen en met de beste artikelen, heeft wederom ontvangen
een nieuwe zending kleding
Kom langs en maak Uw keuze
RASONABLE
Winkelcentrum Brievengat Tel.: 372061
Winston Churchillweg Tel.: 684118

Centro Medico Rio Canario
vraagt met spoed om een
DOKTERS-ASSISTENTE
(part-time 's middags)
VEREISTEN:
— Minimaal MAVO met typediploma
— Bij voorkeur diploma dokters-assistente
— Goede kennis van Nederlands, Papiaments, Engels en Spaans
Bellen: tel. 374660/76927
tussen 8-10 's morgens en 4-6 's middags

Fin Cariar Lagoen, Curaçao N.A.
Your seafood eatery at the seaside!
Wegens Pivate Lunch op zondag 8 september van 12.00-16.00 uur GESLOTEN

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zoekt
ENQUETEURS (M/V)
Voor de BEDRIJVENENQUETE 1991 die gedurende de maanden oktober en november in de Nederlandse Antillen zal plaats vinden.
Van de kandidaten wordt verwacht dat zij:
— een opleiding op minimaal Mavo Havo 4 met boekhouden hebben, bij voorkeur aangevuld met enige jaren relevante werkervaring, bijvoorbeeld opgedaan bij administratiekantoren;
— voldoende geduld, tact, doorzettingsvermogen en menselijk inzicht hebben om kontakten met — veelal — bedrijfsleiders tot succesvolle resultaten te laten leiden;
— de beschikking hebben over eigen vervoer.
Geïnteresseerden in deze funktie worden verzocht binnen 7 dagen na verschijning van deze advertentie een schriftelijke sollicitatie, vergezeld van een curriculum vitae te richten aan:
Mevr. M. VAN LAAR
Centraal Bureau voor de Statistiek
Fort Amsterdam

AVIS
Een toonaangevend internationaal autoverhuurbedrijf vraagt voor spoedige indiensttreding:
RENTAL SALES AGENT (V.)
Rental Sales Agent zijn bij Avis betekent werken in een jong team, waar service verlenen hoog in het vaandel staat. Dat is zeker niet de hele dag stil zitten. Dat is snel en accuraat auto's verhuren.
Je spreekt met mensen uit alle windstreken. Talenkennis is een absolute "must"!
Je leeftijd niet ouder dan 25 jaar en een opleiding op MAVO/HAVO-niveau, alsmede een rijbewijs B.
AVIS heeft aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en als je werken in wisseldienst geen probleem vindt, kom langs op ons hoofdkantoor in het Anthony Veder gebouw, Erieweg, Zeelandia, en vraag naar Mevr. Leander - Supervisor.

GRAPHIC DESIGN GROUP
Mauritslaan 5
Curaçao
Netherlands Antilles
Tel: 005999-370914
Fax: 005999-371514
Architectural illustrations, Retouching work, Logo's Advertising, Letterheads, Business cards.

Fine Antique
Klein Bloempot
Interiors & Decorations
Franse Bloemweg 30 of Mahaaiweg 9B
Tel. 376342
Juist ontvangen grote zending mooie, aparte kwaliteitsmeubels, w.o. kleine selectie Chinese tapijten.
Beslist de moeite waard om te kijken.

Heeft u het al gezien?
Sinds Fifi, Sjakie en Jackie in Nederland studeren, wassen ze zelf hun kleren, koken ze erwtensoep en doen ze boodschappen op de fiets!
U kunt het nu met eigen ogen zien op videoband.
Voor informatie: tel. 671538 of 680215 fax: 671455

ABN Bank
ZOEKT TE HUUR EEN
STAFWONING
gelegen in goede buurt
Tenminste vier slaapkamers en twee badkamers
Huurperiode 2 tot 3 jaar
Beschikbaar uiterlijk 1 oktober 1991
Voor aanbiedingen: Tel. 638302

DEMERARA HOLDINGS N.V.
Kaya Flamboyan 11
P.O. Box 806
Willemstad
Curaçao, N.A.
MANAGING DIRECTOR
Our client is an international group of companies with ambitious plans for continued growth. It has recently acquired a large forest and sawmill enterprise in Guyana.
This newly created function reports directly to the Chairman and the board of directors and encompass all aspects of general management. Key responsibilities will be to ensure that the company operates with maximum financial efficiency, to visit and ensure reliable reporting from the daughter company Demerara Timbers Ltd in Guyana, to play a leading role in corporate matters, and to manage, develop and motivate the staff.
The candidate will be a commercial minded qualified professional (accountant, finance or business manager) with international experience. Should preferably have worked for a multinational company in several countries.
Fluency in English, German, Dutch and one Scandinavian language is a necessity and experience in international contracts with emphasis on sales, financing and transport is also a must. The candidate should be 30-45 years of age, of good health and willing to be relocated with short notice.
Interested candidates should send their application and curriculum vitae to Mrs M.M. Perret Gentil, IFS (Antilles) N.V. Kaya Flamboyan 11, Willemstad, Curaçao, N.A., qouting ref: MD DHNV.

MEDEDELING
Onlangs zijn er aanmaningen indiening aangiftebiljetten Inkomstenbelasting 1990 verzonden.
Op enkele van deze aanmaningen staat vermeld WINSTBELASTING 1990.
U wordt verzocht voor "Winstbelasting 1990" te lezen "INKOMSTENBELASTING 1990".
De juiste tekst moet zijn:
"Hierbij deel ik U mede, dat het aan U verzonden aangiftebiljet voor de Inkomstenbelasting over het aan ommezijde vermelde belastingjaar nog niet te mijnen kantore is terug ontvangen.
In verband met het bepaalde bij artikel 34 van de Landsverordening op de Inkomstenbelasting 1943 maan ik U aan bedoeld aangiftebiljet alsnog binnen drie dagen na dagtekening van deze kaart in te leveren.
De Inspecteur der Belastingen."
Artikel 34 luidt: "Wordt geen gevolg gegeven aan deze aanmaning, dan wordt de in de aanslag te begrijpen belasting verhoogd met vijf ten honderd, doch met tenminste vijf en ten hoogste duizend gulden".

MARJOLE
BEAUTY PARLO
FOR DOGS
Gediplomeerd Hondentrimste
Winston Churchillweg 25 Tel.: 6838

TE KOOP
VERDIEPINGEN GEBOUW
(totaal 200 m²)
In uitstekende staat van onde houd gelegen in het centrum v Willemstad (Punda)
Beschikbaarheid nader overe te komen.
Voor nadere inlichtingen/afspra c.q bezichtiging - Tel. 677315
(na 5.00 uur p.m.)

Wij gaan voorlopig door met onze Uitverko
Keramiek handgemaakt uit Portugal.
Iedere vrijdag nieuwe spullen uit Arte- Bella.
Nu bij ons verkrijgbaar
O.a vasen, grote klassieke ovenpotten voor planten, rood aarde werk, ovenvast loodvrij, rietwerken.
En nog veel meer.
Wij zijn geopend op vrijdag en zaterdag van 8.00 t/m 12.00 en van 14.30 t/m 18.30.
Lokatie Orionweg 1, Achter Scandinavian Centre N.V.
naast de Pepsi Cola fabriek.

WAARSCHUWING
De Commandant van de marinebasis Pare maakt bekend dat er schietoefeningen wo den gehouden.
Op de schietbaan HATO:
MAANDAG 9 SEPTEMBER 1991
van 07.15 tot 13.15 UUR.

Op de schietbaan MACAO:
DONDERDAG 12 SEPTEMBER 1991
van 07.15 tot 16.00 UUR.
VRIJDAG 13 SEPTEMBER 1991
van 07.15 tot 16.00 uur.

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kus

Landhuis Daniel
een uniek stukje Curaçao
Het Hotel en Duikcentrum
ZIJN GESLOTEN
tot maandag 16 september
na 16 september zijn wij weer tot Uw dienst
Tel 648400

OPENBARE VERKOPING
Op donderdag 12 september 1991, des morgens om 10.00 uur, zal ... overstaan van één van de notarissen van het kantoor SMEETS, THESSE LING & VAN BOKHORST, of diens waarnemer, ten kantore aan Emancipatie Boulevard 18, in het openbaar worden verkocht krachtens onherroepelijke volmacht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

het tot drie en twintig januari tweeduizend zeven e veertig lopend recht van erfpacht op een perce grond, gelegen in het Tweede District van Curaça bekend als Blok X, kavel nummer 5 van het verkave lingsplan "BARBOUQUET", ter grootte van zes honderd en vijftig vierkante meter (650m²), nader om schreven in meetbrief nummer 521 van vijf augustu negentienhonderd vijf en tachtig, met het daarop ge bouwde, plaatselijk bekend als Barbouquet kavel 5 e al hetgeen verder daartoe door aard, bestemming o natrekking behoort.

De veilingcondities liggen vanaf 8 dagen vóór de veiling ter inzage te voornoemde kantore van Smeets, Thesseling & van Bokhorst.
Deze condities houden onder meer in de bepaling, dat van iedere bied gevorderd kan worden dat hij, ter nakoming van zijn bod en verdere verplichtingen, een bankgarantie of andere zekerheid stelt.
De executant behoudt zich het recht voor de veiling uit te stellen en ... houden zonder de verplichting daarvoor de reden(en) te noemen.
Voor nadere informatie kunt U zich wenden tot voornoemd notariskantoor.
SMEETS, THESSELING & VAN BOKHORST
Emancipatie Boulevard 18
Alhier
Tel.: 78222/374222

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 7 SEPTEMBER 1991

Weekend Bijlage

= door Nel Casimiri =

BEHOEFTE AAN EEN OPENBAAR SCHOOLBESTUUR

Eerste middelbare school bestaat halve eeuw

Irvin Getrouw:

‘PSC moet paradepaard zijn‘

HET PETER STUYVESANT College bestaat vijftig jaar. Van die halve eeuw is Irvin 'Winchi' Getrouw, dertig jaar aan de school verbonden geweest waarvan vijf jaar als conrector en tien als rector. Het Stuyvesant viert deze maand in de huidige schoolgemeenschap dus een driedubbel jubileum. Voor Getrouw is dit helemaal een speciale maand, een maand met terugkijken, een maand van herinneringen ophalen, want september 1991 is tevens zijn laatste maand aan het Peter Stuyvesant College. Na de feestelijkheden, neemt Getrouw afscheid van de school om een nieuwe functie te gaan vervullen bij de Dienst Onderwijs. In de grote rectorskamer, onder in de hal van het Stuyvesant vertelt hij over zijn jaren aan het PSC.

"Ik ben na mijn opleiding in Nederland direct op het Peter Stuyvesant gekomen. Ik gaf hier 24 uur les en nog zes uur op een mavo en huishoudschool. Na een jaar of twee kwam ik volledig op het Stuyvesant. Ik heb zelf op het Radulphus College gezeten. In 1956 ben ik naar Nederland gegaan en ik ben in 1961 teruggekomen en meteen hier aangesteld. Ik was de eerste Antilliaanse gymnastiekleraar. Toen ik hier kwam, was ik ook de enige Antilliaanse leraar hier op school. Ik begon als piepjonge leerkracht. Een van de leukste dingen was toen ik de gymzaal binnenkwam en begroet werd door een groepje jongens waarvan ik met een samen op de padvinderij was geweest. Stoere jongens van 20/21 jaar. Je kon in die tijd twee jaar over elke klas doen. Ze keken me zo afwachtend en grinnikend aan. Nu had ik op de academie in de turnploeg gezeten en ik dacht, wacht ik zal ze een lesje geven. Ik liet de touwen naar beneden. Zij plezier, want ze zouden ze me even wat laten zien. Ik nam twee touwen, de benen gehoekt en zo aan de armen naar boven. Toen mochten zij. Niemand kon het. Toen heb ik oefeningen met ze gedaan, buikspieroefeningen. Ik kreeg al gauw de bijnaam 'The killer' en sindsdien waren we goede maatjes".

"Van die dertig jaar op het Stuyvesant heb ik vijftien jaar in de directie gezeten. In 1976 werd ik conrector van de bovenbouw, in 1979 waarnemend rector en op 1 februari 1981 volgde ik Harold Hollander op als rector".

GYMLERAAR

Als gymleraar was u erg actief en daarbij steeds lichamelijk bezig. Waarom solliciteerde u naar de baan van conrector en later van rector? Is zo'n bestuursbaan niet te veel 'zitwerk'?

"Ik heb in die vijftien jaar als gymleraar niet stilgezeten. Ik heb veel gedaan. Ik gaf les aan veel instellingen in de gymwereld en zat in heel veel commissies. Ook gaf ik in de zeventiger jaren cursussen l.o. gymnastiek. Daarbij testte ik Antilliaanse studenten die naar Nederland gingen naar de Academie voor lichamelijke opvoeding of naar het CIOS. Zo tegen 1976 had ik de hele sport- en gymwereld wel gezien en ik had me daar waargemaakt. Toen kwamen er vacatures voor twee conrectorfuncties tegelijkertijd. Ik heb gesolliciteerd. En het bleek dat ik de enige was, want de andere die had gesolliciteerd trok zich terug. Ik werd conrector van de bovenbouw. Eikenaar had die functie voor de onderbouw. Ik ben iemand die als hij iets aanpakt het goed doet. Ik heb de organisatie van de bovenbouw behoorlijk aangepakt. Ik was streng".

"Toen werd de waarnemend rector Lee Sack Fong ernstig ziek. Ik ben wel mijn werk als rector bovenbouw blijven doen, maar ik werd ook de rechterhand van Harold Hollander. Lee Sack Fong stierf in 1979 en ik volgde hem op als waarnemend rector. Niemand had er iets op tegen. Toen ging Harold Hollander weg midden in het jaar. Op onze school bestaat een zeer democratische manier van het verkiezen van een directie. Altijd wordt er eerst intern gezocht. Ik werd unaniem door het lerarencorps opgegeven als de opvolger van Hollander. Daarom durfde ik het wel aan, zelfs midden in het jaar. Ik heb het aanvaard en nu tien en een half jaar gedaan. Ik ben erin gegroeid. Ik heb de stap naar de directie bewust gedaan. Organisatie en management liggen me wel een beetje. En het is ook gebleken dat het allemaal goed is gegaan. Misschien door de conditie die ik heb opgebouwd als gymleraar: ik ben er lichamelijk tegen bestand, geestelijk ook. Dat is heel belangrijk. Ik heb dit altijd met plezier gedaan".

Waarom is het PSC uniek?

"Het Peter Stuyvesant College is een openbare school en ik heb steeds te maken met een ander schoolbestuur, een andere gedeputeerde. Ik vecht voor de school. Dat is belangrijk, want het PSC is de enige openbare school en lange tijd ook de grootste middelbare school. Zo'n school moet het paradepaardje zijn. Daar moeten ze dan maar extra geld voor uittrekken. Deze school is niet te vergelijken met een mavo van 200 of 300 leerlingen. De school wordt zeer intensief gebruikt, er worden allerlei cursussen gegeven, de avondschool zit in dit gebouw, het slijtageproces gaat snel. Dit was de enige openbare school met een eigen onderhoudsploeg. Die ploeg draaide wel, maar er was niet altijd materiaal voorhanden. Toen is die ploeg opgeheven en is alles overgedragen aan het FKP. Dat maakte het veel moeilijker, maar het lukt wel. Nu voor het vijftig jarig jubileum is er heel wat gedaan. Prima".

IRVIN GETROUW

BESTUUR

"Wat wij wel missen en dat doet ook b.v. een openbare mavo, is een openbaar schoolbestuur, een bestuur dat voor je vecht, dat de financiën regelt, waar je bij aan kan kloppen. Het heeft voordelen direct onder het bestuurscollege te vallen, maar ook nadelen. Zodra wij reageren zijn er andere mensen die er gebruik van maken en het op het politieke vlak gooien. Er zijn tijden geweest dat er politieke zaken over onze rug werden uitgevochten. Dat heb je als openbare school heel vaak".

Voert het PSC een eigen beleid?

"We voeren een heel open beleid, ook t.o.v. de leerlingen. Ze mogen opkomen voor hun rechten. Als ze het maar op een nette manier doen. Ze weten hoe een cijfer gegeven wordt, ze weten waar ze zich aan moeten houden. Proefwerken bij voorbeeld moeten de leraren behandelen, ook na de laatste proefwerkweek. En als een leerling het er niet mee eens is, kan hij het naar voren brengen, nogmaals, op een nette manier. Ook ten opzichte van de ouders voeren we zo'n beleid. Aan het begin van het jaar, op de laatste zondag van augustus, dit jaar op de eerste van september, wordt een *Ban Topa* voor de ouders georganiseerd. Daar maken zij kennis met de docenten en de diverse commissies. Er is een algemeen gedeelte en daarna gaan de ouders met de docenten naar de klaslokalen en kunnen ze alles vragen".

U bent tien jaar rector van het PSC geweest. Wat is er in die tien jaar allemaal veranderd? Wat is uw invloed hier op de school geweest, als u zo terugkijkt?

"Ik wil mijn voorganger niet afvallen. Ik ben als conrector begonnen. Een grote school heeft een goede organisatie nodig om de school goed te kunnen managen. Ik heb een aparte conrector voor havo-4 ingesteld, de waarnemend rector zorgt voor de examenklassen, dan is er een conrector voor havo en een voor VWO, vier conrectoren dus. Zo kun je de leerlingen volgen. Daarbij heeft elke afdeling een coördinator. Er is een brugklascoördinator, een voor de tweede en derde klassen, twee coördinatoren voor havo-4, een voor havo-5 en V-6 en een voor V-4 en V-5. Dat zijn weer heel andere mensen. Zij hebben de klasseleraren onder zich en de mentoren. Zij zorgen voor de parallellen in de 2e, 3e en 4e klas, voor de begeleidingsactiviteiten, voor de studiebegeleiding, de sociale begeleiding, organiseren de beroepenvoorlichting. De coördinator coördineert die activiteiten, vergadert en stelt een programma op voor het jaar. De leerlingen krijgen een infomap waar alles in staat. Elke klas heeft ook nog een klasseleraar. Zo is er een lijn in het geheel, waardoor geen enkele leerling verloren kan gaan."



Wat verloren staat het standbeeld van Peter Stuyvesant in de tuin van de jubilerende school.

TROTS

Getrouw is trots op zijn school, dat blijkt uit alles wat hij vertelt.

"Het Stuyvesant kent een sociale begeleidingscommissie. Daar zijn we ongeveer vijf jaar geleden mee begonnen. Het plan is afkomstig van Jean Henriquez, zij was toen decaan hier. De groep bestaat uit doktoren, orthopedagogen, moeders, die klaar staan en bereid zijn om leerlingen die in de sociale problemen verkeren te helpen. De mentor signaleert en brengt de leerling in contact met een van de leden van de commissie n.a.v. de aard van het probleem. Maar de leerling kan ook rechtstreeks iemand bellen.

Namen en nummers zijn bekend. Die hulp wordt vrijwillig en belangeloos gegeven. Ook heeft de school een sociaal fonds, dat bestaat uit donaties van particulieren en de oudercommissie. Daarmee helpen we leerlingen om bij voorbeeld de boeken te betalen, of busgeld of de oogarts als er een bril nodig is".

"Een ander belangrijk punt is de communicatie. We bereiken nu de leerlingen op een andere wijze. Elke twee maanden verschijnt NOTI-PSC, een mededelingenkrantje van de schoolleiding voor de leerlingen. Ook docenten kunnen erin schrijven en de leerlingen kunnen erop reageren. Dan is er de schoolkrant die een paar keer per jaar verschijnt en de schoolleiding verzorgt naar de docenten toe iedere week de woensdagkrant. Ook daarin kunnen de docenten zelf mededelingen doen. Van de oudercommissie uit verschijnt ook een mededelingenblad: 'De Schakel'. De bedoeling is dat dat vier keer per jaar verschijnt, maar dat gebeurt meestal maar een of twee keer. En dan is er natuurlijk het Vademecum dat elke leerling krijgt aan het begin van het jaar. Daar staat alles in".

Organisatie en communicatie dat zijn de punten waarop u uw beleid hebt gericht?

"Door die organisatie en communicatie verandert heel wat, het hangt met elkaar samen. Verder heeft het te maken met een persoonlijk beleid. Harold Hollander voerde ook een open beleid, maar je hebt een eigen, andere benadering en een andere oplossing. De besluitvoering loopt heel democratisch, heel goed. Als ik nu verschillen moet aangeven in het beleid van mijn voorganger en dat van mij dan is het verschil dat de school nu veel strakker wordt geleid, veel duidelijker, met strakkere regels van beleidsvorming, met een vergaderreglement, e.d. Maar dat komt natuurlijk ook omdat de school zoveel groter is geworden. Het onderwijssysteem is veranderd en dat hangt samen met de grootte van de school. Een school van driehonderd leerlingen is te overzien. Toen was er nog HBS en MMS met het klassesysteem. De leerlingen bleven alle jaren in dezelfde groep zitten. De docenten gingen met zo'n groep mee. Het is heel anders nu".

Zijn er verschillen tussen de jeugd van vroeger en de jeugd van nu?

"Vroeger, vooral met sportwedstrijden, was het de gewoonte dat iedereen kwam. Ze vonden het fijn. Ze hadden ook niets anders te doen. Ze leefden met de school mee. Nu willen ze uitslapen, ze willen uit, ze hebben de t.v. en nog veel meer. Alleen tijdens schooltijd voelen ze zich (soms) betrokken bij de school. Vroeger kon je veel meer doen. Jeugd blijft natuurlijk jeugd en kattekwaad hoort erbij. Maar vroeger had je een betere greep op de kinderen. Dat raak je nu kwijt. Ouders kunnen hun kinderen niet meer aan. De opvoeding is veel vrijer. Ouders krijgen al jong kinderen en blijven allebei werken. De tijd brengt het met zich mee. De school moet tegenwoordig een deel van de taken van het gezin op zich nemen en daar is de school niet geschikt voor. De lessen moeten doorgaan. Daar komt nu een opvoedkundige taak bij. Daardoor is de taak van de docent veel zwaarder geworden en de docent is niet opgeleid voor die opvoedende taak. Ze hebben het vaak moeilijk. Velen willen terug naar het oude systeem, ze willen de mentaliteit van de jeugd veranderen. Maar die jeugd wordt ook van buitenaf beïnvloed. Die kun je niet veranderen".

Tegenwoordig is meer dan de helft van de leraren Antilliaan. Heeft dat veel veranderingen gebracht?

"Het maakt zeker uit. Het is goed dat het zo is gegaan. De school is veel groter. Je voelt als Antilliaan de leerlingen beter aan dan iemand die van buiten komt en die de levensomstandigheden niet goed kent, die het schaamtegevoel van de Antillianen niet goed kent. De benaderingswijze ten opzichte van de leerlingen is er zeker mee geholpen dat er nu meer Antillianen zijn. 1961/1991, er is zoveel veranderd, zoveel complexe factoren, als opvoeding, gezinsconstructie, stof: leerlingen mogen nu kiezen waar ze zin in hebben, invloeden van buiten, communicatiemogelijkheden. Neem de t.v.. Vroeger zouden ze een boek openslaan, tegenwoordig wordt er veel minder gelezen. Men kijkt naar CNN, er zijn salsa- en tumbafestivals, er zijn zoveel afleidingsmogelijkheden, ontzettend".

Twee jaar geleden was er sprake van dat u met wachtgeld zou gaan. U bent toen aangebleven als rector van het PSC. Hoe denkt u er nu over?

"Over een maand stap ik eruit. Ik ben al twee jaar voorzitter van de commissie herstructurering voortgezet onderwijs. Die commissie onderzoekt de consequenties van die herstructurering op Curaçao. In Nederland zijn de plannen weer veranderd toen er een nieuwe regering kwam, maar onze commissie is doorgegaan. De Nederlandse onderwijswereld verandert en wij komen op een punt dat ook wij mee moeten. We hebben daarbij de toezegging van Nederland dat we gerust ons onderwijssysteem kunnen veranderen mits we de aansluiting en het niveau kunnen handhaven. We hebben er anderhalf jaar aan gewerkt en hebben op een gegeven moment tegen het presidium gezegd dat er iemand voor deze zaak vrijgesteld moet worden. Die kan dan het hele zaakje goed opzetten, inventariseren en een project voorbereiden. De bedoeling is het voortgezet onderwijs op te zetten op een bredere basis, met een bredere algemene ontwikkeling en een langere tijd van determinatie. De commissie heeft zelf de punten opgesteld waaraan die persoon moet voldoen en ze hebben mij aangewezen".

"Het PSC is in leerlingenaantal achteruit gegaan, we zitten nu onder de duizend leerlingen. Dat betekent dat we een conrector minder krijgen. Toen heb ik besloten: o.k. ik ga weg, dan kunnen de anderen blijven. We hebben de taken herverdeeld. Ik word nu ter beschikking gesteld van het presidium door de Dienst Onderwijs voor onderwijsondersteunende zaken. In naam blijf ik nog rector, maar mijn taak wordt overgenomen door de waarnemend rector, Leslie Bradshaw. Ik kon er niet nu in de vakantie uitstappen, het rooster moest nog gemaakt worden en het jubileum stond voor de deur. In oktober na de feestelijkheden ga ik met vakantie en dan kom ik niet meer terug. Per 1 november ga ik ander werk doen. Ik word coördinator, projectmanager voor het opzetten en voobereiden van de organisatie herstructurering van het AVO-onderwijs. Met het beroepsonderwijs, het BVO-LADVO zijn ze al begonnen".

WEEMOED

Voelt u geen weemoed nu u weggaat?

"Partir c'est mourir un peu. Dertig van mijn vijftig jaar stond ik op deze school. Ik heb nooit plannen gehad voor een andere school. Ik was 23 jaar toen ik hier begon. Als ik was gebleven zou ik nog twee jaar moeten doorgaan voor mijn pensioen. Mis-

Vervolg op pag. 3

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Solange Isselt**

Ambassadeur Salah Stetie in Den Haag:

'Libanon en Syrië hebben gemeenschappelijke vijand'

DEN HAAG - Nederland heeft sinds vorig jaar weer een, over de grens bekende, dichter als ambassadeur: Salah Stetie. Hij gaf een zware post als interim secretaris-generaal van het Libanese ministerie van Buitenlandse Zaken op om in Nederland ambassadeur te worden. Voor de tweede keer overigens, want hij bemande de ambassade al eerder van 1982 tot 1985. En dit keer 'ondanks de economische moeilijkheden van Libanon' die van een ambassade open houden een opoffering maken. Aan diplomatiek gebruik gemeten ontplooit Stetie innoverende initiatieven om de contacten met het gastland aan te halen: enkele weken geleden nodigde hij de dochter van minister Van den Broek en andere min of meer 'politieke vrouwen' uit voor een - mede dankzij Libanese lekkernijen geslaagde - receptie.

"Wij hopen dat Nederland snel zijn ambassade heropent in Bayrut", vergeet Stetie niet op te merken tijdens een interview, "en dat de KLM weer op Bayrut gaat vliegen." Er is een schreeuwend tekort aan vliegtuigen die Libanezen kunnen terugbrengen naar hun land. Wie op het laatste moment van Amsterdam naar Bayrut wil, moet via de gekste tussenhaltes zijn doel maar zien te bereiken. De burgeroorlog is afgelopen, Bayrut herenigd, de milities ontwapend, het Syrische leger verdwenen uit de straten: "Alle vliegtuigen naar Bayrut zijn volgeboekt tot en met augustus." De beelden die de indruk wekken van een totaal verwoeste stad, bedriegen, althans, "De Nederlandse ambassade en de residentie zijn nog intact."

DICHTER

Op hetzelfde moment dat de ambitieuze politicus Stetie zijn geloofsbrieven aan koningin Beatrix overhandigde, wijdde het Franse tijdschrift *Aporie* een heel nummer aan de dichter, "Salah Stetie en de zwarte Middellandse Zee". Binnenkort zal hij wat terugdoen voor de Fransen: een boek over hun beste *poète maudit*, Rimbaud. Ondertussen is de tweetalige blonde Arabier - die uitsluitend in het Frans dicht - verplichte lesstof in het Libanese literatuuronderwijs geworden.

Stetie behoort tot de nieuwe soort Libanese diplomaten die geacht worden op niet-sektarische wijze hun land te vertegenwoordigen. Dat betekent niet alleen 'Mozes, Christus en Mohammed' tegelijk zijn, zoals een van hen het uitdrukte, maar vooral de werkelijke problemen van Libanon bij naam noemen.

Allereerst dus een vraag over het nieuwe samenwerkingsverdrag tussen Libanon en Syrië dat Franse politici en opinion-leaders verketterd hebben als de laatste zet van Syrië om heel Libanon in zijn macht te krijgen en dat Israëlische politici hebben uitgelegd als een nieuwe bedreiging.

Voor de Libanese regering is het belang van het verdrag in de eerste plaats gelegen in het feit, aldus Stetie, dat het helpt om "het evenwicht in de regio te bewaren." "Libanon en Syrië moeten het opnemen tegen een gemeenschappelijke vijand: Israël. Dat land heeft al tien procent van het Libanese grondgebied bezet en voegt daar elke dag, op een gecamoufleerde manier, enkele hectaren aan toe."

TWEELING

Stetie wijst op de geografische en historische banden die van Libanon en Syrië een 'tweeling' hebben gemaakt wiens "problemen zich sinds hun onafhankelijkheid parallel ontwikkeld hebben." "Na 16 jaar van allerlei soorten oorlogen op ons grondgebied vormt dit verdrag, naar wij denken, een raamwerk voor Libanon om sneller te genezen", aldus de ambassadeur die wijst op het feit dat libanon zo vaak de 'boksring' is geweest waar andere landen via al of niet Libanese maar altijd 'overbewapende milities' hun conflicten uitvochten.

Niet alleen Libanon heeft belang bij het verdrag, de "nauwe samenwerking" op militair, politiek, economisch en cultureel gebied is ook een noodzakelijkheid voor Syrië, aldus de ambassadeur, die spreekt van "wederkerige belangen". De Beka-vallei van Libanon, bij voorbeeld, was en is de corridor voor een eventueel Israëlisch grondoffensief om de Syrische hoofdstad Damascus te bereiken. Verder is er het water. Vorig jaar, stelt Stetie, verbruikte Israël voor het eerst in zijn geschiedenis al het beschikbare water van zijn eigen grondgebied, plus het water van Libanese en Syrische rivieren en al het water van de Jordaan. De Israëlische pompstations op de westelijke oever van de Jordaan "hebben voor de Jordaniërs geen kubieke centimeter te pompen overgelaten."

Het zal nog niet genoeg zijn, zegt de ambassadeur: "Met de komst van tienduizenden joden uit de Sovjetunie en de Falasha's uit Etiopië, wil Israël alleen maar meer grondgebied en meer water en wil het bezet gebied vasthouden." Inmiddels zijn de Verenigde Naties ingeschakeld om zich met het waterprobleem in het Midden-Oosten te bemoeien.

Israëls watergebrek en de Israëlische politiek van "langzaam land afknabbelen" is volgens de ambassadeur een van de belangrijkste reden waarom "het Israëlische leger na 1982 verscheidene malen heeft ingegrepen om te voorkomen dat het Libanese leger, en daarmee dus de Libanese regering, zijn macht tot de zuidgrens, of zelfs maar tot onder Sidon, zou uitbreiden."

PLO

Stetie verwerpt het Israëlische argument dat men een zone in het zuiden bezet moet houden tegen Palestijnse aanvallen op Israël. "Israël heeft de bezetting gerechtvaardigd door te stellen dat men de Palestijnse bevrijdingsorganisatie PLO uit Libanon wilde verjagen. Welnu, de PLO is vertrokken (na de Israëlische invasie in 1982 -red.). Van beschietingen door Palestijnen op Israël is al lange tijd geen sprake meer, af en toe een granaat. Daar hebben de Palestijnen een goede reden voor: men bestrijdt Israël sinds 1987 in het hart van Palestina, op eigen terrein, door de Intifada. De enige acties tegen Israel komen van het Libanese verzet tegen de Israëlische bezetting van hun land."

Behalve Israël waren er ook de binnen- en buitenlandse milities die sinds de jaren '70 verhinderden dat de Libanese staat zijn soevereiniteit en gezag op het hele grondgebied kon laten gelden. Jarenlang heeft het Syrische leger die milities uit elkaar gehouden en fungeerden de 35.000 troepen voornamelijk als politieagent. Het was en is een dure operatie voor een klein land als Syrië. Welke taak rest er nog voor het Syrische leger nu deze milities ontwapend zijn, hun leden een baan in het leger of als ambtenaar aangeboden krijgen en de militaire en intellectuele leiders van de milities allemaal braaf in de regering zitten en samenwerken om, zoals Stetie zegt, van Libanon "weer de bankkluis van het Midden-oosten te maken"?

"Nu de rust stap voor stap terugkeert, heeft Syrië het aantal troepen al beperkt, eerst in Bayrut en daarna in andere gebieden. Het is mogelijk dat het Syrische leger zich veel eerder dan voorzien helemaal terugtrekt, om Israël geen enkel argument te laten om de resoluties van de Veiligheidsraad niet uit te voeren, die de onmiddellijke en onvoorwaardelijke terugtrekking van Israël uit Libanon eisen. Dus, zodat Israël niet meer kan zeggen: zolang de Syriërs er blijven, blijven wij er ook."

Israël heeft van Libanon en de Libanezen niets te vrezen, stelt Stetie. Zijn land heeft nooit de wapenstilstandsconventie met Israël geschonden, geen agressie gepleegd en ook nooit de joden gediscrimineerd. Er was tot aan de jaren '70 een tijd, memoreert Stetie, dat van een land "een tweede Libanon maken" een positieve betekenis had, zo relatief voorbeeldig leefden de pakweg 20 etnische en religieuze gemeenschappen in Libanon samen.

Dit Libanon ging ten onder, niet alleen aan buitenlandse bemoeienissen en aan de ambities van de PLO die op den duur een staat in de staat Libanon vormde, maar ook aan groeiende sociale tegenstellingen. Een puissant rijk Bayrut wiens centrale bank tot de grootste banken ter wereld behoorde en met een florerende en druk exporterende lichte industrie, een zuiden waar arme moslims soms in rokerige grotten leefden, mensen die bij aankomst in de hoofdstad dachten in het paradijs gearriveerd te zijn.

VERWOEST

De industrie is verwoest door de Israëlische invasie, zegt de ambassadeur. Het hele land is verarmd door de oorlogen. Voordat die begonnen, in 1975, was het bruto nationaal produkt van Libanon hoger dan dat van Saudi-Arabië of dat van Israël. Hoe gaat de regering de wederopbouw financieren?

Stetie is optimistisch dat de naar schatting 50 miljard dollar (100 miljard gulden) die Libanezen naar het buitenland gebracht hebben, deels "in ontwikkelingsprojekten gestoken worden en op die manier terugkomen in onze economie." De tweede Golfoorlog heeft de vorming van het beloofde Arabische fonds voor de wederopbouw van Libanon 'vertraagd', maar niet uitgesteld, zegt de ambassadeur, eraan toevoegend dat het zelf door de oorlog getroffen Saudi-Arabië al over de brug is gekomen. Er komt ook hulp van de EG en de bilaterale akkoorden met Frankrijk en Italië hebben ook wat in petto voor Libanon, als ze uitgevoerd gaan worden.

Komen ook de intellectuelen terug, de technici, de wetenschappers, de in het buitenland zo gevraagde Libanese bouwvakkers en andere ambachtslieden? Na een lange opsomming van vip's die Libanees zijn of van Libanese origine, zoals de huidige president van Nicaragua, Violeta Chamorro, of de ook in Nederland actieve [...]reder Cappani, toont Stetie zich er vast van overtuigd dat zij zullen terugkeren: "velen zijn al terug." maar voor 'remigratie' is behalve vrede ook nodig dat het internationale verkeer via Bayrut weer hersteld wordt, met name het luchtverkeer. Handelaars, bankiers, fabrikanten kunnen niet zonder.

Hij wijst daarbij ook op de - veeltalige - vrije pers in Libanon - journalisten brachten het regelmatig tot minister - en de rol van Bayrut als uitgeversparadijs "zelfs in oorlogstijd kwamen er nog tien boeken per dag uit." De Nederlandse historicus Slot liet Stetie eens een staaltje daarvan zien waarvan de professor onder de indruk was: een in oorlogstijd in Bayrut geschreven en gedrukt woordenboek Engels-oud Turks.

Libanon is pas 'vereerd' met twee dikke boeken over zijn oorlogen, die van het geweld in Libanon soms iets speciaals en bijzonders maken dat Libanon als het ware buiten de geschiedenis wordt geplaatst. Het gaat om het journalistieke werk *Pity the nation* van de Brit Robert Fisk en om het meer literaire *Inshallah* van de Italiaanse Oriana Fallaci. Waar is de Libanese Remarque of Tolstoj die zich in algemeen-menselijke termen afvraagt waarom de Libanezen oorlogen uitvochten die zij niet altijd zelf wilden, niet zelf uitriepen of niet zelf financierden?

Stetie herinnert eraan dat Erich Maria Remarque (*Im Westen nichts neues*) zijn ervaringen als Duitse jongen aan het front pas negen jaar na het einde van de Eerste Wereldoorlog begon op te schrijven. Ljev Tolstoj schreef zijn meesterwerk *Oorlog en vrede* ruim 50 jaar na de Napoleontische oorlog van 1812. "De Libanese schrijvers hebben nog tijd en afstand nodig" zegt Stetie, "voordat de creatieve inkt begint te stromen."



Beiroet, ooit een van de meest paradijselijke steden in het Midden Oosten is door de jarenlange oorlog veranderd in een grote puinhoop. Het zal vele jaren duren voordat de stad weer in haar oude glorie is hersteld.

Lenin gaat ten gronde



RIGA - *De beeldenstorm in het oosten van Europa houdt aan. Bij Riga ging een beeld van Vladimir Lenin tegen de vlakte bij een kerkhof. Het getuigt van de eigen weg welke de Baltische landen gaan.*
(AFP-satellietfoto)

Voormalige aanhangers president Menem

Argentijnse muiters ook in hoger beroep gestraft

BUENOS AIRES - Het federale hof van beroep van Argentinië heeft de veroordeling bevestigd van enkele militairen die vorig jaar december aan het muiten sloegen en die door een militaire rechtbank reeds waren veroordeeld. Een deel van de betrokken militairen kreeg een lichtere straf, anderen die bij gebrek aan bewijs door de militaire rechtbank waren vrijgesproken, kregen nu wel straf.

Het "brein" achter de muiterij, kolonel Ali Mohamed Seineldin, werd tot levenslang veroordeeld. Samen met de veertien andere militairen wier vonnis door het hof al dan niet bekrachtigd moest worden, werd hij oneervol uit het leger ontslagen. De groep mannen die zich wegens hun beschilderde gezicht "Carapintadas" noemden, had in het verleden goede contacten met de huidige president, Carlos Menem. Menem zou van hun diensten gebruik hebben gemaakt bij zijn verkiezingscampagne.

Seineldin vocht naar eigen zeggen tegen wat hij onder meer ziet als een strategie van de VS om de functie van de legers van Zuid-Amerika uit te hollen door militairen te degraderen tot politieagenten voor drugsbestrijding.

Vilnius: eigen munt, ook zonder goud

VILNIUS - De Sovjetrepubliek Litouwen kan een eigen munteenheid, de Litas, invoeren zonder dat de eigen goudreserves zijn teruggekeerd uit het buitenland. Dat heeft de president van de centrale bank van Litouwen, Vilus Baldisis, woensdag gezegd. De republiek heeft voor het opgaan in de Sovjetunie in 1940 naar schatting tien ton goud gedeponeerd in vijf landen. De Litouwse regering wil het edele metaal nu terug of op zijn minst een financiele compensatie van de betreffende landen.

Potentiële kanshebbers trekken zich terug

Democraten hebben gebrek aan presidentskandidaten

WASHINGTON - 1992, het jaar van de Amerikaanse presidentsverkiezingen, wordt waarschijnlijk weer een routinejaar als de voortekenen niet bedriegen. Sinds de Tweede Wereldoorlog moeten de Amerikaanse Democraten leven met de tragiek dat zij bij parlements- en gemeenteraadsverkiezingen meestal een ruime meerderheid behalen, terwijl de Republikeinen weglopen met het presidentschap. Ook nu torent een Republikeinse president boven een door Democraten gedomineerde Senaat en Huis van afgevaardigden.

Verrassingen zijn niet uitgesloten maar nu al lijkt de race om het kandidaatschap voor de Democraten zich tot twee figuren te gaan beperken.

Zelfs het campagnebureau van de Democraten is verbaasd en teleurgesteld over het gemak waarmee potentiële kandidaten zich tot nu toe hebben teruggetrokken. Albert Gore, senator voor Tennessee, voerde onlangs familieverplichtingen aan om af te zien van de race. Senator Jay Rockefeller en afgevaardigde Richard Gephardt gaven amper argumenten toen zij een eind maakten aan alle speculaties of zij zouden meedingen of niet. Jesse Jackson, de ambitieuze zwarte voorman van de burgerrechtenbeweging, heeft nog steeds niet besloten of hij het voor een derde keer wil proberen. En van de enige man die zich tot nu toe officieel kandidaat heeft gesteld, Paul Tsongas, voormalig senator voor Massachusetts, worden de meeste kiezers koud noch warm, zo is gebleken, waardoor zijn partij hem waarschijnlijk als een baksteen laat vallen.

Blijven voorlopig over twee namen: Tom Harkin (Iowa), vertegenwoordiger van de 'populistische' vleugel, en Bill Clinton (Arkansas), een 'gematigde' democraat. Hun officiële kandidaatstelling wordt elk moment verwacht. Op vier namen wordt nog gehoopt: Lloyd Bentsen (Texas) die bij de vorige verkiezingen als campagne-maatje van Dukakis zeer populair was, de gouverneur van New York Mario Cuomo die gezien wordt om zijn bezielende toespraken, Douglas Wilder (Virginia) en Jerry Brown (California). De conventie, het finale circus van de Democraten, zal pas volgend jaar juli plaatsvinden. Voorspellingen zijn van koffiedikniveau: "Waarschijnlijk komt er een verrassing in oktober, in november en in december," profeteerde Bob Neuman, een adviseur van de Democraten. Hun strateeg Michael mcCurry voorspelde dat de komende drie maanden 'beslissend' zullen zijn. Is tegen november bij de kiezers nog niet het besef doorgedrongen dat er zo iets als een race gaande is in het democratische kamp, dan denkt de partij dat het onvermijdelijk wordt Cuomo of Bentsen te overtuigen.

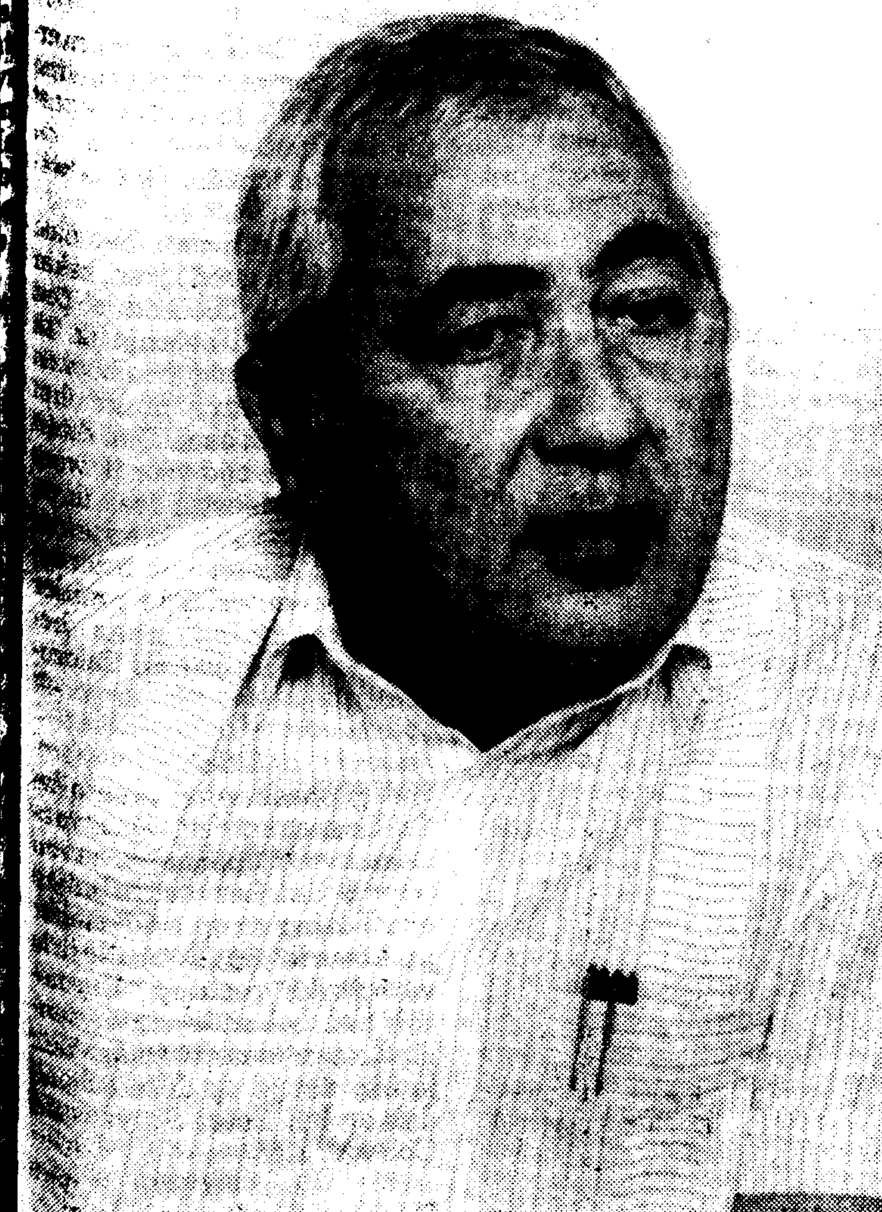
…T PETER STUYVESANT viert feest. Feest voor de …rlingen, voor de leraren, de directie, de rector, …r ook de oudleerlingen vieren evenals de oud-…toren het vijftigjarig bestaan van hun school. Een … die oud-rectoren bekleedt nog steeds een belang-…e functie in het Curaçaose onderwijs. Drs. Harold …lander, nu secretaris van de Universiteit van de …derlandse Antillen, was van 1973 tot 1981 rector van … Peter Stuyvesant College. Vóór die tijd was hij van …9 tot 1973 bij dezelfde school leraar Nederlands en …ctor van het Avondlyceum. Ook met Harold Hol-…der blikten we terug op zijn jaren aan het Peter …uyvesant College.

Oud-rector PSC: 'Leven niet altijd zonneschijn'

Drs. Harold Hollander:

'Als je het Nederlands niet behoorlijk beheerst kom je er nooit'

= door Nel Casimiri =



HAROLD HOLLANDER

"Ik zou die jaren als rector als een heel gelukkige tijd willen beschrijven. Het waren heel fijne jaren en we hadden een fantastisch team. Er werd keihard gewerkt. Natuurlijk ook veel gemopperd op de mammoetwet, die in die jaren ingevoerd werd. Ik erken best dat daar tekortkomingen in zitten, maar mede door die mammoetwet is het onderwijs gedemocratiseerd. Vroeger hadden we de HBS, de Hogere Burger School, alleen de naam zegt al dat het om een eliteschool ging".

IDEALISTEN

"Door de mammoetwet is de school enorm gegroeid. We hadden een leuk team met heel veel idealisten. Ze kwamen 's middags terug om kinderen uit de *lower-class* te begeleiden en ze gaven gratis bijlessen. Als je namen gaat noemen, vergeet je altijd een deel, maar ik denk aan Rob Balde, Walter Blankert, Kees Beers, Ivy Wout, Marguerite Flores, Rudy Matroos, Erwin Wolfert, we waren een grote familie, de leerlingen waren er altijd van overtuigd, dat de docenten aan hun kant stonden. Ik pluk er nog steeds de vruchten van, want overal waar je komt, ontmoet je nog steeds oud-leerlingen, onder dokters, advocaten, bij de departementen... Een kleine gemeenschap heeft voor- en nadelen. Dit is er een voordeel van. En ze zijn me nog steeds dankbaar voor de hulp die ik heb gegeven bij hun puberproblemen".

Maar het leven van een rector bestaat niet alleen uit zonneschijn.

"De jaren 1976,1977 en 1978 dat waren niet alleen op de Antillen, maar in het hele koninkrijk de jaren, waarin de beste resultaten werden gehaald op havo en vwo. Dat was de glorietijd van mijn rectoraat. Het Peter Stuyvesant College is een openbare school en wat daarbij tegen zit is het gebrek aan medewerking van het schoolbestuur, het Bestuurscollege. Het BC is een politiek lichaam en gedeputeerden zijn uit op politieke stunts. De ellende die we gehad hebben met de onderhoudsploeg! Als de borden kapot waren, duurde het weken voor ze gerepareerd werden. Het onderhoudswerk was werkelijk bedroevend. Door de goede resultaten groeide de school, daarom werden er barakken bijgebouwd. Eindelijk zou er een nieuwe vleugel worden gebouwd. Dat gebeurde door DOW. Daar zat een nieuwe architect, zo uit Nederland. Hij bouwde het nieuwe deel naar Nederlands model, alleen de centrale verwarming had hij weggelaten... Er was geen rekening gehouden met de zon, niet met de windrichting, het regende klachten. De leerlingen kwamen in actie en eisten dat bepaalde lokalen airconditioned moesten worden. Van de kant van het BC is dat proces heel slecht begeleid. Het gebouw werd meer dan een jaar te laat opgeleverd, zodat we heel lang in de rommel van bouw en verbouw hebben gezeten. Over het onderhoud van de school zou ik boekdelen kunnen schrijven".

"Op een keer kwamen twee kleine, Nederlandse jongetjes met tranen in de ogen naar me toe. Ze leerden op school over liefde voor de natuur en over natuurbescherming en achter de barakken waren bouwvakkers leguanen aan het vermoorden. Ik ging kijken en achter het scheikundelokaal zat de onderhoudsploeg leguanensoep te eten".

En een andere anekdote. Hollander vraagt de namen niet te noemen:

"Ik moest eens een bureaustoel hebben. Daarvoor belde ik het hoofd van de Dienst Onderwijs op. Die vroeg: "Wat denkt de rector wel? Ik zit zelf ook op een houten stoel van 27 gulden". Later sprak ik het waarnemend hoofd. Die zei: "Volgende week is het hoofd van dienst op vakantie. Ik zorg dan dat je je stoel krijgt. Misschien is het goed dat het hoofd ook een nieuwe stoel krijgt. Dan loopt hij niet meer zoveel rond om anderen van het werk te houden".

In het jubileumboek heeft Harold Hollander ook een bijdrage geleverd onder de titel *Antillianisering van het middelbaar onderwijs*. Op die problematiek komt hij ook terug in dit vraaggesprek.

"Vervelend is de discontinuïteit in het corps. Het is een komen en gaan van docenten door het Antillianiseringsbeleid. Ieder weldenkend mens is voor Antillianisering, maar het was toen zo dat als je een Nederlandse leraar was, hoe goed ook en hoe goed je ook papiaments sprak (het was in die tijd heel gewoon dat men papiaments leerde), je na drie jaar weg moest als er zich een Antilliaan meldde. Dat heeft veel frustraties veroorzaakt. Diverse uitstekende leraren met veel idealen moesten gaan om plaats te maken voor een Antilliaan die geen enkele ervaring had en in het onderwijs ook geen carrière ambieerde, maar die afgestudeerd was en een baan moest hebben. Ik wil niet generaliseren, er zijn uitstekende leraren bijgeweest, vooral die in Nederlandd al wat ervaring hadden opgedaan, maar daarnaast ook veel slechte".

Is het beleid tegenwoordig dan anders?

"Nee, er is niet veel veranderd. Het blijft een levensgroot probleem. Maar ik ben met geen enkele frustratie bij het PSC weggegaan. Toen ik opstapte was ik 44 jaar. In die jaren vraag je je af of je dit werk wil blijven doen of iets anders wil gaan doen. Bij de UNA hadden ze een secretaris nodig en ze vroegen me of ik die baan wilde. Dat heb ik in beraad genomen en toen heb ik gekozen voor de UNA. Daar heb ik geen spijt van".

NEDERLANDS

U heeft gewerkt als leraar Nederlands. Hoe denkt u over het taalbeleid?

"Ik heb 25 jaar ervaring in het onderwijs. Wat heel fnuikend en frustrerend werkt is het ontbreken van een overheidsbeleid m.b.t. de taal. Men is dualistisch en ambivalent bezig. Indertijd was sprake van sentimenten van onafhankelijkheid en van anti-Nederlandse gevoelens. Over onafhankelijkheid praat niemand meer. De politici, daarmee bedoel ik niet de zittende maar de politici in het algemeen, zijn bedelaars gebleven, met name naar Nederland toe. Tienduizenden Antillianen worden naar Nederland gestuurd, om te studeren en om te werken. Daar ontmoeten ze allemaal problemen met het Nederlands. En binnen het onderwijs is de deficiëntie van het Nederlands een struikelblok.

behalve in het onderwijs is het Nederlands hier een dode taal. Dat is een grote tekortkoming van de overheid. Geen enkele politicus durft te besluiten dat het Nederlands weer levend gemaakt moet worden. Onze televisie zendt een paar uur per week lokale programma's uit. De rest van de tijd wordt gevuld met Amerikaanse en Venezolaanse programma's. Nederland wil gratis televisieprogramma's beschikbaar stellen, maar er wordt de laatste jaren geen gebruik van gemaakt".

"Op de basisscholen krijgen de kinderen de gecoördineerde proefwerken in rekenen en Nederlands. Het rekenen is voor 70% Nederlands, redactiesommen en zo. Als je het Nederlands niet goed beheerst kom je er dus nooit. En daarvan worden vooral de *lowerclass* kinderen de dupe. Niet jouw kinderen en niet de mijne. Wij hebben de middelen om onze kinderen toch bij te spijkeren. Degenen die er onderdoorgaan zijn de *lowerclass*-kinderen. Het wordt tijd dat het verandert. Je kunt niet met anti-Nederlandse gevoelens blijven spelen en blijven profiteren. Met nieuwe, andere banden met het moederland, moeten er ook besluiten worden genomen over de taal. Venezuela is onafhankelijk geworden van Spanje, maar men heeft besloten de Spaanse taal te handhaven, en op Martinique spreekt men Frans. Maar hier wil men geen Nederlands. Ik ben een grote voorstander van papiamentu op de basisschool, maar ik wil tegelijkertijd dat het Nederlands serieus wordt aangepakt. Op het ogenblik zijn er zelfs afgestudeerden van de UNA die het Nederlands niet voldoende beheersen. Dat mag niet!"

CONSERVATIEF

Neemt men u dit standpunt kwalijk?

"Als je in onze gemeenschap er een voorstander van bent het Nederlands serieus te nemen, word je meteen in de conservatieve hoek gedrukt. Dat wil ik niet. Dat ben ik niet. Ik was in 1960/1970 voorstander van onafhankelijkheid en dat ben ik nog. Maar dat betekent niet dat je het Nederlands moet laten vallen. Wil je geen Nederlands, dan moet je over 10 jaar overschakelen op Engels of Spaans. Dan moet je nú de scholen en de leerkrachten e.d. omscholen. De overheid moet besluiten. Ze zouden de radio- en televisiestations moeten subsidiëren om het Nederlands te stimuleren. Daar heeft het schoolgaande kind alleen maar baat bij. Nu worden de kinderen een paar uur per dag op school gepest met het Nederlands. Maar ze lezen de Extra en Ultimo Noticia en kijken naar Amerikaanse en Venezolaanse t.v.".

Hollander blijft in het Nederlands geloven:

"Toen ik 25 jaar geleden hier kwam, had ik Nederlands gestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam. Iedereen zei dat ik gek was. Ik had iets gestudeerd dat binnen no time afgeschaft zou worden. Nu zijn we 25 jaar verder en ik durf te wedden dat het nog wel 25 jaar blijft. We schamen er ons hier voor om goed Nederlands te spreken".

Hollander slaakt een diepe zucht: "[illegible] hoek, maar ik ben Neerlandicus en heet ook nog Hollander. Bovendien ben ik in een landhuis gaan wonen".

U zegt dat de politici niet durven. Waarom niet?

"Dan worden ze koloniaal genoemd. Voor alles waarvoor we een oplossing willen hebben, laten we technische of financiële bijstand uit Nederland komen. Maar tegen het Nederlands blijven ze aanschoppen. Het is heel goed als een ontwikkelingsland anti-moederlandgevoelens ontwikkelt, maar daar mag de taal niet de dupe van worden. Al vanaf 1954, vanaf het Statuut, zijn we daarmee bezig. Ik denk dat er op de UNA een Instituut voor Neerlandistiek moet komen, naast een Instituut voor Papiamentu. Daar kunnen dan alle onderwijzers en alle leraren nascholing krijgen op het gebied van het Nederlands".

Er was sprake van dat het ILA (Institut Linkwistiko Antyano) bij de UNA zou komen?

"Dat is afgewezen door minister Smits".

U zei dat u geen spijt van uw keus heeft naar de UNA te gaan, mist u het Peter Stuyvesant helemaal niet?

"Ik mis heel erg het directe contact met de kinderen. Dit op de UNA is een beheersfunctie. Ik heb weinig direct contact met de studenten. [illegible] ik nu met alle ervaring en gerijpt door de jaren weer de keus zou hebben het over te doen, zou ik het niet anders hebben gedaan. Ik zie met heel veel plezier terug op mijn jaren op het Stuyvesant, vooral met de onderwijzerstudenten van de Pedagogische Akademie. Daarmee heb ik bijzondere banden behouden en daardoor met de hele onderwijswereld. Ik zit nu in diverse commissies.

En overal kom ik mensen tegen die ik bij me in de klas heb gehad. Neem die commissie over vermeend geweld bij de politie: Michiel Bijkerk is een oud-leerling van me. En in de commissie in het geschil van de P.A. met het IPSO-bestuur. Hugh Lopez is een oud-leerling, maar ook de tegenpartij, Roylis Kleinmoedig, is een oud-leerling (van het avondlyceum). En toen ik wegging bij het Stuyvesant waren er verschillende leraren die oud-leerling van me waren, trouwens veel mensen in onze gemeenschap. Ik denk bij voorbeeld aan: Augustin Diaz, Steven Cabenda, Rudsel Martha, Clarck de Windt, Suzie Römer, maar als ik namen ga noemen vergeet ik weer een deel. Ik denk dat de manier waarop ze me behandelen toch een tikje beter is, omdat - je het goed gedaan hebt - al zeg ik het zelf. Dat is het kleine eiland. Je komt overal oud-leerlingen tegen en dat is ontzettend leuk".

'PSC moet paradepaard zijn'

schien is het wel goed als hier eens een andere wind gaat waaien. Ik vind het ook leuk om weer wat anders te gaan doen. Het is een nieuwe uitdaging. Vooral omdat het over het onderwijs gaat waar ik me in verdiept heb, durf ik het best".

Zijn er ook negatieve zaken, waar u niet graag aan terug denkt?

"Ik heb een keer een beslissing moeten nemen tegen de schoolleiding. (welke? Dat is een interne zaak!) En dan die staking natuurlijk. Ik stond achter de zaken waar voor gevochten werd, maar ik vond niet dat ik mee moest staken. Dat heb ik ook aan de docenten gezegd. Ik ben op mijn post gebleven. Als het in het belang van de school is, moet je zulke beslissingen durven nemen. Een al te grote democratie is soms ook niet goed. Ik vind dat ik een fijne tijd heb gehad. Natuurlijk niet alles.

Ik heb geen vakanties gehad, althans geen grote vakanties en allerlei problemen neem je op de koop toe. Zo heb je bij voorbeeld het niet-onderwijzend personeel. Zij erkennen alleen de baas, geen conrectoren. En zij hebben weer heel andere problemen. Conflicten tussen de werksters worden hier in deze kamer uitgevochten. Ook als docenten onderling problemen hebben worden die hier uitgevochten. En dan het bellen: Waar blijft het toiletpapier? Wanneer worden de borden gemaakt? Dat is jammer, je zou je bezig moeten houden met onderwijs. Er bellen ook ouders die het niet eens zijn met een uitspraak van een docent en als er hier ingebroken wordt in het weekend, wie bellen ze? De rector. En dan de docenten. Zij denken steeds dat hun eigen probleem het grootste is en het eerst opgelost moet worden, ook al is het in het algemeen belang helemaal niet belangrijk. Als ik me alles wat hier gebeurt aantrok, zou ik allang een hartinfarct gehad hebben. Dit is de afsluiting van mijn carrière. Ik denk er wel met weemoed aan, maar het is een hele goede afsluiting".

Wat waren nu de hoogtepunten uit uw carrière op het Stuyvesant?

"Toen ik in de directie stapte was dat een hoogtepunt. Maar als gymleraar zaten mijn ploegen in bijna alle finales. Het is fijn als je dat bereikt met een groep jongeren. Dat waren óók hoogtepunten. En het lesgeven aan de kweekschool vond ik heel interessant, daar kon ik allerlei nieuwe ideeën kwijt. Dat waren ook wat oudere leerlingen waar je je lessen weer aan aanpaste. Een aantal hoogtepunten achter elkaar vonden plaats toen ik in de directie kwam. Je staat dan heel anders tegenover de leerlingen, je hebt een andere taak, je bent voor de halve school verantwoordelijk i.p.v. voor een klas. Toen werd ik waarnemend rector, weer een hoogtepunt: ik moest voor de examenklassen zorgen. Toen de rector weg. Ook het moment dat je voorgedragen wordt als rector door de school, dan voel je heel wat natuurlijk. Jij bent dan de verantwoordelijke persoon. En vijf jaar geleden met mijn jublileum. Ik was toen 25 jaar aan de school verbonden. Ik kreeg bericht dat ik niet naar school mocht komen. Samen met mijn vrouw ben ik thuis afgehaald. We werden naar de gymzaal gebracht. Door een hele haag van leerlingen met confetti zijn we naar de lerarenkamer gebracht. Daar waren oud-leerlingen die speeches hielden, het schoolbestuur, leraren".

En dieptepunten? Dat is een moeilijke zaak. Het is een feestmaand en Irvin Getrouw wil graag een positief beeld geven.

"Er waren ook dieptepunten natuurlijk. Toen ik pas rector was heb ik in de clinch gelegen met het schoolbestuur, met gedeputeerde Winston Lourens. We hebben zelfs gedreigd met een staking. Het ging over de nieuwbouw. Dat was geen nieuwbouw maar een bouwval. Alles was kapot. Ook bij de gymzaal, de douches kapot, de kleedkamers. Dat was een dieptepunt net als de staking. Natuurlijk zijn er ook problemen geweest, met leraren, met ouders, dat heb je altijd, met de overheid ook. Een paar jaar geleden kwam het rapport van Salsbach uit (Snijpunt, enz) waarbij scholen samengevoegd moesten worden. Dat rapport bracht heel wat consternatie. We hebben een ouderochtend georganiseerd waar we hebben uitgelegd wat de consequenties zouden zijn. Als PSC zijn we toen erg tekeer gegaan tegen ons eigen schoolbestuur. De ouders hebben petities ondertekend en die zijn in de pers verschenen. Het Peter Stuyvesant heeft in veel dingen het voortouw genomen. Wij reageren. Wij zijn vrij in onze meningsuiting en dat komt naar voren. Wel is het jammer dat de openbare scholen er van buiten meestal minder mooi uitzien. We hebben een tuinman. Die moet de hele tuin bijhouden, snoeien en alles. Twee jaar geleden is onze grootste boom omgevallen, geveld door de witte mieren. Ook de grote flamboyant is nu gesnoeid, omdat hij vol zit met witte mieren. Een doorn in ons oog is ook de oversteekplaats. Die is zeer gevaarlijk. We liggen wel centraal aan de Schottegatweg, maar dat is heel gevaarlijk. En hier achter is te weinig parkeerruimte".

En de toekomst?

"Nu met het jubileum zijn we bezig met een fundraising om gelden bijeen te krijgen om een langgekoesterde wens van de leerlingen in vervulling te doen gaan, n.l. een schoolkantine. Daar is de oudercommissie al vijftien jaar mee bezig. Het moet een grote overdekte worden met een overblijflokaal en een studieruimte. Daarin kunnen allerlei activiteiten van de school georganiseerd worden en ook voor sociaal educatieve projecten voor de buurt. We hebben nu eindelijk een goed projectdossier en we hopen dat het geheel of gedeeltelijk gefinancierd kan worden uit het ontwikkelingsfonds, bijvoorbeeld wij 25% en Sede Antiya 75%. We organiseren o.a. een loterij, maar dat is niet voldoende. We hebben brieven gestuurd naar een 160-tal bedrijven en instanties waarin we om donaties vragen. Niet alleen in geld, maar bijvoorbeeld met mankracht of met materiaal".

Waar moet die overdekte komen?

"Tussen de galerij en het standbeeld. Kijk dit is de tekening. Het is ontworpen door Anco van der Woude. Dat is een oud-leerling. Hij heeft in ons jubileumboek een artikel geschreven over de bouw van het gebouw dat we nu hebben. Daarom konden we er ook van verzekerd zijn dat het een goed ontwerp zou worden dat past in het geheel".

Die toekomstplannen voor het Peter Stuyvesant waren weer aanleiding voor Irvin Getrouw om vol enthousiasme door te gaan over alle plannen die de school heeft voor de jubileumfestiviteiten. Een overzicht daarvan vindt u binnenkort in de Amigoe.

Plezier met leraren bij dolle dagen...

Leerlingen vinden het best leuk op Peter Stuyvesant

door Nel Casimiri =

EEN NADEEL van een jubileum is dat er altijd zoveel wordt teruggeblikt. Ieder neemt de tijd om terug te kijken naar hoe het vroeger was. De tijd van toen wordt vergeleken met de tijd van nu, maar omdat toen ver weg ligt, zijn alle scherpe kantjes verdwenen en is die vergane tijd overgoten met een zachte rose glans. Met een jubileum komen oud-rectoren en oud-leerlingen aan het woord die zich met weemoed hun oude schooltijd weer herinneren. En ook de rector van nu, die al zoveel jaren verbonden is met het Peter Stuyvesant College, kijkt, al verliest hij de feestelijkheden van de komende weken geen moment uit het oog, terug. Geen wonder, het is tevens een afscheid voor hem, een afscheid na dertig jaar. Toch leeft het Peter Stuyvesant ook nu nog steeds volop en wie vormen het Peter Stuyvesant College? Dat zijn in de eerste plaats de leerlingen. Wanneer komen die aan het woord? Zij vormen de kern en de toekomst van de school.

Het is moeilijk om met 'leerlingen' te gaan praten op een school die bijna duizend leerlingen telt. Een krant heeft maar een beperkt aantal pagina's en bovendien, wie wil er wat zeggen, wie voelt zich betrokken en kan zijn mening naar voren brengen? We hebben, met behulp van enige leraren drie leerlingen gevraagd, die zich ieder op hun eigen wijze en op eigen terrein voor de school hebben ingezet. Zij vinden de school belangrijk, de school gaat hun aan het hart.

SPORT

Het zijn Herbert LaNooy uit havo-5, Clifton Grep uit V4 en Kaia Willekes uit V5. Herbert Lanooy zet zich in voor de sportwedstrijden. Hij houdt van sport en vindt dat zijn school goed uit de bus komt als er wedstrijden zijn tegen andere scholen. Alleen gebeurt dat naar zijn mening te weinig. Het is maar zo'n twee keer per jaar dat er volleybal en basketball wedstrijden zijn van de middelbare scholen tegen elkaar. Herbert heeft het afgelopen jaar met de volleybalwedstrijden meegedaan; met basketball niet, maar hij is wel gaan kijken. "En PSC tegen PSC komt ook nauwelijks voor. We trainen elke week maar wedstrijden zoeken we niet. Daarvoor moeten we met de leraren praten en dat is moeilijk. Dat gaat langzaam. Het is niet voor henzelf en dan doen ze niet zo goed hun best." Waarom organiseren ze dan zelf geen wedstrijden met andere scholen? "Contacten leggen met andere scholen is heel moeilijk." Interscholaire wedstrijden worden volgens hem georganiseerd voor de derde klassen en hoger. Brugklassers en tweede klassers doen nooit mee.

Clifton Grep zit al anderhalf jaar in de redactie van de schoolkrant PERSE. Hij vindt het leuk om te helpen met artikelen schrijven, informaties te verstrekken en interviews te maken. Hij heeft al vaak interviews gemaakt met nieuwe leraren op de school. Daarin komt van waar ze komen, wat ze van deze nieuwe school verwachten e.d. "Ik heb pas ook een artikel geschreven in een psychologisch hoekje over depressiviteit. En ze zijn bezig met het organiseren van een musical. Daar heb ik me ook mee bezig gehouden, gevraagd hoe ver ze zijn, of ze nog meer mensen nodig hadden, e.d. Ik heb de leiders geinterviewd." Als leraar zit de heer Hansen in de redactie. Hij is de hoofdredacteur. "Hij is de stoommachine. Als we iets schrijven leest hij het meestal. Hij verbetert de fouten en als we informatie geven die niet waar is of niet echt waar is, verbetert hij het."

Kun je dat censuur noemen? "Er komen geen dingen in de krant, die gecensureerd moeten worden."

LEERLINGENRAAD

Kaia Willekes zit nu een jaar in de leerlingenraad. Die leerlingenraad organiseert allerlei activiteiten zoals de carnavalviering, de Kerst- en Sinterklaasviering. "Zonder de leerlingenraad zou de school duf en saai zijn. En dat was ze ook totdat de leerlingenraad weer het initiatief nam. We zijn sinds vorig jaar weer actief." De leerlingenraad is druk bezig met het organiseren van activiteiten in verband met het jubileum, er komt een fietstocht,er komen sportwedstrijden, er komen ex-leerlingen op bezoek. De laatste activiteit van de leerlingenraad in het vorige jaar was een gezellige avond op de vrijdag na de laatste examens. "We hadden een schema met veel activiteiten, met muziek, bands, van alles. De aanpak was heel leuk en toch zag je dat er veel niet op tijd kwamen, en andere opeens niet meer wilden spelen. Dat hou je altijd, mensen die de boel verpesten. Wij moeten ervoor zorgen dat die fouten bedekt worden. Maar het was toch leuk. We leren van onze fouten en de volgende keer wordt het twee keer, nee vier keer, beter dan de vorige keer."

Deze drie leerlingen spraken met elkaar over de school, over elkaars activiteiten en over, al is het moeilijk te overzien als je er middenin zit, wat nu de leuke dingen van je schooltijd zijn.

Herbert klaagt erover dat er te weinig sportwedstrijden zijn en als ze er zijn er te weinig belangstelling voor is. Hoe denken jullie erover? Clifton: "Ik hou wel van sport, maar meestal kan ik er niet bij zijn. Ik heb geen tijd, ik heb te veel andere dingen te doen, zoals viooles en pianoles. Ook ga ik vaak uit." Kaia: "Ik kom niet naar sport kijken. Als jij als hoofd van de sportafdeling vindt dat er meer wedstrijden moeten komen, moet je naar de leerlingenraad of naar de schoolkrant gaan. Dan zorgen wij als leerlingenraad dat we actief meedoen."

Herbert: "Wij hebben niet eens aan de leerlingenraad gedacht. Vorig jaar waren er basketballwedstrijden op de school zelf. De mensen komen niet eens kijken. We maken wel veel propaganda, maar ze hebben geen tijd. Ze hebben betere dingen te doen". Kaia: "Ik heb er geen belangstelling voor. Ik ken ook niet veel mensen in de sportrichting. Het trekt me gewoon niet aan." Clifton: "Velen weten het niet eens als er een wedstrijd is." Kaia: "Jullie maken geen reclame. Als er een keer een goede voetbalwedstrijd is en we weten wie tegen wie speelt en het gaat om onze school, dan komen we wel."

SCHOOLKRANT

Over de schoolkrant zijn er weinig klachten.

Herbert: "In de schoolkrant staat informatie over leraren die weggaan of die een baby krijgen. Wat er gebeurt, weten we uit de schoolkrant. Er staan ook weleens verslagen van sportwedstrijden in." Kaia: "De schoolkrant loopt best wel aardig. Er is altijd gebrek aan artikelen. Ze moeten er hard aan werken. Vandaar dat hij niet zo dik is. Ik heb zelf ook een paar jaar in de redactie gezeten en weet precies wat hij bedoelt. Veel kinderen die niet in de redactie zitten, klagen erover dat hij te dun is."

Clifton: "Er komt drie keer per jaar en schoolkrant uit. Meestal telt die niet meer dan zestien pagina's. De eerste helft van het jaar zit er wel een behoorlijk groepje in de redactie, maar als je de derde schoolkrant moet maken zijn er nog maar drie of vier leerlingen over."

Kaia: "De anderen komen wel, maar worden aanhangsels."

Clifton: "Eigenlijk moet niet de redactie de krant volschrijven, maar moeten de andere leerlingen schrijven. Zij moeten hun gevoelens en hun commentaar over de dingen waar ze het niet mee eens zijn, uiten. Daarvoor is de schoolkrant."

Ook de leerlingenraad functioneert goed, tenminste nu. Clifton: "Er was hiervoor geen leerlingenraad, of misschien was die er wel, maar je merkte er niets van. Ik zat al vier jaar hier op school voor ik te weten kwam dat er een leerlingenraad bestond."

Een school is niet alleen het volgen van de lessen en dan weer naar huis. Je trekt de hele dag samen op, vormt een gemeenschap. Wat maakt de gemeenschap van het Peter Stuyvesant College nu bijzonder, wat is er nu leuk op school, waar denk je met plezier aan terug?

Kaia:"Wat ik heel leuk vind zijn de dolle dagen die ze elk jaar organiseren. Donderdags na de schoolonderzoeken gaan de examenklassen de leraren beledigen. Ze nemen wraak op de leraren na al die jaren. Dan hebben zij de leraren in hun macht. Ze laten leraren lopen in te weinig kleren of ze moeten op handen en voeten rondlopen. Ik verheug me elk jaar weer op de tijd na de S.O.'s. Er zijn wel vervelende kinderen geweest die met eieren gingen gooien en toen is het een paar jaar gestopt."

Clifton: "Vorig jaar moesten de mannen in badpak paraderen voor een Miss(ter) PSC-verkiezing."

Kaia: "En ze bespuiten ze met water. Of er wordt een quiz gehouden en alle vragen die ze beantwoorden, goed of fout, worden fout gerekend en dan gaat er een bak water over hen heen."

STRAFMIDDAG

Clifton: "Toen ik in de brugklas zat, was ik de eerste die een strafmiddag kreeg, omdat ik telkens te laat kwam. Ik ben recordhouder telaatkomen op school."

Kaia: "Nog steeds?"

Clifton: "Nou...het komt nog wel vaak voor. De eerste keer was ik erg bang. Ik moest een heleboel papieren filen. Soms moest ik ook het schoolerf gaan schoonmaken. Het is wel vaker gebeurd ja, maar met de tijd vond ik het niet meer zo erg. Nu vind ik strafmiddagen gewoon. Ik heb ze al zo vaak gehad. Maar anderen vinden het wel erg."

Herbert: "De werkweek op Pannekoek was heel leuk. Het feest daar was leuk. Iedereen zat in de tent vervelend te doen, gillen 's nachts enzo en tegen de meisjestent vervelen. Soms maken ze het wel eens te erg. Ze hebben bij een jongen zijn wenkbrauwen weggeschoren, maar je merkte het niet eens: hij had toch maar hele dunne wenkbrauwen."

Clifton: "Een ging niet mee naar de baai. Toen de anderen terugkwamen lag hij nog steeds te slapen. Toen hebben ze zijn hele haar ingesmeerd met tandpasta. Hij werd wakker en de anderen lachen, maar hij begreep niet waarom ze zo lachten. Tot hij een spiegel voorgehouden kreeg."

Kaia: "Zulke dingen doen ze niet met het vwo, alleen met havo-4, jammer. Havo-4 is een aparte sectie met veel instroom van de mavo. Daarom organiseren ze de Pannekoekdagen voor die groep. Op het vwo zit je meestal in de zelfde groep al vanaf de brugklas."

Clifton: "Maar je weet wel de dingen die op Pannekoek gebeuren. De hele school weet het. Een vriend vertelde dit verhaal aan mij."

Clifton: "Ook de kennismakingsdagen aan het begin van het schooljaar vind ik heel leuk."

Kaia: "Ik vind het niet zo leuk. Je gaat niet eens kennismaken. Je denkt van tevoren: "Leuk, dan kan ik die leuke jongen uit de zesde klas leren kennen", maar zo gaat het niet. Je gaat met bussen naar de baai en daar ga je om met je eigen vrienden en bekenden."

Clifton: "Hoe zou het anders moeten?"

Kaia: "Vroeger was het anders. Toen had je echt: Ik ben Kaia, enzo. En je deed mee met verschillende sportteams. Dan was je wel verplicht de teamleden te leren kennen."

Clifton: "Ik denk dat het meer voor de gezelligheid georganiseerd wordt. Er worden ook spelletjes gedaan en sport en een speurtocht."

Kaia: "Hebben ze dat dit jaar gedaan?" Clifton: "Je weet wel met die gele kaartjes!"

Kaia: "Ik ben niet mee gaan."

LERAREN

Clifton: "Je hebt goede slechte leraren."

Herbert: "Alle leraren [...] men een probleem. Voor die van Nederlands. Ik [...] het in die les bijna [...] volhouden, ik krijg altijd zo'n slaap. Die les heeft geen nut voor mij. Het is net als in de kerk, met altijd een bijbel voor je. Die boekenlijst heeft ook geen nut. Je leest [...] tien boeken en ze vragen maar twee of drie. Ik lees [...] en ik vind er niets aan. [...] is alleen storend omdat [...] dan niet voor andere vakken kunt leren. Het neemt da[...] tijd vanaf.."

Clifton: "Ik hou ook niet zoveel van lezen. Ik lees [...] wel. Dat wordt afgedwongen omdat ik dan een proefwerk over een boek heb. Uit mezelf zal ik nooit lezen maar heel soms. Wel [...] krant. We krijgen thuis [...] Amigoe."

Herbert: "Ik lees geen krant. Mijn algemene ontwikkeling is slecht. Ik lees geen krant en ik luister niet naar [...] nieuwsberichten. Dat is [...] een gebrek."

Kaia: "Bij mij valt het [...] mee. Ik kan goed lezen, zeker als een boek boeiend is. Dat laatste is wel belangrijk. [...] lees bijvoorbeeld drie boeken achter elkaar, maar [...] vierde boek is saai. Dan duurt het een hele tijd voor ik weer ga lezen. Meestal lees ik [...] papiamentstalige kranten [...] daarvan alleen het internationale nieuws. Wel probeer ik elke avond naar [...] nieuws te kijken op Telecuracao."

PSC

Het gesprek vond plaats [...] de lerarenkamer. Daarvandaan kwam opeens een stem: "Op 8 oktober schriftelijke overhoring en op 1 november proefwerk." Ze zaten alle drie verschrikt rechtop. Kennelijk een bekende stem. Ten slotte een laatste vraag: Ben je blij dat je op deze school, dus op het Peter Stuyvesant College, zit?

Herbert: "Ja."

Clifton: "Ik heb wel gehoord dat de andere scholen slecht zijn, dat ze daar nauwelijks microscopen hebben om dingen te bestuderen. De exacte vakken zijn erg goed. We hebben heel goed materiaal."

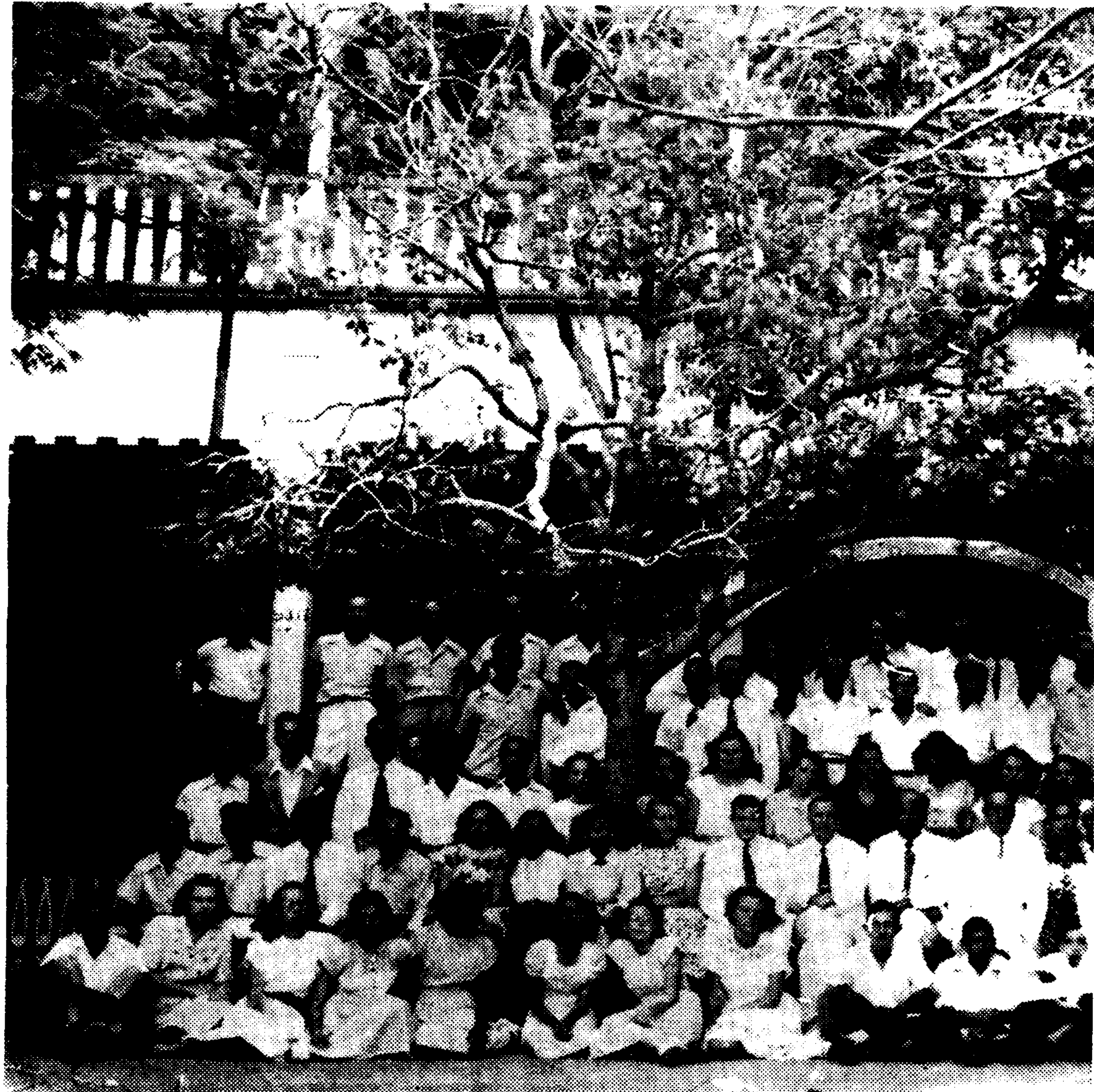
Kaia: "Op andere scholen wordt ook geen sexuele voorlichting gegeven en dat is belangrijk voor teenagers. Ik hoop dat ze op andere scholen wel wat weten. Ik ben vrij trots op mijn school."

Herbert: "Ik vind het de beste school. Hij is groot genoeg. Er zijn veel mensen om te kennen - en die ik toch niet ken." Clifton: "Ik ben echt tevreden over deze school. Zeker weten. Sommige leraren zijn goed, andere niet zo, maar over het algemeen valt het wel mee. Op school heerst een vrije sfeer. Er staan veel bomen en de hele school is geasfalteerd."

Kaia: "Laatst moesten ze een boom weghalen. Toen hebben we geprotesteerd. We hebben affiches gemaakt en overal opgehangen. Ik vind het leuk dat we dat belangrijk vonden."

Clifton: "Een meisje heeft op een stuk van de boomstam een affiche geplakt en hem toen voor de deur van de rector neergezet."

Herbert, Kaia en Clifton in gesprek met Nel Casimiri.



Docenten en leerlingen tijdens de beginjaren van de AMS in het gebouw aan het Wilhelminaplein waar later het bureau van recherche en de afdeling Statistiek was gehuisvest.

DE DIRECTEUR VAN OPENBARE WERKEN
EN
DE INSPECTEUR VAN HET ONDERWIJS

hebben de eer U beleefd uit te noodigen tot bijwoning van de officieele ingebruikstelling van

◆ het nieuwe schoolgebouw, Pietermaai

alsmede van de opening der

◆ Algemeene Middelbare School

door Z. E. den GOUVERNEUR
op Woensdag, 17 Sept. 1941, des namiddags om half vijf.

Ir. J. F. Groote
Dr. W. J. Goslinga

ONDERZOEK NAAR LEEFBAARHEID IN METROPOLEN

Marcel Bayer: 'Hoog tijd voor democratisering'

'De stad in het slop' is geen vrolijk boek

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — 'Dit had een vrolijk boek kunnen zijn. De vijf metropolen in Latijns-Amerika die in dit boek in het middelpunt staan: Mexico, Sao Paulo, Lima, Santiago en Bogotá — zijn fascinerende steden, bruisend van energie en daadkracht, centra van wetenschap en cultuur. Toch is het geen vrolijk boek geworden vanwege de talrijke problemen, waarmee de metropolen kampen. De vijf supersteden in Latijns-Amerika zijn illustratief voor de stedelijke crisis die zich in dit werelddeel en in andere ontwikkelingslanden aftekent.

Maar het is geen pessimistisch boek. In de metropolen van Latijns-Amerika blijkt voldoende dynamiek voorhanden om de stad uit het slop te halen en weer leefbaar te maken'. Marcel Bayer (43) uit Utrecht schrijft dit in de inleiding van zijn boek 'De stad in het slop, de Latijnsamerikaanse megalopolis'. Het verscheen onlangs onder auspiciën van de NOVIB, de Nederlandse organisatie voor ontwikkelingssamenwerking bij de uitgeverij Jan Mets.

= door Victor Hafkamp =

Bayer is docent milieu, ruimtelijke ordening en planologie aan het Instituut voor de Journalistiek van de Hogeschool Midden-Nederland. Maar hij is ook 'urbanist', iemand die zich bezig houdt met steden, niet alleen de bouw ervan, maar vooral met het leven in de metropool: het wonen, de voorzieningen en de recreatie.

'Van huis uit ben ik geograaf, aardrijkskundige' vertelt hij. 'Vanaf 1982 ben ik als free lance-journalist regelmatig in het Caribisch gebied geweest en wat later heb ik de stap richting Zuid-amerika gemaakt. In 1982 en 1983 was ik twee keer achtereen in Brazilië en ik heb één keer een reis van drie maanden gemaakt. Beide keren bezocht ik Sao Paulo en de jaren daarna ook andere steden'.

PROJECT

Om meer inzicht te krijgen in de problemen van de grote Latijnsamerikaanse steden nam de NOVIB het initiatief tot het Zuid-Noord project Stedelijke Problematiek. Samen met haar partners in een aantal steden op het Latijnsamerikaanse continent werkt de organisatie aan een onderzoek naar de stedelijke problemen en het formuleren van een nieuw, innoverend beleid voor de metropolen. De meest recente gegevens van het onderzoek zijn in het boek verwerkt. De illustraties spreken vaak boekdelen.

Er zijn vrolijke foto's, zoals die van het paar dat in Buenos Aires een tango danst op straat of van de Mexicaanse straatjongens die — balancerend op het achterwiel van hun fiets — hun weg vinden in een grauwe straat, alleen opgevrolijkt door een meer dan manshoge reclame voor damesondergoed. Maar ook sombere foto's: de zwerver die zijn slaapplaats op straat heeft gevonden of kinderen, ronddolend op een vuilnisbelt. Want 'afval is handel'.

Het onderzoek naar de leefomstandigheden van miljoenen in de metropolen van



Op de foto links Marcel Bayer in gesprek met Vinicio Caldeira Brant, Braziliaanse wetenschapper en coördinator van een van de studies waarop het boek van Marcel Bayer is gebaseerd: 'Sao Paulo; trabalhar e vivir'.

de Derde Wereld kreeg in 1987 een extra impuls dankzij het Jaar van de Daklozen onder auspiciën van de Verenigde Naties. 'Aandacht voor de stad' was toen de grote slogan.

PLATTELAND

Marcel Bayer: 'Het ontwikkelingsbeleid was nogal traditioneel gericht op het platteland, vooral het Nederlandse beleid. Daar moest volgens de mensen die zich daar mee bezig hielden iets aan veranderen. Toevallig was ook de VN daar mee bezig. Er kwam een rapport over de stedelijke vraagstukken en wat daaraan gedaan zou kunnen worden. Momenteel heeft zelfs de Wereldbank zich geschaard in het rijtje, om meer aandacht aan de derde Wereldsteden te geven.

Toch een belangrijke organisatie. In Latijns-Amerika heeft de NOVIB de laatste tijd al banden aangeknoopt met organisaties die in steden werken. Organisaties die soms uit bevolkingsgroepen zijn opgekomen. Mensen die zelf een wijk opbouwen, of mensen die er zelf voor vechten dat er water en electriciteit komt. Maar soms zijn die organisaties ook uit partijen of het vakbondswezen voortgekomen.

Ook in het kader van het Jaar van Columbus, vijfhonderd jaar na de ontdekking van de nieuwe wereld, moest er een publicatie komen die voor een breder publiek helder maakte wat er speelt in die steden. En waarom het een groot probleem is, en waarom er wat aan gedaan moet worden'.

Bij grote Latijns-Amerikaanse steden denken we aan gigantische milieu-vervuiling, drukte, een vrij modern centrum, maar een uitgebreide hoeveelheid sloppenwijken, waarin mensen onder erbarmelijke omstandigheden leven.

Bayer: 'Vooral in steden zoals Lima en Mexico-Stad, waarin zelfs de helft van de mensen in dergelijke wijken woont. De laatste jaren is er een verandering in het gebruik van het begrip krottenwijk. De literatuur zegt dat je het volkswijk moet noemen, dan geef je er een al wat andere typering aan. Mensen bouwen zelf hun woonomgeving. En het zijn niet allemaal krotjes meer. In die wijken is men toch bezig met het verbeteren van de woning. Als men een wat vaster inkomen heeft, dan bouwt men met cement en stenen een muurtje. Wanneer er na een half jaar weer voldoende geld is wordt een tweede muurtje gemetseld. Die wijken worden dan toch langzaam woonwijken. Daarom noemt men het volkswijken. Dat is een aanknopingspunt om er echt goede wijken van te maken, met overheidshulp en steun van buitenlandse organisaties. Dat neemt niet weg dat er nog echte krottenwijken zijn, van hout, golfplaat en riet. Soms op verschrikkelijke plekken als vuilnisbelten, waterwegen die een groot deel van het jaar overstromen'.

Bayer wijst er overigens op dat de grote toestroom van mensen naar de steden niet meer voornamelijk te wijten is aan de leegloop van het platteland op het continent. Latijns-Amerika is een sterk verstedelijkt deel van de wereld, waar inmiddels al tachtig (!) procent van de bewoners zijn heil in de stadsagglomeraties heeft gezocht. Er is de laatste jaren sprake van een grote natuurlijke groei van de stad zelf.

'In de stad Mexico is er bijvoorbeeld een aanwas van 600.000 mensen per jaar. 600.000 mensen. Kun je nagaan, dat is de totale bevolking van Rotterdam. Dat komt er zomaar in één jaar bij door de natuurlijke groei. Dat illustreert dat je in elk geval niet alleen de problemen kunt oplossen met een beleid dat op het platteland is gericht. Dat wil overigens niet zeggen dat het op het platteland gerichte beleid van de ontwikkelingsorganisatie is mislukt. We hadden alleen de koers eerder naar de grote stad moeten verleggen'.

'De steden zijn de motoren van de groei' vervolgt hij. 'De rationalisering, schaalvergroting, invoer van moderne middelen heeft de mensen van het platteland afgejaagd. Hoe wil je ze daar ooit weer terugkrijgen? Dan moet je heel drastische maatregelen gaan nemen. Men ziet ook wel in dat je als overheid dat niet kunt betalen. Je kunt niet, die miljoenen mensen in de arme wijken een goed huis bieden, dus je moet je richten op wat mensen zelf al doen. Je moet beter plannen, zorgen dat mensen een stuk grond aangewezen krijgen, waar het nog veilig is. Niet op vuilnisbelten, of plekken waar bij hevige regenval de rivier buiten zijn oevers treedt. Je moet als gemeente zeggen: 'Willen jullie zelf een huis bouwen, dan bieden we jullie dat stuk grond aan. Na verloop van tijd leggen wij als overheid, er een weg naartoe en zorgen dat jullie na een aantal maanden tot een jaar electriciteit en water hebben. Ondersteunen wat mensen zelf doen, en dat wat beter reguleren'.

FOTO'S

Marcel Bayer's boek is — zoals gezegd — rijk voorzien van foto-materiaal, waaraan je kunt aflezen hoe groot de verstedelijking inmiddels is geworden. Daaruit zou je gemakkelijk sombere conclusies kunnen trekken. Maar de auteur zegt het al in zijn inleiding: het is geen pessimistisch geschrift. In de metropolen van Latijns-Amerika is voldoende dynamiek om de stad uit het slop te halen.

Bayer: 'Kijk, je kunt twee boeken schrijven over die steden. Een schitterend werk en dat gebeurt ook omdat men mensen ervoor warm wil maken die steden te gaan bezichtigen. Het zijn heel fascinerende steden, moet ik zeggen. In de stad Mexico wonen twintig miljoen mensen, maar de stad functioneert en dat is bewonderenswaardig. Ik noem het een carousel die 24 uur per dag doordraait. Er zijn natuurlijk ook veel negatieve aspecten en die komen de laatste tijd volop in het nieuws. Criminaliteit te over. Maar ik denk dat die factor je toch niet al te pessimistisch mag maken. Dat zou namelijk inhouden dat je zegt: de steden zijn niet meer te redden. Mensen maken steden, zoals ze nu zijn. Dus ze kunnen ook beter worden'.

In het kader van het Columbusjaar 1992 — de herdenking van de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika door Cristobal Colón — gaat Bayer met aankomende journalisten van zijn instituut een kijkje nemen in een van de Latijnsamerikaanse steden die hij in zijn boekje behandelt. 'Een groepje van 15 gaat naar Mexico om met de stad en haar problemen daar kennis te maken, hoe de stad functioneert en waar de problemen liggen. We gaan ook media bezoeken, natuurlijk. Maar vooral kijken hoe de mensen daar hun problemen zelf aanpakken. We gaan ook naar het noorden van Mexico, naar de grens met de Verenigde Staten, naar de zone waar de zogenaamde Eerste Wereld aan de Derde grenst.

Met industrieën die speciaal zijn opgezet om te kunnen profiteren van de lage lonen die er in de Derde Wereld zijn. Ik vind het als school verstandig dat je studenten de gelegenheid biedt er zelf te gaan kijken en er verhalen over te schrijven. Dat is ook de bedoeling van die reis natuurlijk. De middelen zijn ons ter beschikking gesteld. Zo is er dit jaar een groepje studenten naar de Sovjet-Unie geweest'.

Internationale organisaties die zich met het lot van de stadsbevolking in de landen van de Derde Wereld bezighouden, komen geregeld met wensen op het gebied van de democratisering van de stadsvoorziening. De dienstverlening, zoals die in de meeste Westeuropese steden wordt gehanteerd, zou aanzienlijk moeten worden verbeterd als bijdrage tot het meer leefbaar maken van die bevolkingsconcentraties.

Bayer: 'De democratisering van de dienstverlening is nou net het grote probleem van Latijns Amerika. Het clientelisme, de toegang tot allerlei voorzieningen en diensten, werkt niet zoals bij ons. Neem ons puntensysteem: wanneer je de hoogste urgentie hebt bij de huisvesting, dan krijg je het hoogste aantal punten en kom je het snelst voor een huis in aanmerking. Maar in die landen werkt het via vriendjes. Het hele systeem is daarop gebaseerd. Lid van een partij, een politieke beweging. En als er één ding duidelijk is geworden, dan is dat het feit dat je de dienstverlening, je voorzieningen open moet maken. Iedereen moet een kans maken ervan te profiteren'. Bayer geeft als voorbeeld de ontwikkelingen in de stad Mexico na de beruchte aardbeving van enkele jaren geleden. Er ontstond een complete volksbeweging met het doel wijken te herbouwen op de plaatsen, waar de oude volkswijken stonden. 'De locale overheid wilde die wijken eigenlijk niet herbouwen, ze daar weg hebben als onderdeel van een nieuw stadsontwikkelingsplan. Maar de arme mensen waren daar fel tegen en hebben het voor elkaar gekregen dat er toch een nieuwe wijk op die plaats werd opgezet. Dat heeft door de stad gewerkt als een soort olievlek. Op alle fronten ging de locale bevolking zich beter organiseren, er kwamen contacten tussen de wijken onderling. Men wilde betere huizen, een betere planning.

De partido Revolucionario Institucional (PRI) die de president levert en in Mexico al sinds jaar en dag de dienst uitmaakt, verloor de daarop volgende verkiezingen in de stad Mexico op een pijnlijk duidelijke manier. Kijk, dat is nu het effect van gezamenlijke actie van mensen die zich ervan bewust zijn dat er iets moet veranderen. Als overheid, moet je je voor die wensen van de bevolking meer openstellen'. Vijfhonderd jaar na Columbus is het in Latijns-Amerika hoog tijd voor de democratisering van de stad, is Bayer's stelling.

'De stad in het slop', de Latijnsamerikaanse megalopolis werd geschreven door Marcel Bayer en uitgegeven door uitgeverij Jan Mets in samenwerking met de NOVIB. 164 pagina's, geïllustreerd. Prijs in Nederland: f.25,-.

'Nederlands voor allen', maar voor wie eigenlijk?

Taalmethode Van Sprang: teveel hooi op een vork

= door Jules Marchena =

WAT BETEKENT HET als iemand zegt dat hij iets *kent?* Stel, u bent erg religieus. Kent u God dan? Hoezo? Of u bent gehuwd. Kent u uw man/vrouw? Net zo 'goed' als zijn moeder hem kent? Of beter? Of anders? We moeten niet te snel denken, dat we ergens verstand van hebben.

Iemand gaat een methode Nederlands schrijven. Hij kan veel kennis hebben vergaard in de loop der jaren, in de praktijk. En deze voorwetenschappelijke kennis is nuttig als hij een les wil gaan samenstellen, of een project voor enkele weken, bij voorbeeld rond het thema *kerstmis*.

Maar om een hele methode te schrijven, voor alle klassen van alle basisscholen van heel Curaçao (plus ev. Aruba en Bonaire), plus nog voor volwassenen (de methode heet: "Nederlands voor allen" en op de voorkant staat een afbeelding van een Europees gezin: vader, moeder, jongen, meisje. Vader met jas en das). Een methode dus "voor jong en oud" — ga daar maar aan staan! Dat vereist toch wel enige wetenschappelijke verdieping.

Als men een methode gaat schrijven, moet men zich van tevoren verschillende vragen stellen, waarvan men dan in een gedegen inleiding verantwoording moet afleggen. Allereerst moet men zich afvragen, waarom men het überhaupt belangrijk vindt, dat de mensen voor wie deze methode geschreven is Nederlands leren. Welke waarde heeft deze taal voor hen? Welke waarde heeft het Nederlands voor het volkskind? En voor onze gemeenschap? Hoe ziet men de verhouding Nederlands-Papiamentu?

Als we naar de handleiding kijken, lezen we op pagina 1 (naast taal- en spelfouten), dat het Nederlands op school vroeger op een hoog peil stond (is dit waar? J.M.) en dan komt de enige motivering: "gezien de problemen van de laatste jaren, vooral wat betreft het Nederlands...". Erg oppervlakkig en bovendien dubbelzinnig.

NATTE VINGER

Verder moet men zich afvragen, voor wie de methode bestemd is. Als het voor kinderen is, dan moet het taalgebruik aangepast zijn aan het kinderlijke taal- en denkniveau. Dit klinkt heel onschuldig. Maar er is een groot kwalitatief en kwantitatief verschil tussen bij voorbeeld de woordenschat van een kind van de eerste klas basisschool en dat van een van de derde. En die van een leerling van een zesde klas is weer anders. Hoe anders? Heeft de auteur dit ooit onderzocht? Dit blijkt nergens. Ik vrees dat hij in dezen "met de natte vinger" werkt. En dit is uiteraard een kwalijke zaak, als je bezig bent met kinderen van andere mensen.

En hoe ziet de auteur het probleem van de vele buitenlandse Spaanse- en Engelssprekende kinderen van Santo Domingo, de Engelse eilanden etc.? Krijgen zij dezelfde aanpak als de Papiamentusprekende kinderen?

Natuurlijk kan een methode niet voor al deze problemen pasklare oplossingen geven. Maar op zijn minst moet de auteur in zijn verantwoording zijn eigen visie hierop geven en enkele suggesties voor mogelijke oplossingen aandragen. Anders laat hij de leerkracht in de kou staan.

Deze methode is ook bedoeld voor volwassenen. Van welk niveau? Dit wordt niet nader gespecificeerd. En dat is jammer, want het is heel belangrijk om je doel-

Vervolg op pag. 7

ALGEMENE BEKERING NODIG
Anglicaanse bisschop in Guyana: behoefte aan visie

GEORGETOWN - Ons land heeft behoefte aan een visie en de christenen kunnen in deze behoefte aan visie voorzien door te wijzen op het Koninkrijk van God. Zo stelde de Anglicaanse bisschop Randolph George vast in zijn toespraak bij de opening van de synode van zijn kerk in Guyana eerder dit jaar. Wij wijzen in die richting, niet door ons terug te trekken uit de aardse realiteit, door tegenstellingen te ontlopen of door het vasthouden aan de status quo of door het negeren van de schreeuw ongerechtigheid welke opstijgt. Aldus bisschop George.

Het verwijzen naar het Koninkrijk van God moet juist gebeuren door het brengen van de Blijde boodschap in die kringen welke van invloed zijn op de structuren en de instellingen, ook ten aanzien van de gewoonten, de houding en de leefstijl van het individu. Authentieke evangelisatie wil niet zeggen dat we ons stil houden bij het zien van onrechtmatige systemen welke de ziel én het lichaam doden van Gods volk. Volgens de Anglicaanse bisschop is er een ontwikkelingsstrategie nodig waarbij men de mens centraal stelt. Een ontwikkeling welke alleen mogelijk is ten koste van een hoge graad van werkgelegenheid, beperking in de openbare dienstverlening, en ook ten koste van de Volksgezondheid-programma's enz., is helemaal geen ontwikkeling.

INTERIM-PERIODE

Bisschop George had zo zijn twijfels over de vraag of de bevolking van Guyana politiek al klaar is voor een normale ambtsperiode van vijf jaar. Daarvoor is de vernietiging van de nationale politieke cultuur te grondig geweest. Deze politieke cultuur moet opnieuw levend gemaakt worden. De burgerlijke instellingen moeten weer in het leven geroepen worden. De omvang van de schuld welke niet betaald kan worden moet worden vastgesteld en de kosten voor het herstel moeten preciesr worden uitgewerkt.

Om gelegenheid te scheppen voor een nuchtere aanpak van deze kwesties doet de Anglicaanse bisschop de suggestie om na de verkiezingen een interim-regering te vormen welke twee jaar de tijd krijgt de grondwet te herschrijven en welke ook een acceptabel ontwikkelings-programma opstelt, terwijl deze regering de gemeenschap de kans moet bieden zich aan te passen voordat er een team aantreedt voor een vijfjarige regeringsperiode.

UITDRIJVEN

Volgens bisschop George bestaat er de neiging om democratie te reduceren tot het electorale proces. Maar het moest de bisschop wel van het hart dat het houden van eerlijke verkiezingen niet betekent dat er automatisch nieuwe mannen en vrouwen zijn aangetreden. De oorzaken en verantwoordelijkheid voor onze huidige problemen, aldus de bisschop, zijn geworteld niet alleen in de ondemocratische natuur van de huidige regering, maar ook in een dergelijke structuur binnen onszelf. Wij hebben allemaal, op de een of andere manier, meegewerkt aan deze illegale situatie. En precies als de staatsinstellingen moeten wij ons allemaal bekeren en moeten we het kwaad uit ons drijven.

Wij moeten, zo vervolgde de bisschop voor de Anglicaanse synode, het kwaad van raciale onzekerheid en animositeit uit de gemeenschap bannen. En dan moeten we beginnen dit te doen in onze eigen houding en praktijk.

VERDUISTERD

De evangelisatie waaraan we behoefte hebben, de evangelische gezindheid welke de gemeenschap zal beïnvloeden waarin we leven, is iets inwendigs, is van de Geest. Het komt voort uit onze bereidheid om onze geest en ons leven te richten op de heelheid van de bijbel. Het zal voortvloeien uit onze morele en spirituele groei en onze voortdurende en zich verdiepende relatie met Jezus Christus, uit onze reacties op wat er aan de gang is in de wereld, uit onze identificatie met de minder-bevoorrechten, de stemlozen, de armen en de hongerenden.

Veel van de dingen welke wij hebben gedaan, sinds we een kwart eeuw geleden onafhankelijk werden, heeft Gods aandeel in ons dagelijks doen en laten bijna verduisterd, zo vervolgde bisschop George. In de voorbije vijf of zes jaar hebben sommigen onder ons een gevoel ontdekt dat snakte naar boetedoening; zij hadden kennelijk in de spiegel gekeken en schrokken van wat zij zagen. Zij waren geschokt bij het evalueren van hun relatie tot het type van gemeenschap dat we aan het opbouwen waren.

Het probleem dat de zwaarste belasting vormt en waarop we vandaag moeten wijzen is de noodzaak de kloof te overbruggen welke steeds groter wordt tussen de twee rassen die in Guyana samenwonen. Zo meent bisschop George. Totdat we wegen kunnen vinden om dit te doen, kunnen we er zeker van zijn dat we nog moeilijkere tijden voor de boeg hebben dan we tot heden toe hebben ervaren.

De 'favelas' of sloppen die men aantreft aan de rand van de grote steden in Brazilië zoals hier bij Rio de Janeiro.

OPGEGEVEN ZIEKEN HERLEVEN
Project voor Braziliaanse verschoppelingen
Beloofde land voor patiënten met AIDS

SAO PAOLO - De aids-patiënten die niet over financiële middelen beschikken in de grote Braziliaanse stadstaat Sao Paolo, en die door hun familie zijn verstoten kunnen een beroep doen op het project dat nog in ontwikkeling is en dat als veelbelovende naam draagt: Het beloofde land. Het is een dorpje in een vallei aan de zuidoostkust van Brazilië. Dit dorpje wordt opgebouwd door de vereniging Voor het leven. Dit is een vereniging van Franciscanen en Franciscanessen die zich het lot aantrekken van degenen die deze dodelijke ziekte hebben opgelopen. Hun aandacht gaat daarbij speciaal uit naar die aids-patiënten die niet over het geld beschikken om zich te laten behandelen en die ook niet opgenomen worden om die reden in ziekenhuizen en die bij hun familie ook niet meer gewenst zijn.

'Het beloofde land' is speciaal voor die mensen met aids bestemd die niet weten waar zij naar toe moeten gaan, die aan hun lot worden overgelaten door familie en 'vrienden' en die ook geen bed kunnen krijgen in de overbevolkte openbare ziekenhuizen in Sao Paolo. Aldus Alecio Broering, een priester die belast is met de leiding van het project.

Het dorpje kent huizen van beton met een dak met pannen en is omgeven door hoge pijnbomen en eucalipten. Het is de bedoeling dat de patiënten hier liefde en begrip ontvangen welke hen niet werden gegeven in de maatschappij. Zo kunnen zij hun eigen liefde weer herstellen en de waarde herwinnen om te kunnen leven, aldus Broering. Zes woningen werden er betrokken in juli.

MODEL

Elk huis heeft drie slaapkamers en twee badcellen. In elk huis kunnen tien mensen ondergebracht worden. Voor het einde van het jaar moeten er nog vier van deze huizen klaar komen evenals een kapel en een administratie-gebouw. Tegen die tijd zal Het beloofde land honderd bewoners tellen, mannen, vrouwen en kinderen. Volgens Broering is dit dorpje voor aids-patiënten het eerste in zijn soort in de hele wereld. Voor dit project stond een dergelijk dorp model in Duitsland voor kankerpatiënten.

De Duitse rooms-katholieke instelling voor ontwikkelingshulp Misereor neemt zeventig procent van de kosten op zich. Het hele project kost 650.000 dollar. De rest zal in de vorm van donaties bijeengebracht moeten worden.

SENSATIE

De bewoners van Het beloofde land zullen volgens plan aan land-en tuinbouw gaan doen en vruchtbomen moeten kweken. Maar ook zal men er kippen houden en eveneens konijnen. Zij zullen hun eigen voedsel moeten koken en ook bepaalde huishoudelijke werkzaamheden op zich moeten nemen. Het belangrijkste doel van dit alles is broederschap te kweken in deze gemeenschap. Het moet zo worden dat de patiënten zich actieve en nuttige leden gaan voelen van een gezin. De sensatie van lid te zijn van een vriendelijk gezin is iets dat velen van de patiënten nooit hebben ervaren eerder in hun leven. We gaan ervan uit, aldus Broering, dat dit alles hun besef zal versterken om zich te weer te stellen tegen de ziekte.

Een groep medici, verplegend personeel, psychologen en sociale werkers zal in het dorpje zijn bijdrage leveren zodat de inwoners een zo normaal mogelijk leven kunnen leiden. In afwachting van het klaar komen van de faciliteiten in Het beloofde land zet de beweging Voor het leven zich in voor de toekomstige bewoners van het Het beloofde land-project in de omgeving van Sao Paolo waar men tijdelijke voorzieningen voor hen heeft getroffen. Een van die tijdelijke onderkomens is een vervallen gebouw, vlakbij een begraafplaats, waarin twintig mensen zijn ondergebracht. Het huis ligt in een arbeidersbuurt. Bijna alle bewoners zijn drugsverslaafden die aids hebben opgegeven via het gemeenschappelijk delen van de injectiespuit. Verder zijn het homofielen en prostituees.

LEVENSDRANG

De ziekenhuizen sturen ons deze patiënten. Daarbij gaat men ervan uit dat zij binnen ruim twee weken aan hun einde komen. Zo vertelt zuster Neli Ori Egewarth, die de leiding heeft over dit tehuis. Bijna alle patiënten zijn al meer dan een jaar in het huis opgenomen. Met veel liefde en aandacht hebben we hen geholpen hun levensdrang weer te doen opbloeien, hun zin om te willen blijven leven, zo legt de religieuze uit. Dit is iets dat de medici in hun eentje niet kunnen bereiken, zo voegt zij er met enige trots aan toe.

Edson Pereira, een 23-jarige jongeman, die aan de drugs verslaafd is geweest kwam twee jaar geleden erachter dat hij aids onder de leden had, toen hij namelijk tbc had opgelopen. Toen de dokters dachten dat ik nog maar een paar dagen te leven had stuurden zij mij hierheen om er te sterven, aldus Pereira. Ik was toen zo zwak dat ik niet meer op eigen kracht kon lopen, Maar geleidelijk aan kreeg ik mijn energie terug. Dat is nu anderhalf jaar geleden. Ik voel mij beter dan ooit. Ik kan nu zelfs met een fiets uit de weg in deze buurt. Hij zegt dit met een brede glimlach. Pereira vertelde dat hij van plan was geweest naar zijn eigen buurt terug te keren, een arme buurt van Sao Paolo. Maar zijn vader weigerde hem toen hij hoorde dat zij zoon aids onder de leden had. Nu blijft me niets anders over dan naar Het beloofde land te verhuizen. Daar is alle ruimte, daar is frisse lucht en daar kan ik hen helpen die er slechter aan toe zijn dan ik zelf, aldus Pereira.

HARD GEWERKT

Maar mensen die in de buurt van Het beloofde land wonen hebben al hun bezorgdheid geuit: aids-patiënten in de buurt, nu daar is men niet enthousiast over. "We zijn geschrokken. We willen hen hier niet vlakbij hebben", zo zegt Eliane Alonso Xavier, een advocate die in een condominium woont niet ver van Het beloofde land. "Wij hier hebben allemaal veel te hard gewerkt om onze woning te bouwen in een rustig gebied, ver van de vervuiling en nu worden we ineens geconfronteerd met het risico dat we geïnfecteerd worden met het aids-virus", zo klaagt de juriste.

Xavier maakt zich ook al zorgen over het feit dat de bewoners van Het beloofde land dadelijk het water gaan vervuilen in deze regio. Vergeten wordt daarbij voor het gemak dat water niet besmet wordt door aids.

REHABILITATIE

Broering zegt dat hij niet weet waarvoor men bang is. Wij hebben onze eigen waterplant, ons eigen drainagesysteem en een vuilverbrander.

Het departement van Volksgezondheid van Sao Paolo staat volledig achter het project. De verknochtheid en de waardigheid waarmee de beweging Voor het leven de slachtoffers van aids benadert en behandelt zijn fundamentele factoren voor hun rehabilitatie, aldus Rosemeire Munoz van de afdeling Epidemiologie van deze dienst.

Zaïrese liturgist Lumembu
Afrikaanse liturgie uiting christen-zijn

PARIJS - De in Parijs wonende Zaïrese priester Pasanda Lumembu heeft zich tevreden uitgelaten over recente liturgische hervormingen in zijn land. Volgens de Afrikaanse traditie kan men de mens niet opdelen in slechts geestelijke en materiële elementen. De menselijke persoon is een totaliteit welke zichtbaar en onzichtbaar is ter zelfder tijd. Het is niet zo als in de Grieks-Latijnse traditie waarin men de menselijke persoon omschrijft als lichaam en ziel. Zo is zijn overtuiging. De riten welke gebruikt worden tijdens de Afrikaans-godsdienstige liturgie richten zich op bijzondere momenten waarin de directe tussenkomst van de godheid zich manifesteert. Zoals een goede oogst, een succesvolle jachtpartij, een nieuwe geboorte, genezing of bij tekens van ongeluk, ziekte, de dood van een familielid, een storm, hongersnood, een misstap. Het gebed vloeit voort uit de totaliteit van deze mens, die zich bewust is van zijn totale afhankelijkheid van de Godheid.

GEMEENSCHAPS-ASPECT

Dit voert tot dankbaarheid, dan plaatst men zichzelf onder de bescherming van God en in men zijn verlangens. Dit alles heeft altijd een gemeenschaps-aspect. 'Wij zijn er: daarom ben Ik er', is een fundamentele Afrikaanse opvatting. Godsdienstige vieringen gebeuren niet chronologisch en zijn niet afhankelijk van bepaalde tijden en plaatsen. Dit zijn allemaal aspecten welke men niet kent bij de Romeinse liturgie.

Eenvoudige christenen willen Christus in het centrum van hun leven plaatsen. Het is een feit dat de christenen in de steden en de voorsteden van de grote steden zich aangetrokken voelen tot deze aanpassing van de liturgie. De Afrikanisering van de liturgie gebeurt niet van achter het bureau in de bisschopswoningen en ook niet vanuit de pastorieën van de hoofdsteden. Het komt voort uit de voorsteden van de grote steden, vanuit de massa en ook vanuit de kleine steden waar de eenvoudige mensen, aan hun eigen initiatief overgelaten, uitdrukking willen geven aan hun Afrikaans christen-zijn, ook al beseffen zij dit niet als zodanig. Aldus de Zaïrese priester Pasanda Lumembu.

Starbrook Market in het hartje van de Guyanese hoofdstad Georgetown.



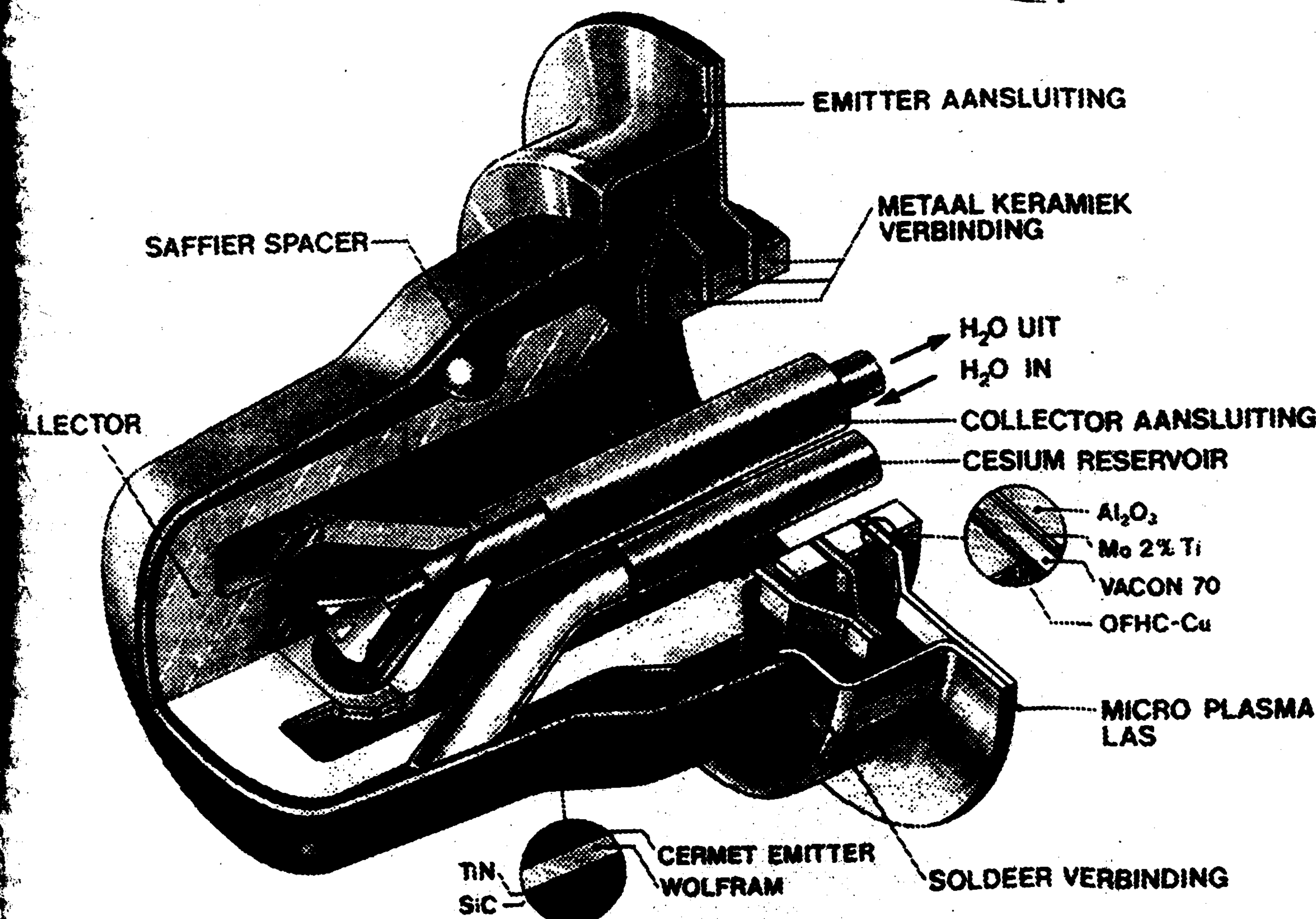
Voorbereiding reis paus S.U.

ROME - In Moskou is men bezig met het uitwerken van de plannen voor een bezoek van paus Johannes Paulus II volgend jaar of uiterlijk in 1993. Zo verklaarde de Sovjet- vertegenwoordiger bij het Vaticaan, ambassadeur Yuri Karlov.

Volgens Karlov wordt hierbij nauw samengewerkt met het Vaticaan. Er wordt ook op geregelde tijden vergaderd door beide instanties over deze pauselijke reis. Onlangs merkte president Michail Gorbatsjov op dat hij voldaan is over de verbeterde relaties tussen het Vaticaan en Moskou. Hij heeft dit onder meer gezegd in een ontmoeting met de Italiaanse premier Giulio Andreotti. Een bezoek aan de Sovjetunie kan aangemerkt worden als een hartewens van de huidige paus.

Paus: Kerk gescheiden

WARSCHAU - Kerk en politiek zijn gescheiden van elkaar en fungeren autonoom van elkaar. Zo beklemtoonde paus Johannes Paulus II tijdens zijn recente bezoek aan zijn geboorteland Polen. Ieder op zijn eigen wijze staat ten dienste van het volk, aldus de leider van de katholieke kerk.



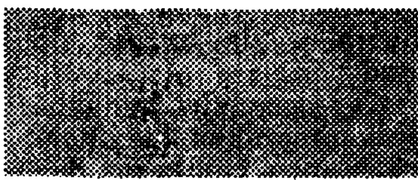
Aardse toepassing thermionische energie

Stroom uit bloempotten

TUSSEN HET Eindhovense bedrijf Adenco vanced Energy Conversion) en het gezaghebbende sische research-instituut IPPE dat tot voor kort het Sovjet-ministerie van Defensie werkte, is ge week een joint venture opgericht onder de n BV Energy Conversion Systems.
Russische instituut telt niet minder dan tiendui- medewerkers en hield zich voor een belangrijk bezig met kernenergie en de toepassing daarvan e ruimtevaart.

.ir.L.R.Wolff van de Vak- p vaste stof, chemie en rialen van de Techni- Universiteit Eindhoven, pt dat daarmee de weg dt geopend naar commer- ering van een 'aardse' viele toepassing van 'ther- ische energie-omzetters'. alles volgens plan ver- , dan kan over een jaar ie begonnen worden met rie-produktie van 'omzet- die in staat zijn warmte tstreeks in electriciteit te zetten met een rende- t van 10 procent.
omzetters zouden een ts kunnen vinden in ver- mingsketels van zieken- en, zwembaden of tuin- wkassen. De gemiddelde er zou niet eens merken ze er waren, tot hij een ketel koopt waarvan de p niet meer op het elek- teitsnet hoeft te worden esloten.
zich op voorhand een wil vormen van de etters' moet denken aan in elkaar geschoven mpotjes waarover een spanningsverschil ont- als de buitenste blo- ot (van wolfraam, bed- met geavanceerde kera- he materialen) in een lam wordt verhit en de enste bloempot (van l) voldoende met water lfs vloeibaar natrium t gekoeld. Tussen de s bestaat een vacuüm. klassieke middel om een eratuurverschil recht- s in een spanningsver- om te zetten is het okoppel, dat in zijn sim- e uitvoering bestaat uit aan elkaar gelaste n van bij voorbeeld ijzer onstantaan, waarvan de n op verschillende tem- turen worden gebracht. thermokoppel heeft een ment van maar een procent en kan geen vermogen ontwikkelen. heeft de Sovjetunie het okoppel wel gebruikt tellieten die een kleine reactor als energiebron kregen. Voor sommige ssingen leverden zonnepanelen te weinig vermogen.

Tijdens de Falkland-crisis in 1982 leidden Westerse technici uit de prestaties van nieuwe Russische satellieten af dat deze over meer elektrisch vermogen beschikten dan tot dusver haalbaar leek. Ze gebruikten, bleek later, TOPAZ-reactoren waarin enige tientallen thermionische energie-omzetters waren ondergebracht.
De omzetters waren door het IPPE ontwikkeld.
Het principe van de thermionische energie-omzetting is door Edison ontdekt. Ook een thermionische energieomzetter (thermionic energy converter: TEC), bestaat uit twee verschillende materialen die een spanningsveld ontwikkelen onder invloed van een temperatuurverschil. Meestal beschrijft men de combinatie als een stelsel van twee elektroden, een *diode*. De *emitter* is de elektrode die op een temperatuur van zo'n 1400 graden Celsius wordt gebracht en dan 'thermisch' elektronen afgeeft, zoals de gloeidraad in de ouderwetse gelijkricht- en versterkerbuizen toen die nog niet door die nieuwerwetse halfgeleiders waren vervangen. De oude *collector* is de tegenelektrode die de uitgezonden elektronen opvangt en afvoert als de twee elektroden, zoals het heet, 'uitwendig belast worden'. De collector wordt niet warmer dan een graad of 600.
Het beoogde elektronentransport slaagt alleen in hoogvacuüm en wanneer de afstand tussen de elektroden niet groter is dan 5 micrometer. Bij een grotere afstand ontstaat tegenwerking van de elektronenwolk die boven de emmiter komt te hangen, het 'ruimteladingseffect'. Omdat het technisch lastig is elektroden over een afstand van 5 micron te brengen en te houden, wordt een makkelijk ioniseerbare damp tussen de elektroden gebracht die de negatieve lading van de ruimteladingswolk compenseert. Is damp van het vluchtig metaal celsium aangebracht, dan mag de elektrode-afstand oplopen tot 0,5 millimeter. Dan nog ontwikkelt de diode een spanning van 0,5 volt bij een aangenaam hoge stroomdichtheid van 10 ampère per vierkante centimeter.
Zo simpel als het principe is, zo moeilijk bleek het in de praktijk een interessante 'omzetter' te ontwikkelen. Tegen het eind van de jaren zeventig, toen Wolff belangstelling voor de techniek kreeg, hadden anderen hun enthousiasme net verloren. Duitse onderzoekers die voor Mercedes een motor-onafhankelijke omzetter ontwikkelden op basis van molybdeen met (verarmd) uraniumoxyde en samenwerking zochten met Wolff, moesten stoppen toen Mercedes bij nader inzien geen uranium in de auto's wilde. Ook een korte vrijage met de Amerikaanse *Thermo Electronic Corp.* liep in 1983 dood toen dat voor het SDI-programma ging werken en een geheimhoudingsverklaring werd vereist.
Zo komt het dat de experimentele TEC's die nu in Eindhoven staan grotendeels door het team van Wolff zelf zijn ontwikkeld. En zo komt het dat Wolff de verslaggever een uitputtend overzicht kan geven van de technische barrières die hij zou ontmoeten als hij zelf een *vlamverhitte* TEC zou willen bouwen.
Vooralsnog houdt Eindhoven vast aan het bloempot-concept. De buitenste pot ontleent zijn mechanische sterkte aan wolfraam. Aan de binnenkant daarvan bevindt zich de geavanceerde emitterlaag op basis van wolfraamaluminiumoxyde. Dank zij een zelf ontwikkelde opdamptechniek is de laag, microscopisch gezien, naaldvormig van structuur hetgeen de functie zeer ten goede komt. Het inwendig gecoate wolfraam maakt deel uit van de *hot shell*, de omhulling van de omzetter die hem beschermt tegen de vlam. Daartoe is het wolfraam aan de buitenzijde gecoat met titaannitride en silicium-carbide, dat de oxydatie-bescherming biedt.
De binnenste bloempot, de collector, bestaat uit nikkel. Aanvankelijk werd deze gekoeld met water (zoals de illustratie nog laat zien), later is voor het gebruik van een *heat pipe* gekozen. In dat koelinstrument (in andere vorm ook te vinden in de geruchtmakende Philips QL-lamp) circuleert natrium door een capillair systeem waarbij het beurtelings concentreert en verdampt. De hot shell-emitter wordt van de collector elektrisch gescheiden door een *ceramic seal*, een metaal-keramiek verbinding die tegelijk vacuümdicht moet zijn.
Met de steun van vijftig Russische wetenschappers en de eigen inbreng van elf onderzoekers, hopen Wolff c.s. binnen drie jaar goed werkende prototypen van vlamverhitte TEC's geïntegreerd in verwarmingstoestellen geproduceerd te hebben. Daarna zou een verdere commercialisering door het THERMIE-programma van de EG gesteund kunnen worden. Een eerste commercieel interessante toepassing ziet Wolff in installaties voor warmte/kracht koppeling: apparatuur die de afvalwarmte van elektriciteitsopwekking nuttig aanwendt of - zoals bij TEC's - juist andersom elektriciteit produceren in toestellen die in eerste instantie voor verhitting zijn bedoeld. Zo zouden ketels waarmee ziekenhuizen, winkelcentra of kassen worden verwarmd als nevenprodukt elektriciteit kunnen opwekken en daarmee het totaal rendement van het energiegebruik kunnen verbeteren.
Dat het elektrisch rendement van de TEC maar bescheiden is, is volgens Wolff geen bezwaar. 'Het gaat om het economisch rendement en de terugverdientijd. Als ze in massa geproduceerd worden kunnen TEC's redelijk goedkoop worden. Bovendien eisen ze geen onderhoud omdat ze geen bewegende delen bevatten.' De economische levensduur van de omzetters wordt voorlopig geschat op een jaar of vijf, daarna zou de emitter te ver geoxydeerd zijn. Wolff ziet goede mogelijkheden voor het regenereren van de omzetters.



TNO ontdekt nieuwe methode

Genetische manipulatie bij erfelijke stoornis

RIJSWIJK - De onderzoekorganisatie TNO heeft een methode ontwikkeld voor de behandeling van patiënten met een ernstige erfelijke afweerstoornis door middel van genetische manipulatie. De tot nu toe verrichte dierproeven zijn volgens dr. D. Valerio van het instituut voor toegepaste radiobiologie en immunologie (ITRI-TNO) in Rijswijk zo hoopgevend dat binnenkort met de behandeling van patiënten in het Academisch Ziekenhuis in Leiden begonnen kan worden. De resultaten van deze gentherapie moeten, zo deelde de onderzoeker mee, de basis leggen voor soortgelijke behandeling van mensen met andere erfelijke en verkregen aandoeningen, zoals de ziekte van Parkinson en AIDS.

TNO werkt daar momenteel aan. Maar het zal volgens Valerio nog wel een periode van vijf jaar onderzoek vergen voordat sprake kan zijn van behandeling van deze en andere ziekten door middel van genetische manipulatie. De afweerstoornis SCID (Severe combined immune deficiencysyndroom), die wordt veroorzaakt door het totaal ontbreken van het enzym adenosine deaminase, komt echter zelden voor. Van de patiënten, van wie er in Europa maar enkele tientallen bekend zijn, kunnen slechts enkelen met succes worden behandeld door middel van beenmergtransplantatie. Voor de overigen zijn geen volledig passende donoren te vinden. Deze zouden dus in aanmerking kunnen komen voor de therapie, waarbij nieuwe, gezonde genen in lichaamscellen worden gebracht.

Door het werk van TNO zal Nederland het tweede land ter wereld zijn waar gentherapie op patiënten wordt beproefd. In de Verenigde Staten werken artsen sinds september vorig jaar aan de behandeling van twee meisjes met de ernstige erfelijke afweerstoornis. Volgens de laatste berichten verloopt de proef voorspoedig.

ANDERS

De methode van het TNO-instituut die onder leiding van prof. J. Vossen, hoofd van de afdeling beenmergtransplantatie van de kinderkliniek in het Leidse ziekenhuis, in de praktijk zal worden toegepast, wijkt echter af van de gentherapie in Amerika. De onderzoekers daar nemen van de patiëntjes witte bloedcellen, die voor de lichaamsafweer zorgen maar bij de afweerstoornis defect zijn, af. Ze voorzien deze bloedcellen in het laboratorium van een gezond gen en geven die terug aan de patiënt. Deze behandeling wordt elke maand herhaald. De TNO-onderzoeker werkt met stamcellen uit het beenmerg, die de voorlopers zijn van de witte bloedcellen. Deze worden voorzien van gezonde genen, waarna ze aan de patiënt worden teruggegeven. De op deze wijze gemanipuleerde stamcellen zorgen dan voor een constante aanmaak van gezonde witte bloedcellen. Op die manier is de patiënt in een keer van de ziekte genezen. Ofschoon de door TNO ontwikkelde methode klaar is voor directe toepassing, zal de behandeling van de eerste patiënt met de afweerstoornis pas over een half jaar, plaatsvinden. Valerio moet eerst nog de toestemming afwachten van de voorlopige commissie genetische modificatie (VCOGEM) van het Ministerie van VROM en het advies van de kerncommissie ethiek medisch onderzoek die is ingesteld door de gezondheidsraad. De onderzoeker denkt niet dat dit enige problemen zal opleveren.

ONDERZOEK

Meer dan de helft van de Nederlandse bevolking denkt dat gentherapie een belangrijke of zelfs een heel belangrijke rol zal gaan spelen in de geneeskunde, zo blijkt uit de vrijgegeven resultaten van een Nipo-enquête over dit onderwerp. De percentages bedragen respectievelijk 40 en 24 procent. Ruim een kwart van de ondervraagden (26 procent) heeft daar geen mening over. In meerderheid hebben de mensen geen bezwaar tegen deze nieuwe methode in de geneeskunde. Bijna een derde van de mensen (32 procent) spreekt zich duidelijk uit voor deze geneeswijze, terwijl 39 procent geen bezwaar heeft. Slechts 7 procent zegt tegenstander te zijn van genetische manipulatie bij de behandeling van patiënten, terwijl 2 procent zelfs een groot tegenstander is. Er blijven altijd mensen die het eenvoudig niet weten: 15 procent.



groep van tevoren te determineren. Dit bepaalt immers je leerstrategieën, de keuze van de onderwerpen, het niveau van de teksten etc. Er is geen verantwoording bij de methode en in de handleiding vindt men niets van dit alles.

DRILLEN OF DENKEN

Als iemand een methode gaat schrijven, moet hij of zij ook nagaan welke de modernere leertheorieën zijn en de daaruit voortvloeiende technieken. Het zal iedereen duidelijk zijn, dat niet alle methoden uit de vorige eeuw in deze tijd van computer, fax en nintendo nog bruikbaar zijn in de klas. En als de auteur vindt dat dit wel kan, dan dient hij dit te verantwoorden. Weliswaar gaat de schrijver van "Nederlands voor allen" in zijn handleiding in op de noodzaak van het toepassen van moderne inzichten in zijn methode. maar uit de wijze waarop hij dit doet, blijkt dat hij een zeer beperkte visie heeft op wat modern taalonderwijs is: dit betekent voor hem dat de leerlingen meer moeten *spreken*. De andere vormen van taalgebruik geeft hij ook, maar deze zijn voor hem kennelijk niet modern.

Wat nog veel erger is, is het feit dat hij in de verste verte niet weet, wat nu eigenlijk modern taalonderwijs is. Mondelinge taalvaardigheid is veel meer dan het aankweken van automatismen door middel van dril-oefeningen. De schrijver laat de kinderen zinnen als de volgende klakkeloos nazeggen: (... naast tekening van een zakdoek. J.M.): "Wat is dit? Dit is een zakdoek. Is dit een autobus? Nee, dit is geen autobus. Dit is een zakdoek (deel I, p.12)."

En: "De vulpen is op de tafel... het schrift is onder het boek... de sleutel is in de tas, de onderwijzer is voor het bord, Meneer Martina is achter de lessenaar (deel I, p.18)".

Ook Zonnig Nederlands is gebaseerd op het principe van het aankweken van automatismen. 'Zonnig Nederlands' is in de jaren vijftig ontstaan en is sterk beïnvloed door het behaviourisme. Dit systeem is allang achterhaald, omdat het de leerlingen niet zelfstandig leert denken (ze mógen zelfs niet denken tijdens de oefeningen; alles moet vlot en ritmisch gebeuren). De leerlingen worden niet kritisch gemaakt; ze mogen alleen maar naäpen.

Tegenwoordig gaat men ervan uit, dat taalonderwijs gebaseerd moet zijn op het verbeteren van de communicatieve vaardigheden. Daarom moeten er in de klas situaties gecreëerd worden, waarbinnen de kinderen onderling en met de leerkracht kunnen communiceren. Binnen dit systeem is er uiteraard wel degelijk plaats voor een uitgebalanceerd gebruik van dril-oefeningen.

Hoe funest het foutieve uitgangspunt van de auteur is, blijkt ook uit de wijze waarop hij teksten gebruikt om de 'mondelinge taalvaardigheid' te oefenen: Er zijn teksten met vragen. De antwoorden op die vragen vindt de leerling letterlijk terug in de tekst. De schrijver maakt de oefening moeilijker, door verderop in de methode dezelfde vragen te laten terugkomen, die dan door de leerlingen beantwoord moeten worden, zonder de desbetreffende tekst op te slaan. Maar dat hiermee niet de mondelinge taalvaardigheid, maar het geheugen (op een overigens zeer saaie wijze) wordt geoefend, ontgaat hem kennelijk helemaal. Over de kwaliteit van de teksten zelf wil ik kort zijn: ze zijn bar en boos. Ronduit slecht.

WAT DAN WEL?

Er is nog veel meer wat m.i. niet deugt in deze methode, maar ik wil het hierbij laten; alsmaar kritiseren werkt zeer deprimerend (ik hoop niet, dat het lezen van dit artikel bij u dezelfde gevoelens oproept!)

Wat dan?
Met de heer Van Prang ben ik het eens, dat het met het Nederlands op veel van onze scholen (niet op alle!!) slecht is gesteld. Ook ben ik het met hem eens, dat hier iets aan gedaan moet worden. Waarom ik dat vind? Daar zal ik bij een andere gelegenheid graag op ingaan. Ik respecteer hem ook om het vele werk en het idealisme dat hij erin gestopt heeft. Het getal van diegenen die langs de kant staan te schreeuwen en te bekritiseren (!) is angstwekkend groot. De heer Van Sprang heeft tén minste iets gedáán!

Maar het is nu eenmaal onmogelijk om in je eentje een fatsoenlijke methode Nederlands voor de basisscholen van Curaçao te maken. Dat vereist immers veel expertise van verschillende disciplines.

Daarom wil ik pleiten voor het opzetten van een — laten we het noemen Bureau voor Neerlandistiek. Net zo goed als er zo spoedig mogelijk een leerstoel voor Papiamentistiek op de UNA moet komen, zo ook moet er een centrum komen, waarin neerlandici, een socioloog, een didacticus etc. de krachten bundelen en een goede methode Nederlands produceren. Binnen deze groep kan iemand met de werklust en ervaring van Paul van Sprang zeer zeker een belangrijke rol spelen.

HET NEDERLANDSE kabinet besloot in juli de taken van de Dienst Luchtvaart van de Rijkspolitie op Schiphol in handen te geven van de Koninklijke Marechaussee. De politie behoudt alleen enkele specialistische taken, zoals de surveillance vanuit de lucht en de afdeling luchtvaartonderzoeken.
Voorstellen die tot grote commotie hebben geleid onder het personeel van de Dienst Luchtvaart, dat 'vrijwillig verplicht' wordt elders binnen het korps van de Rijkspolitie een functie te aanvaarden.
Scherpe kritiek volgde van de zijde van de Rijkspolitie, omdat met name de Koninklijke Marechaussee als militair korps niet geschikt zou zijn voor deze burgerpolitietaak.
"Een soldaat past niet in de rol van agent in een democratie", zei een woordvoerder van de Rijkspolitie. Maar zijn het wel 'soldaten'?

SOLDAAT PAST NIET IN ROL VAN AGENT IN DEMOCRATIE

'Oude tijden komen weerom...'

Marechaussee en Rijkspolitie ruziën

Het jaar 1992, wanneer de EG-binnengrenzen tot het verleden behoren en een vrij en onbeperkt handelsverkeer mogelijk wordt, nadert met rasse schreden.
Maar, voltooiing van de Europese markt als een eenheid zonder grenzen vraagt meer dan het opruimen van grenspalen alleen. Ook de mannen en vrouwen van de Koninklijke Marechaussee, sinds de oprichting van het korps in 1814 belast met de grensbewaking, worden nagenoeg overbodig, evenals de palen. Volgens het Akkoord van Schengen wordt hun taak, de bewaking van de oostgrens beëindigd.
"Maar mannen en vrouwen die deel uitmaken van een uniek korps, met een unieke korpsgeest, goed gemotiveerd en met een groot plichtsbesef, kan je niet zomaar aan de kant zetten', zei burgemeester drs.Ed van Thijn van Amsterdam, tijdens de viering van het 175-jarig bestaan van de Koninklijke Marechaussee op 14 maart 1989.
"De Koninklijke Marechaussee is een keurkorps, geen uitzendbureau. Als we niet uitkijken", aldus burgemeester Van Thijn, "wordt zij een manusje van alles."
Fel haalde Van Thijn uit naar de volgens hem ongeorganiseerde overheid. "De ministers zouden, nu de kans zich aandient, er echt de beuk in moeten zetten om de georganiseerde misdaad aan te pakken. Want het is niet om aan te zien hoe log en weinig slagvaardig ons reguliere bestel inspeelt op de georganiseerde criminaliteit en drugshandel", aldus de burgemeester van Amsterdam.
Vervolgens hield hij tot verbazing van de aanwezigen, onder wie de schutsvrouwe van de Marechaussee, koningin Beatrix, een vurig pleidooi om politietaken als veiligheid, bewaking, persoonscontrole, tegengaan van drugssmokkel en terreurbestrijding op Schiphol te laten uitvoeren door de Koninklijke Marechaussee.
"En ze kunnen dat", aldus Van Thijn. "Nu zit op Schiphol een ratjetoe aan politiekorpsen. De Koninklijke Marechaussee is vertrouwd geraakt met het uitoefenen van de moderne politietaak. Het is duidelijk", vond Van Thijn, "dat dit korps in deze taakuitvoering uitstekend voldoet. Beter dan de civiele politie, die door de bureaucratische manier van werken, competitieconflicten en onnodig geharrewar de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit niet aan kan."
Twee jaar na deze binnen politiekringen geruchtmakende rede van de oudminister van Binnenlandse Zaken, lijkt er inderdaad een einde te komen aan de ratjetoe op Schiphol. In juli besloot het kabinet de taken van de Dienst Luchtvaart op Schiphol in handen te geven van de Koninklijke Marechaussee. De politie behoudt alleen enkele specialistische taken, zoals de surveillance vanuit de lucht en de afdeling luchtvaartonderzoeken.

Voor de balie van de Koninklijke Marechaussee op de vliegthaven Schiphol is het een onbeschrijflijk gedrang; een onvoorstelbare drukte. Het is vakantiemaand. Het lijkt alsof de wereld de sluizen van haar bevolkingsrivieren heeft opengezet, en dat ze allemaal uitmonden op deze plek in de Haarlemmermeerpolder.
Achter de balie laat een tengere Arabische vrouw haar twee hurkende kinderen even alleen. Kaarsrecht loopt ze op de balie af. Ongeveer halverwege blijft ze staan en spuugt verachtelijk in de richting van de dienstdoende marechaussee achter de balie, maar die kijkt op noch om.
Onverstoord gaat hij door met het controleren van de hem aangereikte paspoorten. De vrouw draait zich ten slotte schichtig om, heft haar handen in wanhoop ten hemel en schreeuwt met haar hoge falsetstem iets in haar landstaal. Terwijl haar zwarte ogen fonkelen van woede loopt ze terug naar haar kinderen; terug ook naar het schamele hoopje goederen, dat ze vanmorgen uit Yemen heeft meegenomen. Korte tijd later wordt zij met haar kinderen opgehaald door twee vrouwelijke marechaussees. Nog dezelfde avond stapt aan boord van een DC9 van de Ghanese luchtvaartmaatschappij een marechaussee met aan zijn zijde de heftig protesterende Arabische vrouw en zwijgende kinderen, op weg terug naar vanwaar ze die morgen waren aangekomen.
Met haar werd vorig jaar ruim 32.000 andere vreemdelingen de toegang tot Nederland door de Koninklijke Marechaussee geweigerd om uiteenlopende redenen; geen paspoort, geen middelen van bestaan of uit vrees voor ordeverstoring.



Twee marechaussees begeleiden buitenlanders naar het vliegtuig. Ze mogen Nederland niet in.

GRENSBEWAKING

Grensbewaking: een van de vele burgertaken opgedragen aan de Koninklijke Marechaussee, dat ook wel het blauwe korps wordt genoemd. Een taak vastgelegd in de Politiewet van 14 december 1988, hetgeen zoveel wil zeggen dat ook dit onderdeel van de werkzaamheden wordt gezien als een politietaak.
Beslist niet een omstreden burgertaak van het korps. Iedereen is eraan gewend net zoals aan de andere burgertaken van het korps: bewaking van het Koninklijk Huis, de begeleiding van buitenlandse staatshoofden en ambassadeurs, de beveiliging van de Nederlandse Bank, de begeleiding van geldtransporten en vooral aan de langzamerhand permanent geworden tijdelijke bijstand aan de politiekorpsen van Amsterdam en Den Haag.
Burger politietaken die worden verricht naast de militaire politietaak, maar die door iedereen als vanzelfsprekend worden ervaren.
"En toch past een soldaat in de rol van agent niet in een democratie", liet onlangs een woordvoerder van de Rijkspolitie Dienst Luchtvaart weten. "Het geeft in een democratie geen pas burgerlijke politietaken uit te laten voeren door een dienst, die onder verantwoordelijkheid van een ministerie van Defensie valt."
De opmerking, die bepaald niet strookt met de tot nu toe verrichte burgertaken van het blauwe korps, hield rechtstreeks verband met de begin juli bekend gemaakte kabinetsplannen; de opheffing van de Dienst Luchtvaart van de Rijkspolitie op Schiphol en overdracht van hun taak aan het korps der Koninklijke Marechaussee.
Het korps Dienst Luchtvaart telt momenteel 306 manschappen. Door de taken van de dienst over te hevelen naar de marechaussee moet voor 220 mensen ander werk worden gevonden.

EINDE

"Einde van de Dienst Luchtvaart na veertig jaar trouwe dienst", constateerde de commandant op Schiphol, kolonel F.J.Maurer nuchter. Ook hij echter liet enkele kritische geluiden horen.
Op den duur zou, volgens Maurer, de marechaussee de politietaak op Schiphol wel net zo goed kunnen uitoefenen als de Rijkspolitie 'dat is een kwestie van tijd', maar de marechaussee is en blijft een legeronderdeel. "Die hebben namelijk een andere opleiding achter de rug, met andere doelen", aldus de rijkspolitiechef.
Welke doelen werd in de commotie die weldra ontstond omschreven door een andere politie-officier: "Civiele politie streeft naar integratie met de burgermaatschappij. Bij de Koninklijke Marechaussee heerst een typische legermentaliteit; de wereld is opgedeeld in vriend en vijand. In dat schema is de burger de vijand."
In veler ogen niet genuanceerde uitspraken, die uiteraard binnen het korps der Koninklijke Marechausse kwaad bloed hebben gezet.
"Inderdaad", laat het hoofd van de afdeling Marechaussee Voorlichting, de luitenant-kolonel mr.R.Verboom weten. "Natuurlijk vallen dergelijke opmerkingen binnen ons korps zwaar op de maag. Het is volstrekte nonsens te beweren dat de marechaussee wordt opgeleid om de burger als vijand te beschouwen. Ons korps kent wel degelijk een politieopleiding en de militaire opleiding is geheel gericht om op te treden in groepsverband."
Natuurlijk, het valt niet te ontkennen; de Koninklijke Marechaussee is van oorsprong een militair wapen.
"En nog steeds is het militairzijn de kurk waarop het wapen drijft', schreef in 1984 de toenmalige korpscommandant van de Koninklijke Marechaussee, de generaal-majoor F.L. van Lier in het maandblad *Ons Leger*. Maar de tijden zijn veranderd. Nu, anno 1991, moet toch ook de oud-commandant erkennen, dat menig marechaussee zich anno 1991 meer verbonden voelt met de politie dan met het leger. Maar dat kan ook niet anders gezien de vele burgertaken.
Overigens geen nieuw geluid. Zelfs al in 1882, bij de behandeling van de begroting voor oorlog in de Tweede Kamer, schreef een afgevaardigde van de noordelijke provincies de marechaussee een tweeslachtig karakter toe. "Het zijn militairen onder commando van Mars ten dienste van Themis. Ik vind het bedenkelijk", vervolgde het kamerlid dat zich heftig verzette tegen detachering van de marechaussee aan de oostgrens.
Hoe anders reageerde datzelfde kamerlid nauwelijks zes jaar later, toen in mei 1888 door toenemende sociale onrust in de venen van de noordelijke provincies onlusten uitbraken en hij de minister smeekte om daar een detachement marechaussee te detacheren.

POLITIEWET

Anno 1991 liggen de zaken geheel anders. De politieattitude heeft binnen het korps een grote nadruk gekregen. Het streven was erop gericht om als marechaussee met de eigen specifieke taken te worden opgenomen in de politiewet. Dat streven werd gehonoreerd in 1988. "Een historisch moment", aldus de toenmalige commandant, de generaal-majoor H.C.Rademaker, "om twee redenen. Allereerst zijn de taken vastgelegd in een wet en ten tweede omdat de Politiewet mede ondertekend is door de minister van Defensie. Die kan daardoor worden aangemerkt als de 'derde politieminister', naast de bewindslieden van Justitie en Binnenlandse Zaken.
"De oude tijden komen weerom", zei souverein Willem Frederik, de latere koning Willem I, bij proclamatie v[...] november 1813, kort na[...] hij na een gedwongen [...] blijf van enkele jaren [...] veel gejuich in Schevenin[...] was ontvangen. Op zijn sch[...] ders had de Schevenin[...] visser Jacob van der Du[...] de prins vanaf het Eng[...] oorlogsschip *The Warr[...]* naar een met drie paar[...] bespannen vissers[...] gedragen. De vissers[...] moest de toekomst[...] koning naar Den Haag [...] voeren.
Nederland juichte, blij ein[...] lijk verlost te zijn van [...] corruptheid van ambtena[...] van de Republiek der Ze[...] Verenigde Nederlanden, [...] de regenten van de Bata[...] Republiek gevolgd door [...] juk van de Franse bezett[...]
Direct nadat het laatste N[...] leontische bolwerk in [...] zuiden was genomen en [...] keizers' strijd [...] gestreden, was een be[...] gemaakt met het herstel [...] het berooide Nederland. [...] krachtproef om Nederla[...] weer te herstellen, met [...] einddoel het oude vertrouw[...] leventje dat tijdens [...] Bataafse Republiek en [...] Franse tijd geheel was w[...] gevaagd, was begonne[...]
Niets zou meer mogen her[...] neren aan die tijd en [...] Franse bezetter. Toch [...] juist die alom gehate Fra[...] periode met name op de ov[...] heidsinstellingen e[...] stempel drukken. Van e[...] omwenteling zoals velen w[...] sten, was eigenlijk ge[...] sprake. Hoogstens van e[...] hervorming. In ve[...] opzichten bleven de ou[...] instellingen bestaan, zij b[...] in een nieuw kleed gehu[...] De soort samenleving d[...] ontstond, wortelde in het v[...] leden.

POLITIEZORG

Nadat de Fransen waren v[...] trokken 'herrees' ook [...] politie, zij het ook nu we[...] naar de organisatorische [...] financiële willekeur van [...] gemeenten. Reeds in de Nap[...] leontische tijd waren enke[...] grotere gemeenten er toe ove[...] gegaan de klap- en rat[...] wachten te vervangen doo[...] commissarissen, die werd[...] bijgestaan door dienaren v[...] politie, of sergeanten. Ma[...] veel stelde het instituut ni[...] voor. Vooral de bezuinigings[...] manie van de overheid sto[...] de ontwikkeling van de poli[...] tiezorg in de weg. Zo besl[...] bij voorbeeld de prefect va[...] de stad Groningen de toren[...] wachter van de Martinikerk [...] - die geacht werd vanuit zij[...] 'hoge positie' ook tot de politie te behoren - van zijn functie te ontheffen. Ve[...] meer vertrouwde men op d[...] eeuwenoude schutterij en d[...] nachtwake, die werde[...] gezien als de aangewezen ordebewaarders. De straa[...] politie op de dag was slecht franje.
Toch waren er met name in de steden wat de politiezorg betrof enkele verbeteringen te bespeuren. Op het platteland was er echter nauwelijks sprake van enig toezicht. Tenzij men het aloude krakkemikkige instituut van veldwachter als zodanig wil beschouwen.
Ook hier speelde geld een belangrijke rol. Het liefst wilden de bestuurders helemaal geen geld beschikbaar stellen voor de politie. En de personen die als zodanig waren aangesteld tegen het laagst mogelijk tractement, stelden dan ook niets voor.

Anno 1991 ruziën een deel van de Rijkspolitie en Marechaussee over beider toekomst. Uitspraken dat er bij de Koninklijke Marechaussee een typische legermentaliteit zou heersen en waarin de wereld zou zijn opgedeeld in vriend en vijand zijn achterhaald. Misschien is gewoon de tijd van Willem Frederik voor de Koninklijke Marechaussee, die nu ook op het eiland St.Maarten de politie bijstaat, weer aangebroken. 'De oude tijden komen weerom'.

Waarom is ijzer zo belangrijk voor ons?

VOEDING: EEN BELANGRIJKE ROL

IN VERGELIJKING met andere mineralen is ijzer slechts een kleine hoeveelheid in ons lichaam aanwezig. Bij volwassen mannen is dit circa 50 mg per kilogram lichaamsgewicht en bij de menstruerende vrouw 40 mg. Toch speelt ijzer een heel belangrijke rol bij de stofwisseling. IJzerbronnen voor mens en dier zijn van het voedsel (bruin brood, volkoren brood, vlees, peulvruchten, donkere bladgroenten) afkomstig maar ijzer kan ook afkomstig zijn van keukengerei, messen, roestvrij stalen pannen en vaten waarin voedsel wordt bereid.

Het grootste gedeelte (= ±70%) van de hoeveelheid ijzer dat in het lichaam aanwezig is komt voor in ons bloed. Het ijzer in het bloed vormt een onderdeel van de rode bloedkleurstof (het hemoglobine) van de rode bloedcellen. Verder komt ijzer in het lichaam voor als reservevoorraad in het beenmerg, lever, milt en darmen. Deze reservevoorraad beslaat 20% van de totale hoeveelheid ijzer. Dan komt ijzer (± 4% van de totale hoeveelheid ijzer) voor in de spiercellen. Verder wordt ijzer gebruikt bij de opbouw van de lichaamscellen.

Ons lichaam kan ijzer verkrijgen via voedsel en medicijnen. Wanneer het lichaam voorzien is van voldoende ijzer gaat het lichaam er heel zuinig mee om. Vrijwel al het ijzer dat vrijkomt tijdens de lichaamsstofwisseling, komt grotendeels weer in het lichaam terecht, en maar een klein deel wordt als afvalstof uitgescheiden.

Dagelijks wordt deze kleine hoeveelheid ijzer die verloren gaat weer aangevuld. Het ijzer gaat verloren doordat de lichaamscellen slijten, via uitscheiding met de ontlasting, via een hele geringe uitscheiding via het zweetvocht en via bloedingen die optreden bij menstruerende vrouwen en meisjes. Het dagelijkse verlies van ijzer bedraagt 0,5-1,5 mg per dag. Bij menstruerende vrouwen is er een extra verlies van ±1 mg. Na een zwangerschap kan door bloedverlies 4-8mg ijzer verloren gaan en bij het geven van borstvoeding 1-2mg per dag.

BLOEDARMOEDE

Wanneer dagelijks deze hoeveelheden ijzer niet genoeg worden aangevuld door de voeding, kan op den duur bloedarmoede ontstaan. (Bloedarmoede kan ook andere oorzaken hebben).

Wanneer er eenmaal bloedarmoede door ijzergebrek is dan is het bijzonder moeilijk om deze alleen met voeding snel te genezen. Dit omdat men dan hele grote hoeveelheden nodig heeft die door de voeding niet dagelijks kunnen worden verschaft. De eerste reden hiervoor is dat bij bloedarmoede de ijzervoorraden in het lichaam meestal uitgeput zijn en ten tweede dat slechts een klein deel van de hoeveelheid ijzer uit de voeding wordt geabsorbeerd.

De hoeveelheid ijzer die geabsorbeerd wordt is o.a. afhankelijk van de ijzerbehoefte van het lichaam. Bij toegenomen ijzerverlies b.v. als gevolg van een bloeding wordt veel meer ijzer uit de voeding geabsorbeerd. Verder is de absorbtie van ijzer ook afhankelijk van de vorm waarin ijzer wordt aangeboden.

DRIE VORMEN

IJzer kan in drie vormen voorkomen:
1. als Ferro-verbinding (=heamijzer)
2. als Ferri-verbinding (=non-heamijzer)
3. als ferritine-verbinding (=een ijzerhoudend eiwit dat voornamelijk de functie vervult als depot ijzer).

De ferro-verbinding wordt door het lichaam het beste opgenomen. Bepaalde bestanddelen van voedsel en medicamenten verhogen of verlagen ook de absorbtie van ijzer.

Stoffen die de ijzer absorbtie verhogen/verlagen: Dierlijk eiwit (b.v. vlees), vitamine C (b.v. in een sinaasappel), citroenzuur, barnsteenzuur, sorbitol, fructose en alcohol verhogen de absorbtie van ijzer. Fosfaten, fytaten, thee en tetracyclinen verlagen de absorbtie van ijzer.

IJzer dat in plantaardig voedsel voorkomt, (b.v. uit brood) wordt minder goed geabsorbeerd dan uit dierlijk voedsel (zoals vlees, vis en bloed). Graanproducten zoals maïs, tarwe en haver hebben een hoog fytaatgehalte waardoor de ijzer-absorbtie heel slecht is. Dit omdat fytaten samen met de non-heam ijzer, dat in graan voorkomt, onoplosbare verbindingen vormen waardoor het ijzer niet kan worden geabsorbeerd.

In de gebieden van de wereld waar de voeding overwegend uit graanproducten bestaat is de ijzer-absorbtie dus beperkt. Sommige voedingsmiddelen zijn rijk aan ijzer maar het aanwezige ijzer kan niet worden geabsorbeerd omdat er teveel fytaat aanwezig is.

Citrusvruchtenjuices hebben een verhogend fytaat op de absorbtie op ijzer omdat deze veel vitamine C, fructose en ascorbinezuur bevatten. Het is daarom goed om een glas sinaasappelsap bij de broodmaaltijd te drinken zodat de ijzer-absorbtie verhoogt wordt uit het brood. Door het drinken van veel thee en in mindere mate bij koffie wordt de absorbtie van ijzer uit de voeding lager. IJzer vormt met de tannine uit de thee onoplosbare verbindingen.

Normaal nemen volwassenen per dag 5 tot 10 procent ijzer op uit de voeding en kinderen meer dan 10 procent. Kinderen en volwassenen met bloedarmoede nemen 20 tot 80 procent ijzer uit de voeding op. Het lichaam is in staat om zelf deze opname te regelen als het nodig is.

BEHOEFTE

De aanbevolen hoeveelheid ijzer voor kinderen loopt op van 3 mg/dag bij de geboorte tot 10 à 15 mg gedurende de puberteitsontwikkeling van jongens en meisjes. Voor een volwassen vrouw is de aanbevolen hoeveelheid ijzer wat hoger gesteld dan voor de mannen (10 mg/dag) i.v.m. regelmatige bloed verlies door de menstruatie (12 mg ijzer per dag). In de 2e helft van de zwangerschap en gedurende de zoogperiode wordt 15 mg per dag aanbevolen.

De ijzerbronnen op Curaçao zijn voor een groot deel afkomstig van vlees, donkere broodsoorten (bruin brood, volkoren brood), vis, ei en peulvruchten.

IJzer-deficiëntie is een van de meest voorkomende voedings-deficiënties ter wereld die aanleiding geeft tot afwijkingen. Een laag Hemoglobine concentratie leidt tot verminderd prestatievermogen. Er zijn ook aanwijzingen dat het lichaam ook vatbaarder is voor infecties bij mensen met ijzergebreksanemie.

Hoogstwaarschijnlijk beïnvloedt de ijzer-deficiëntie vele andere lichaamsfuncties zoals b.v. minder maagsapsecretie, wat leidt tot verminderde eetlust, verminderde mentale capaciteit en verminderde groeisnelheid van kinderen. Het is daarom belangrijk om dit mineraal niet te verwaarlozen.

Voor meer informatie omtrent deze rubriek tel.:54530.



= door Olivia Wong Loi Sing =

Planten



Brasil

DE BRASIL, verfhout, stokvishout, (Haematoxylon brasiletto) is een inheemse boom, maar zo goed als uitgeroeid op Aruba door een belangrijke export in het verleden. De Brasil is een kleine boom of soms een boomheester. Hij heeft een grillig gevormde stam. De stam en takken zijn voorzien van diepe, onregelmatig lopende groeven, die bijna het hart raken. (zie foto)

De kleine wigvormige blaadjes zijn eenmaal veervormig samengesteld en twee tot vier jukkig. In de bladoksels staan een cm lange doornen. De gele bloemen staan in korte trossen. De Brasil kan meerdere keren per jaar bloeien, maar de bloeitijd is vooral tussen maart en mei. In deze bloeiperiode staat hij meestal bladerloos, tenzij hij in de nabijheid van water (zoals rooien) staat, zoals in Rooi Mahawa te Sero Cabai.

De vrucht is een kleine platte peul met weinig zaden. Als het droog is, is het perkamentachtig en lichtbruin van kleur. De Brasil is windbestendig en extreem droogteresistent. Deze boom kan altijd groen zijn, als hij regelmatig genoeg water krijgt, in zulke betere condities zal hij ook sneller groeien.

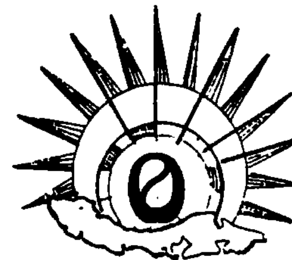
De langzame groei in het wild is te wijten aan de matige regenval en de rotsachtige bodem. Hij is ook geschikt voor diabaasgronden. Ook deze boom is een Leguminoos.

De Brasil heeft een belangrijke rol gespeeld in de vroege geschiedenis van Aruba en de Nederlandse Antillen. Gedurende een paar eeuwen werd het hout uitgevoerd. Uit dit hout werd een rode verfstof gewonnen, die gebruikt werd om stoffen te verven.

De parochie Brasil is genoemd naar deze boom; in het verleden was deze parochie een belangrijk gebied van de Brasil boom. De overgebleven Brasil bomen zijn te bezichtigen te Rooi Master, Savaneta, Sero Cabai en in de rooi ten westen van de Arikok.

De vermenigvuldiging geschiedt door middel van zaad. Deze zaden zijn moeilijk te verkrijgen; ze worden snel aangetast door insekten. Ook verdwijnt de kiemkracht snel.

Informatie van de lokale planten afdeling, Landbouw, Veeteelt en Visserij, (Santa Rosa) Aruba.



Elisabeth Hollander

Onderwijs anders bekeken

Nog even de bursalen

'Lieve koningin, hierbij stuur ik U mijn dochter', schreef Sonia Garmers in 1976. Dit ontlokte de recensent van Elseviers Magazine indertijd de opmerking dat dit boek eigenlijk ook een 'brua-boekje' was. Als brua een lichte vorm van magie is, een middeltje om het geluk te bevorderen, dan is 'Lieve koningin.....' in die zin ook brua; Sonia wilde immers met dit boek het geluk over haar Nederland vertrokken dochter afroepen, aldus voornoemde recensent.

Nu staat Sonia in dat streven niet alleen. Alle ouders willen het beste voor hun kinderen en het valt dan niet mee om je zoon of dochter op Hato af te leveren bij de 'bursalenplane' en er dan verder maar het beste van te hopen.

Op eigen benen leren staan is één ding, maar op eigen benen leren staan 'in den vreemde' is een heel ander verhaal. De taal, de zeden en gewoonten, het uiterlijk vertoon, de hele levenswijze in Nederland is zo anders dan op Curaçao.

De Nederlanders zijn anders dan wij en dan is het slechts een kleine psychologische stap naar de consequentie:
- zij zijn zoals ik niet ben en ook niet wil zijn;
- want ik ben goed zoals ik ben en degene die anders is, is dus slechter dan ik!

De bekende valkuil van het eeuwenoude antagonistische denken 'of ik — of jij' in plaats van 'en ik — en jij'!

Sonia Garmers sloeg dan ook de spijker op de kop toen zij tegen een gemengde groep van Nederlandse journalisten en Antilliaanse studenten opmerkte: 'Zo, vinden jullie dat ik te weinig kritiek op de Nederlanders heb? Nou, ik heb nooit narigheid in Nederland gehad en mijn kinderen ook niet. Alles hangt af van je eigen gedrag'.

De Stichting Studiefinanciering Nederlandse Antillen, de S.S.N.A., heeft dan ook terecht gemeend de studenten hierbij de helpende hand te moeten bieden.

Zowel hier als in Nederland werden cursussen opgezet om de jonge Antillianen cross-culturele strategieën aan te reiken, die hen in staat moeten stellen zich in een vreemd land, met een andere cultuur, te handhaven. Kortweg gezegd: hoe als vreemdeling te overleven?

Nu kun je bij deze crossculturele strategieën van verschillende standpunten uitgaan.

- Je kunt je op het standpunt plaatsen dat een vreemdeling vooral *neutraal* moet blijven. Hij doet wat er van hem verwacht wordt, maar bemoeit zich verder nergens mee; werkt hard om zo snel mogelijk met de studie klaar te komen en naar het eigen vaderland te kunnen terugkeren.

- Je kunt de vreemdeling echter ook zien als een *positief* gegeven met een eigen inbreng. De vreemdeling is dan prikkelend, stimulerend en inspirerend aanwezig. Hij zet aan tot nadenken. Dit is de creatieve vreemdeling wiens verschijnen en optreden het middel bij uitstek is tegen geestelijke verslapping en die nieuwe spankracht geeft aan een gemeenschap.

- En dan is er ten slotte nog de *vijandige* vreemdeling. Hij weigert om ook maar iets van zich zelf prijs te geven en komt alleen om te nemen, niet om te ontvangen.

Het zal voor ieder duidelijk zijn, dat de organisatoren en docenten van crossculturele cursussen een enorme verantwoordelijkheid op hun schouders nemen. Immers: Welke keuzes worden er gemaakt? Wat wordt er aangeboden?

- Sturen we onze jonge mensen weg met de boodschap zich neutraal op te stellen; zich indien nodig aan te passen; voor de rest zich zoveel mogelijk afzijdig te houden; hard te werken en zo snel mogelijk weer veilig naar huis te komen?

- Of reiken we hen aan dat 'vreemdeling zijn' steeds een wederzijdse aangelegenheid is. Uitgaande van de stelling: 'De Nederlander is mij vreemd, maar ik ben hem even vreemd als hij mij'. 'Vreemdeling zijn' is dan altijd een zaak met twee kanten en iedereen wordt uitgedaagd, mét of zónder woorden, om niet alleen met jouw ogen, maar ook met hun ogen te kijken; om niet alleen met jouw oren, maar ook met hun oren te horen, zodat je begrip voor de anderen krijgt binnen je eigen huid en jij als persoon groeit en innerlijk rijker wordt.

- Of leren we hen op hun hoede te zijn voor alles wat vreemd is en dat te zien als een bedreiging voor de eigen identiteit. Maar van angst voor het vreemde of de vreemdeling naar afkeer of vijandschap jegens de vreemdeling is maar een kleine stap. Want van degene voor wie ik bang ben vorm ik mij onbewust een beeld waarin hij of zij behept is met allerlei ondeugden en gebreken.

Hij is vies. Hij is gierig. Hij is egoïstisch. Hij is racistisch. Hij discrimineert. Alles wat *ik niet* wil zijn, maar toch een beetje ben, wordt dan op de ander geprojecteerd, zodat hij een toonbeeld van slechtheid wordt, waar je je wel voor wacht om mee om te gaan en je zoekt je heil bij je eigen mensen.

Zoals dit jaar reeds gebleken is, is het gevaar niet denkbeeldig dat als er bij het opzetten van deze crossculturele cursussen het uitgangspunt niet voldoende doordacht is, er een allegaartje wordt aangeboden van vooronderstellingen, typeringen, persoonlijk ervaringen en goede raad, dat eerder verlammend dan stimulerend werkt.

Wat let ons, om onze jonge mensen naar een ander land te sturen met de duidelijke opdracht om 'een positieve vreemdeling' te zijn en hen dan op de cursus de 'tools' in handen te geven om deze uitdaging aan te kunnen.

De geschiedenis leert ons, dat er door alle eeuwen heen, jonge talentvolle mensen op uitgestuurd worden om in 'den vreemde' te ontdekken dat de waarheid zó groot en zó pluriform is dat je gerust mag zeggen dat elke waarheid tenminste drie kanten heeft: mijn kant, jouw kant en de ware kant.

Dit was mijn kant.

Nieuwe techniek voor verwijderen vlekken

Als enige ziekenhuis in Nederland beschikt het academisch ziekenhuis Maastricht voor de behandeling van huidziekten over een argon-laser gecombineerd met een hexascan. Met deze **nieuwe techniek**, zo heeft het academisch ziekenhuis Maastricht dinsdag bekendgemaakt, zijn goede resultaten te bereiken bij de behandeling van patiënten met wijnvlekken, gesprongen adertjes in het gezicht, tatoeages en andere pigmentafwijkingen.

Vooral de paarsrode wijnvlekken bij volwassenen blijken zeer goed te reageren op laserbehandelingen. Wijnvlekken komen vooral in het gezicht voor en kunnen zo ontsierend zijn dat ze psychische problemen veroorzaken. In een klein aantal gevallen komt wel littekenvorming voor. Tatoeages worden met de argon-laser als het ware verdampt. Dit betekent dat er automatisch wel een litteken overblijft, maar de meeste patiënten vinden dit veel acceptabeler dan de oorspronkelijke tatoeages.

De hexa-scan, aldus het academisch ziekenhuis, vormt een grote aanwinst voor de lasertherapie. Dit apparaat bevat een computergestuurd systeem waarmee de huid automatisch wordt afgetast en de laserlichtflitsen gelijkmatig worden verdeeld. Daardoor treedt zo min mogelijk warmte-opstapeling op en wordt de kans op bijwerkingen sterk verminderd.

Bovendien heeft de hexascan het voordeel dat in het algemeen de behandeling zonder verdoving kan plaatsvinden. Andere voordelen zijn nog: De snelheid van behandeling van bijvoorbeeld wijnvlekken (Vijf maal sneller dan de conservatieve methode) en de mogelijkheid dat ook minder ervaren behandelaars het apparaat kunnen gebruiken.

Paul McCartney en zijn vrouw Lindä hebben een stukje bos gekocht in Engeland waarop wilde herten kunnen leven zonder angst voor jagers. Op de aangekochte grond in Somerset, in afmeting iets kleiner dan een voetbalveld, werd tot voor kort gejaagd met ruigharige windhonden.

Al eerder kocht de Engelse Organisatie tegen wrede Sporten een 'vrijplaats' in het gebied om op die manier het jagen te beperken.

Kook mee met May

Coquilles

DEZE WEEK een heerlijk recept: Coquilles in zwarte bonen saus. U heeft hiervoor nodig:
500 gram coquilles
3 lente uien, klein gesneden
2 eetlepels gegiste zwarte bonensaus met knoflook
vers gemalen peper (naar smaak)
1,5 eetlepels plantaardige olie

U spoelt de coquilles onder de koude kraan af. Daarna afdrogen met keukenpapier. In een ijzeren wok de olie verhitten en als de olie heet is de coquilles er in doen en al roerend 1 minuut bakken.

Schep de coquilles met een schuimspaan op een verwarmd bord. In de overgebleven olie (eventueel een eetlepel extra toevoegen) de lente uien fruiten (niet laten verbranden!). De gegiste bonensaus toevoegen en de versgemalen peper. De coquilles terug doen in de saus en nog 1 minuut verwarmen. Opdienen met witte rijst en groente naar smaak. Geniet ervan!

MAY

ONDER DE LOUPE

Nederland heeft eindelijk zijn Nobelprijswinnaars

OVERAL IN DE wereld verschijnen met regelmaat postzegels met portretten van beroemde geleerden of schrijvers die ooit de Nobelprijs in ontvangst mochten nemen. De liefhebbers van het thema Nobelprijswinnaars hebben lang moeten wachten op een bijdrage uit Nederland, maar 3 september maakte de Nederlandse post veel goed met de uitgifte van drie zegels met beroemdheden, van wie de namen in diverse straten van het land voorkomen, maar die nog niet op Nederlandse zegels te zien waren.

De afgebeelde Nobelprijswinnaars zijn Jacobus van 't Hoff op een zegel van 60 cent, Pieter Zeeman op een van 70 en Tobias Asser op het derde exemplaar (80 cent). Van 't Hoff kreeg in 1901 de eerste Nobelprijs voor scheikunde. Hij leefde van 1852 tot 1911en was onder meer lector scheikunde, geologie en mineralogie. Zeeman (1865-1943)kreeg samen met een andere Nederlander, Hendrik Lorentz, in 1902 de prijs voor natuurkunde. Tobias Asser (1838-1913)ontving in 1911 de Nobelprijs voor de vrede. Hij werd bekend dankzij de organisatie van de vredesconferenties van 1899 en 1907 in Den Haag.



Ontwerpster van de serie is Monica Waalwijk de Carvalho uit Amsterdam. Algemeen directeur PTT Post A.J. Scheepbouwer reikte de eerste serie 3 september uit aan drs. J.K. Gevers, voorzitter van het bestuurscollege van de Universiteit van Amsterdam en aan dr. C.C.A. Voskuil. Hij is directeur van het Instituut in Den Haag dat naar Tobias Asser is genoemd en dat zich met vredesvraagstukken bezig houdt.

De Nederlandse PTT gaf in het verleden twee zegels uit met afbeeldingen van Nobelprijswinnaars. Hendrik Lorentz kreeg een plaats op een kinderzegel in 1928 en Heike Kamerlingh Onnes is te zien op een zomerzegel uit 1936.

Zweden geeft de laatste jaren regelmaat series uit die winnaars van de Nobelprijzen herdenken. Dit najaar komt er weer een serie met portretten van winnaars van de vredesprijzen. Nederlandse Nobelprijswinnaars zijn in de loop der jaren op Zweedse zegels vaak afgebeeld. Zo staat Van 't Hoff op een Zweedse serie uit 1961, opgedragen aan Nobelprijswinnaars uit 1901.

In 1962 verschenen de portretten van Zeeman en Lorentz op Zweedse zegels voor de winnaars uit 1902. In 1973 viel die eer te beurt aan Kamerlingh Onnes en drie jaar eerder beeldde de Zweedse post een Nederlandse Nobelprijswinnaar af die op een Nederlandse zegel nog nooit te zien was: Johannes van der Waals (1837-1923), een natuurkundige die in 1910 de Nobelprijs kreeg.

De Sovjetunie heeft in de



loop der jaren ook een aantal Sovjet-geleerden op zijn uitgiften afgebeeld. In mei verschenen daar drie zegels (15 kopeken elk) met de portretten van resp. Metsjnikow (geneeskunde en fysiologie 1908), Pawlow die dezelfde prijs vier jaar eerder ontving en Andrei Sacharow die in 1975 de vredesprijs in ontvangst mocht nemen.

Hoewel de Nederlandse post zelden buitenlanders op haar zegels afbeeldt, maakte ze in het verleden een uitzondering voor twee beroemdheden die de Nobelprijs wonnen: Albert Schweitzer en Winston Churchill die in 1975 resp. 1980 op Nederlandse zegels stonden. Beide beroemdheden komen in zeer veel landen trouwens op zegels voor.

Het Caribische eilandje Redonda beeldde beiden nog eens af op een serie van acht zegels met louter Nobelprijswinnaars. Ook Pawlow hoort daar bij. De zegels van Redonda genieten echter in filatelistische kringen een kwade reputatie. Het eilandje hoort staatkundig bij Antigua en Barbuda en is nauwelijks bewoond. De FIP, de Fédération Internationale de Philatélie, heeft de uitgiften van Redonda die worden verzorgd door een agent in New York, op de zwarte lijst gezet: ze zijn schadelijk voor de filatelie, vindt de FIP. Niettemin, elke filatelist die zich voor het thema 'Nobelprijswinnaars' interesseert, zal ze zonder pardon in zijn collectie willen opnemen.

Nobelprijswinnaars ook op een serie van Transkei (een van de thuislannden in Zuid-Afrika) dat aardige, kleurrijke zegels laat verschijnen. Op zegels van 21, 35, 40 en 50 cents met de slogan "Immunize your child now" zien we acht geleerden op medisch-fysiologisch gebied. Twee van hen, de Duitser Von Behring (1901) en de Amerikaan John Franklin Enders (1897-1985) (Nobelprijs 1954) werden onderscheiden.

De Zweed Alfred Nobel, aan wie de wereld de prijzen dankt, is zelf ook vele malen op zegels afgebeeld. Senegal gaf onlangs twee zegels (145 en 180 francs) uit met resp. Nobels portret en een afbeelding van de overhandiging van een van de onderscheidingen.

Hoe brengen we ons land het beste in kaart? is het thema van een internationale cartografische conferentie, waarvoor afgevaardigden uit ruim zeventig landen van 24 tot 26 september naar Bournemouth komen. Plattegronden en kaarten spelen op diverse terreinen een belangrijke rol: het zakenleven, de wetenschap en de techniek zouden er niet buiten kunnen en ook voor het toerisme zijn kaarten onontbeerlijk. De Britse post heeft met een serie postzegels die 17 september verschijnen, op het belang van de kartering willen wijzen. Het is dit jaar trouwens twee eeuwen geleden dat "Ordenance Survey", een instituut op het gebied van topografische kartering, zijn activiteiten begon. De vier zegels (24, 28, 33 en 39 pence) laten via kaartjes zien hoe de Hamstreet in

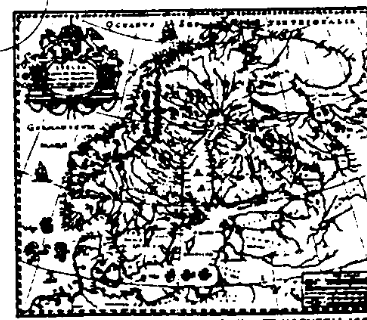


= door Victor Hafkamp =

Londen in de loop der eeuwen is gegroeid. De kaarten dateren van resp. 1816, 1906, 1959 en 1991.

Ook andere posterijen komen met plattegronden of routekaarten of gaven die al eerder uit. In Bophuthatswana (zuidelijk Afrika) komt de post 12 september met vier zegels met oude kaarten, waarop het werelddeel Afrika is afgebeeld. We zien kaarten van resp. Caneiro (1502), de Cantinokaart van een onbekende Portugees (1502), die van Contarini (1506) en van Waldseemüller (1507) op waarden van resp. 25, 40, 50 en 60 cents.

In juni bracht het Kersteiland (Christmas Island) in de Indische Oceaan vier zegels uit met kaartjes van de archipel en namen die aan Christmas in het verleden werden gegeven. We zien het eiland, zoals we het nu kennen, volgens een kaart in de Goos Atlas 1666, naar



een kaart van de Manevillette 1745 en volgens de Comberford-kaart 1667 (43, 75c. 1.10 en 1.20 dollar). Zweden bracht al in januari een boekje uit met zes zegels van 5 Kronen, waarop we kaarten van Scandinavië van de Zweedse cartograaf Andreas Bureus zien. Zijn werk werd later overgenomen door de bekende Amsterdamse cartograaf Joan Blaeu. IJsland beeldde in mei een oude kaart van het land van Olaus Magnus af op een blokje met drie zegels van 50 Kronen voor de postzegelexpositie Nordia '91 die onlangs werd gehouden. Sommigen verzamelen postzegels, anderen weer munten. Maar er zijn ook postzegelliefhebbers die vooral munten en bankbiljetten op postzegels verkiezen. Ze worden numisfilatelisten genoemd. De Amerikaanse post bracht hen 13 augustus een leuke verrassing met een zegel van 29 cents die aan de verzamelaars van munten en bankbiljetten is opgedragen. Op het ontwerp zijn munten uit 1907 (double eagle) en 1858 (1 cent flying eagle) afgebeeld, evenals bankbiljetten uit 1902 en 1921.

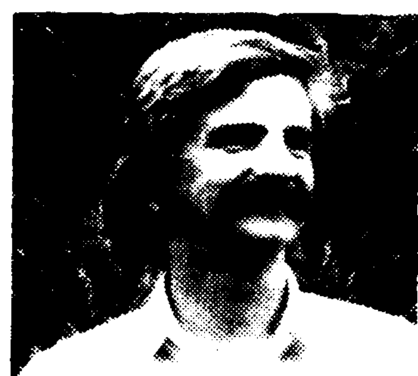
Reden voor de uitgifte is de conventie van de Amerikaanse Numismatenbond.

Behalve munten op zegels zijn er ook zegels op zegels. Vaak komen die uit t.g.v. jubilea van postzegels in bepaalde landen. Op 17 augustus was het 100 jaar geleden dat in voormalig Frans Congo ofwel Congo Brazaville de eerste postzegels uitkwamen. De Congolese post memoreert dat op vier zegels (75, 120, 240 en 500 francs) met reproducties van oudere uitgiften. In het prinsdom Monaco verschijnt in november een blok met drie zegels van 10 francs met reproducties van de uitgifte met portret van Albert de Eerste die van 1891 dateert.

Thailand komt op 23 oktober met zeven zegels voor de internationale filatelistische tentoonstelling in Bangkok 1993. Op de zegels zien we een Siamese serie uit 1908 met het standbeeld van koning Chulalongkorn.

Schaken

Shirov nieuwe ster



= door Jules Welling =

INSIDERS WISTEN het al enige tijd, maar nu is ook het grote schaakpubliek ervan op de hoogte: de 19-jarige Sovjet-grootmeester Alexej Shirov is een buitengewoon talent, één van de nieuwe topgrootmeesters. Op de laatste Elolijst van 1 juli had hij al 2610, maar in het westen was nog niet veel van hem bekend. In het SKA-toernooi in het Zwitserse Biel heeft hij zijn visitekaartje afgegeven en wel op een buitengewoon inponerende manier. Hij won de dubbelrondige achtkamp — FIDE-categorie XV — met de imposante score van 9½ uit 14 voor 2. GM Barejev (Sov) 8½, 3/4. GM Anderson (Zwe), GM Lantier (Fra) 7½, 5. GM Christiansen (USA) 7, 6. GM Adams (Eng) 6, 7. Gavrikov (Sov) 5½ en 8. GM Kozul (Joe) 4½. Hij won er 24 Elopunten mee en behoort nu tot de Top Tien van de wereld.

Doorgaans vul ik deze rubriek met zo veel mogelijk nieuws en een mooie partij met diagram als toetje, maar daar wil ik nu eens een uitzondering op maken, omdat Shirov in zijn partij uit de negende ronde tegen de Amerikaan Larry Christiansen (Elo 2600) een combinatie van werkelijk zeldzame schoonheid op het bord bracht. Het cruciale punt wil ik dit keer eens schaaktechnisch onder de loep nemen. Shirov had wit:

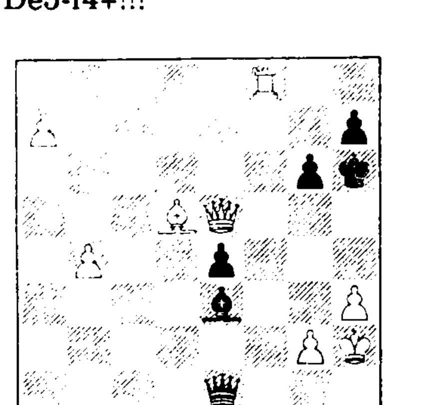
1. d2-d4, Pg8-f6 2. c2-c4, e7-e6 3. Pb1-c3, Lf8-b4 4. f2-f3. d7-d5 5. a2-a3, Lb4-e7 6. e3-e4. d5xe4 7. f3xe4, e6-e5 8. d4-d5, c7-c6 9. Pg1-f3, 0-0 10. Lf1-d3, Lc8-g4 11. h2-h3. Lg4xf3 12. Dd1xf3, a7-a5 13. 0-0, Pb8-d7 14. Lc1-e3, a5-a4 15. Kg1-h1, Pf6-e8 16. Ld3-c2, Pd7-c5 17. Ta1-d1, Dd8-a5 18. Df3-f2, Ta8-d8 19. Df2-g1, c6xd5 20. Rc3xd5, Le7-d6 21. Pd5-c3, b7-b6 22. Pc3-b5, Ld6-e7 23. Td1xd8, Le7xd8 24. Le3xc5, b6xc5 25. Dg1xc5, Da5-d2 26. Dc5-f2, Dd2-h6 27. Lc2xá4, Pe8-f6 28. Pb5-d6, Pf6-g4 29. Df2-f3, Dh6xd6 30. Df3xg4, Dd6-d3 31. Dg4-f3, Dd3xc4 32. La4-b3, Dc4-c7 33. Lb3-d5, g7-g6 34. Df3-e3, Kg8-g7 35. Tf1-c1, Dc7-b8 36. b2-b4, Ld8-b6 37. De3-c3, Lb6-d4 38 Dc3-c6, Db8-a7 39. a3-a4, Ld4-e3 40. Tc1-f1, f7-f5 41. a4-a5, Da7-d4 42. Dc6-d6, Le3-g5 43. a5-a6, Dd4-d3 44. Tf1-f3, Dd3-d2 45. Dd6xe5, Kg7-h6 46. a6-a7, f5xe4!!

Zwart is totaal overspeeld. Hij staat twee pionnen achter en de witte a-pion staat op promoveren, maar met zijn laatste zet brengt hij een duivelse truc in de stelling. Hij offert een volle toren, maar uit het vervolg zal blijken dat dit veruit zijn beste kans is:

47. Tf3xf8, Dd2-e1f 48. Kh1-h2 Lg5-e3!

Nu komt de eerste aap uit de mouw: zwart dreigt winnend toe te slaan met 49. -, Le3-g1 50. Kh2-h1, Lg1-d4+ 51. Kh1-h2, Ld4xc5+ 52. g2-g3, De1xg3+ 53. Kh2-h1, Dg3-h2 mat! Wit heeft dus geen tijd voor 49. a7-a8D. Ook het afleidingsoffer 49. De5-a1 helpt niet, want zwart neemt de dame gewoon (49.--, De1xa1) en na 50. a7-a8D herstelt zwart de situatie met 50. --, Da1-e1 met de dreiging 51. --, Le3-g1+ 52. Kh2-h1, Lg1-f2 53. Kh1-h2, Lf2-g3 mat. Ook 51. Da8-a3 redt wit niet, want zwart speelt 51.--, Le3-g1+ 52. Kh2-h1, Lg1-d4+ 53. Kh1-h2, Ld4-e5+ 54. g2-g3, e4-e3! 55. Tf8-f3 (er dreigde weer 55,--, De1xg3+ 56. Kh2-h1, Dg3-h2 mat) 55.--, De1-d2, 56. Kh2-h1, e3-e2 57. Tf3-f2, Le5-d4 58. Tf2-g2, Dd2-d1 59. b4-b5, Dd1-f1 en zwart wint na 60.--, e2-e1D.

Hieruit blijkt wel hoe diep het torenoffer berekend was: een schitterende reddingscombinatie. Maar Shirov had nog verder gekeken, toen hij de toren. op f8 sloeg. 49. De5-f4+!!!



Eén van de mooiste zetten, die ik de laatste jaren gezien heb! Wit offert een volle dame en wordt ook nog schaak gezet. Het offer móét aangenomen worden. Op 49,--, Kh6-g7 is 50. Tf8-g8 mat en op 49--, kh6-h5 volgt 50. Tf8-f5+, g6xf5 51. Ld5-f7 mat!

49. --,Le3xf4 50. Tf8xf4, --. Eindelijk is de sterke loper van het bord. 50.--, De1-c1.

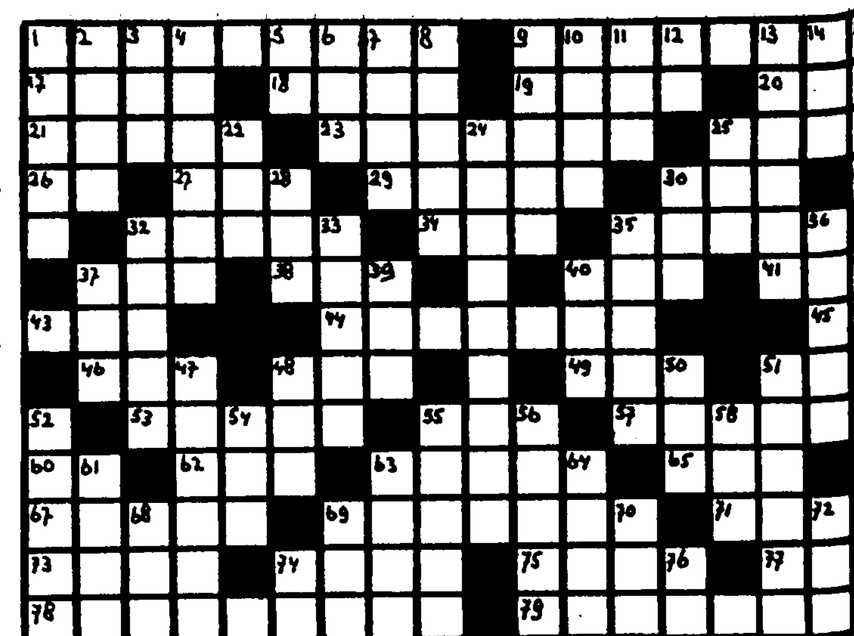
Een laatste valstrik: de toren op f4 hangt met schaak. Op 51, a7-a8D ontsnapt zwart met eeuwig schaak via de zwarte velden te beginnen met 51.--, Dc1xf4+: 52. kh2-g1, Df4-c1+ 53. kg1-f2, Dc1-d2+ 54. kf2-g3, Dd2-g5+! Ook 51. Tf4-f8 is niet goed vanwege 51.--, Pc1-c7+ en de witte a-pion valt alsnog. Ook 51. Tf4-h4+ faalt en wel op 51.--, Kh6-g7! 52. a7-a8D, Dc1-c7+ en weer ontsnapt zwart.

51. Tf4-f7! --

Nu is zwart uitgepraat, nu het veld c7 is gedekt. De promotie van de a-pion brengt nu de beslissing.

Een indrukwekkend geheel! Wie dit achter het bord allemaal ziet, is een hele grote. Overigens moet ook Larry Christiansen, de verliezer, hier natuurlijk met ere genoemd worden. Van deze 19-jarige Shirov zullen we ongetwijfeld nog veel horen: een buitengewoon talent. Beroepsmatig speel ik honderden partijen per jaar na. Deze staat vooralsnog nummer 1 op mijn lijstje van dit jaar.

KRUISWOORD PUZZE



HORIZONTAAL: 1. Eetbare knol; 9. Opgave; 1 Groente; 18. Graanpakhuis; 19. Middeleeuws lie 20. Bergruimte; 21. Water met zout; 23. Gewapen ruiter; 25. Vuurpijl; 26. Voegwoord; 27. Mannel dier; 29. Plant; 30. Hoofdbedekking; 31. Neon; 3 Sein; 34. Precies; 35. Pootaardappel; 37. Mens; 3 Totaal; 40. Vruchtenat; 41. Gebogen been; 4 Welgesteld; 44. Borstwering; 45. Stomp; 46. Lan tong; 48. Lidwoord; 49. Soort; 51. Bijbelse figuur; 5 Onderwijzen; 55. Graafwerktuig; 57. Interval; 6 Gereed; 62. Ongebonden; 63. Loopstok; 65. Dwaa 66. Rondhout; 67. Klepper; 69. Plaatsen; 71. O grate vis; 73. Loven; 74. Gast; 75. Rustoord; 7 Plaats in Zeeland; 78. Vogel; 79. Deel van het jaa

VERTIKAAL: 1. Vrucht; 2. Soort palm; 3. Veerkrac 4. Plaats in Gelderland; 5. Naschrift; 6. Medicijn; Geestdrift; 8. Opwegen tegen; 9. Stromend wate 10. Spoel; 11. Houding; 12. Spil; 13. Logé; 14. De van een boom; 15. Plaats in Noord-Brabant; 1 Keukengerei; 22. Vernis; 24. Soort appel; 2 Knaagdier; 28. Wapen; 30. Deel van een dier; 3 Hijswerktuig; 33. Noodzaken; 35. Aardappel; 3 Sierheester; 37. Delfplaats; 39. Dof; 40. Adviesraa 42. Projectiel; 47. Godin; 48. Kledingstuk; 5 Vreemde munt; 51. Streep over de huid; 5 Schildpad; 54. Register; 55. Krachtig; 56. Nie uitgezonderd; 58. Engelse luchtmacht; 59. Geest lijke; 61. Brussels bier; 63. Paar; 64. Ver; 6 Toespraak; 68. Voorzetsel; 69. Bevel; 70. Teugje 72. Maag; 74. Eerstvolgende; 76. Meterton.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van de Amigoe kru woordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Victor Winklaar
Kaya Paloma 4
Bonaire

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur) Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensda middag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelde KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577,Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Link

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Meppel; 5. Lea; 8. Oberon; 13. Air; 14. Ink; 15. Ure; 16. Dr.; 18. Loire; 21. Eagle; 24. P.S.; 25. Die; 27. Seef; 28. Laat; 29. Dot; 30. Ebro; 32. Lid; 33. Ens; 34. Auto; 35. Ger; 37. Kelim; 38. Urn; 39. Rauw; 40. Edik; 42. Lok; 43. IJssel; 46. Tel; 49. Reis; 51. Ade; 52. Ode; 54. Leer; 56. Nes; 57. Arts; 58. Seef; 60. Bea; 61. Sr.; 62. Vlees; 63. Innig; 65. S.G.; 66. Pal; 67. Inn; 69. Lap; 71. Makker; 72. Ere; 73. Lessen.

VERTIKAAL: 1. Modder; 2. Pa; 3. Pil; 4. Eros; 5. Liefde; 6. En; 7. Akelei; 9. Bult; 10. Ere; 11. Re; 12. Nestor; 17. Rib; 19. Iel; 20. Reikwijdte; 22. Aanmelden; 23. Gas; 24. Pot; 26. Erg; 29. Dun; 31. Oeros; 34. Arkel; 36. Rak; 38. Uit; 41. Irnsum; 42. Lis; 44. Sessie; 45. Eosine; 47. Leb; 48. Vragen; 50. Eer; 51. Are; 53. Een; 55. Ees; 57. Alle; 59. File; 62. Vak; 64. Gas; 66. P.K.; 68. Nr.; 70. P.S.

